

SUVANNON SEUTU

SAKKOLAN, METSÄPIRTIN JA VUOKSELAN PITÄJÄLEHTI

Konekivääriharjoitukset, joita valvoo taustalla Martti Salmela. Kuva kirjasta Sydän-Sakkola. Syksyyn 1939 ja talvisotaan liittyviä muistoja sivut 6-19.

NRO 7/2009

MARRASKUU

Kesän sukkokokouksissa vietiin karjalaisuuden sanomaa eteenpäin ja iloittiin monenlaisista ohjelmanumeroista. Rytyin suvun onkikilpailun 8.8.09 voittajat: vasemmalta Tapio Haliseva, Aarre Ryty ja Marjatta Ryty. 1. ja 2. palkinto oli suvun t-paita porsaslogolla ja 3. palkinto lippalakki niinikään porsaslogolla varustettuna.

SUVANNON SEUTU nro 7/2009:

- * Paukun palsta: Koko Suomi Venäjän vallan alle 200 v sitten, s. 3
- * Turkkisen turinat: Sodan uhreina, s. 4
- * Virkin virkkeet: Muistot ovat voimavara, s. 5
- * Talvisodan syttymisen muistotilaisuuksia, s. 6
- * Salasanoman murto auttoi monia, s. 7
- * Vuoden 1939 syystapahtumia, s. 8-10
- * Aatami Turpeisen muistolle, s. 10
- * Talvisotaa muistellen, Liekin nielivät koko kotikylän, Postipoika pommitusten keskellä, s. 11
- * Syksyn 1939 kokemuksia vuokselalaisten kertomana, s. 12-14
- * Emme saa unohtaa veteraaneja, Veteraanin uni, s. 14
- * Päiväkive äijä ennustukset alkusyksyllä 1939, s. 15
- * Metsäpirtin osasto talvisodan Taipaleessa, s. 16
- * Vuosien 1938-39 tapahtumia Metsäpirtissä, s. 17
- * Metsäpirtistä sotaa pakoon Juvan kautta Nurmoon, s. 18-19
- * Sakkola-Museon uusi aineistotietokanta vähitellen nettiin, s. 20
- * Tutustu myös internetsivustoon Luovutettukarjala.fi, s. 21
- * Karjalaissätiöt tapasivat toisiaan, s. 22-23
- * Vaskelan Sukuseura juhli ja sai uuden puheenjohtajan, s. 24-25
- * Vuoden karjalainen ruoka, punajuurikeitto, sopii syksyyn s. 25
- * Sukuseuran mukana Vuokselassa, s. 26
- * Jälkipolvet veteraanien asialla, s. 27.
- * Sakkolan tytöt kiertelivät kotikonnuillaan, s. 28-29
- * Sakkolaseuralaiset retkeilivät Lopella, s. 30-31
- * Rytyn suku hoitaa yhdistysrutiinit internetissä, s. 32-33
- * Aineistonkeruu Sakkolan kyläkirjoihin jatkuu, s. 34-35
- * Vuosia täyttäneitä, poisnukkuneita, s. 36-38
- * Yhteystietoja, s. 39-40

Sakkola-Museo
on auki talvikaudella
Kuokkanen
Museoraitilla
Lempäälässä vain
ennakkotilauksesta

Tiedustelut:
Antti Hynnä
0408490048

Hannu Turkinen
040 581 4398

Sakkolan Kirkonkylän Nuorisoseura ry:n syyskokous

pidetään Juhlatalo Rantaniityssä
Pirkkalassa su 29.11.09 klo 13.00,
jonka jälkeen vietämme perinteisen
puurojuhlan. Hinta on 10 euroa.

Ilmoittautumiset:
Lea pj. 050-5436650,
Jaakko vpj. 046-6395356.
Hallituksen kokous klo 12.00.
Tervetuloa! Hallitus

SEURAAVA
SUVANNON SEUTU -
LEHTI nro 8
ilmestyy joulukuussa
ennen joulunpyhiä.
Aineistot toimitukseen
viimeistään pe 4.12.
mennessä, kiitos!

Vuoden 2010
ensimmäinen lehti
tulee helmikuussa.

PAUKUN PALSTA

Koko Suomi Venäjän vallan alle 200 vuotta sitten

Haminan rauha allekirjoitettiin Haminassa syyskuun 17 päivänä 1809. Tässä Suomen sodan päättäneessä rauhassa Ruotsi menetti itäiset

maakuntansa Tornionjokea myöten Venäjälle. Tällöin määriteltiin ensimmäisen kerran raja Ruotsin ja Suomen välille.

Venäläisten miehittämässä Suomessa oli pidetty jo saman vuoden maaliskuussa alkaneet ja heinäkuussa päättyneet valtiopäivät Porvoossa, vaikka sota Venäjän ja Ruotsin välillä oli vielä käynnissä. Näillä valtiopäivillä Venäjän keisari Aleksanteri I antoi hallitsijavakuutuksensa. Suomi sai pitää vanhat lakinsa, uskontonsa ja erioikeutensa.

Myös ruotsin kieli jäi valloitetun alueen viralliseksi kieleksi. Uutta Suomea, kuten venäläiset uutta valloitustaan kutsuivat, ei liitetty suoraan Venäjään, vaan siitä muodostettiin autonominen suuriruhtinaskunta. Porvoon valtiopäivillä Suomi nostettiin kansakunnaksi kansakuntien joukkoon.

Meidän esi-isämme Käkisalmen läänissä olivat olleet Venäjän vallan alla

lähes 100 vuotta pidempään. Suuri Pohjan sota käytiin vuosina 1700-1721, jossa taisteltiin myös Suomen kohtalosta. Tätä ajanjaksoa kutsutaan historiassamme Isovihan ajaksi. Venäläiset miehittivät silloin koko Suomen alueen ja terrorisoivat kansaa.

Sota päättyi Uudenkaupungin rauhahan 30.8.1721. Ruotsi menetti tässä rauhanteossa Venäjälle Inkerinmaan, Viron ja Liivinmaan sekä Käkisalmen läänin eteläosat ja Karjalan kannaksen länsiosat. Myöhemmin Hattujen sodan jälkeen 7.8.1743 solmitussa Turun rauhassa Ruotsin ja Venäjän raja vedettiin Kymijokeen saakka.

Näitä ennen Suomen sota Venäjään liitettyjä Suomen alueita kutsuttiin Venäjällä Vanhaksi Suomeksi. Tämä alue liitettiin vuoden 1812 alusta lukien Suomen suuriruhtinaskuntaan.

Monet esivanhempamme olivat siirtyneet Käkisalmen läänin 1600-luvun puolivälin tienoilla Ruotsin vallattua alueen Venäjältä ja karkotettua siellä asuneet ortodoksiset suomalaiset Tverin Karjalaan. Jo runsaan puolen vuosisadan jälkeen alue siirtyi jälleen venäläisten hallintaan.

Käkisalmen läänin suomalaiset elivät kuitenkin samaan tapaan maata viljellen ja kalastellen kuin ennenkin, vaikka alue oli liitetty osaksi Venäjän valtakuntaa. Viralliset asiakirjat laadittiin edelleen ruotsin kielellä ja tavallinen kansa puhui suomea. He maksoivat veronsa Ruotsin sijasta Venäjän kruunulle. Heitä ei karkotettu minnekään. He saivat pitää entiset lakinsa ja oikeuskäytäntönsä, oman uskontonsa ja jonkin aikaa myös maansa. Venäläiset kohtelivat valloittamansa alueen väestöä paremmin kuin ruotsalaiset olivat tehneet.

Vähitellen kuitenkin Vanhan Suomen alueella alettiin jakaa lahjoitusmaita

venäläisille ylimyksille ja talonpojat menettivät omistusoikeutensa omiin maihinsa. Karjalaisen talonpojan asema lähenei vähitellen jo venäläisen maaorjan asemaa. Vasta autonomian ajan lopulla tämäkin ongelma saatiin ratkaistua siten, että talonpojat ostivat omat maansa takaisin.

Yksi merkittävä ero venäläisiin maaorjiin nähden oli se, että suomalainen lahjoitusmaatalonpoika oli vapaa liikkumaan ja käymään kauppaa. Näin karjalaiset pääsivät osaltaan hyötymään vuonna 1703 perustetun Venäjän uuden pääkaupungin Pietarin läheisyydestä markkinoimalla sinne tuotteitaan. Lisäksi Pietarin kaupunki tarjosi myös suomalaisille runsaasti työtilaisuuksia.

Autonomian aika Venäjän hallitsijan alaisuudessa oli Suomelle hyvää aikaa 1800-luvun lopulla alkaneita venäläistämistä- ja sortokausia lukuun ottamatta. Suomalaisilla oli paljon erioikeuksia venäläisiin verrattuna. Suomella oli omat valtiopäivät laatimassa lakeja. Venäjällä ei valtiopäivälaitosta ollut, vaan tsaari oli itsevaltiainen. Suomella oli oma hallinto, oma verotus, jonka tuotto meni Suomen omaksi hyödyksi. Oli oma raha sekä tulliraja jopa emämaan Venäjän välillä. Suomen virkoihin saattoivat tulla nimitetyksi vain Suomen kansalaiset, mutta suomalaiset voivat päästä venäläisiin virkoihin.

Suomi oli autonomian aikana itsenäisempi maa kuin se on nykyään Euroopan Unionin jäsenenä. Suomen suuriruhtinaskunta oli muuten itsenäisen valtion kaltainen, mutta omaa ulkopoliittikkaa ja puolustusta Suomella ei ollut.

Hannu J. Pauku

Sakkola Säätiön

valtuuskunnan puheenjohtaja

Harjatie 5, 32210 LOIMAA

GSM 0500-741296

hannu.pauku@punkalaidun.fi

Tilaa oma Suvannon Seutu!

Kahdeksan kertaa vuodessa karjalaista asiaa
kotiin kannettuna, vain 25 euroa vuosikerta.

Sodan uhreina

Keljan patsasjuhlien jälkeen lähdin vaimon kanssa tutustumaan ensimmäiseen kristittyyn maahan, Armeniaan. Kristinusko sai siellä valtionuskonnon aseman ennen Roomaa ja Konstantinopolia jo vuonna 301. Odotukset olivat moninaiset kymmenen henkilön ryhmässämme. Öinen ajo Jerevanin lentokentältä räikeiden mainosvalojen välitse Nazervanin kylään, vuoristoon 40 kilometrin päähän oli oma kokemuksensa. Polku pieneni ja maalaiskylän hajut eläinten ääntelyineen aamuyön hetkilä pistivät miettimään, josko oli tullut virhevalinta. Päivän koitteessa vierastalomme pihamaan kukat ja upea näköala Ararat-vuorelle etäisyyteen antoivat uutta puhtia.

Viikon aika tuossa Belgian kokoisessa vuoristomaassa tuotti unohtumattomia elämyksiä. Neuvostovallan jäljiltä oli melkoinen määrä keskeneräisiä rakennuksia ja kaikenlaista romua maastossa. Toisaalta Jerevan ja muutkin paikat olivat elpymässä, mutta tämänhetkinen maailmanlaajuinen laskusuhdanne koetteli myös armenialaisia. Muutamat osaamani venäjän sanat olivat suureksi avuksi, kun tuo armenian kieli oli jäänyt opiskelematta.

Kaikkein vaikuttavinta oli tämän kansan selviytymishistoria vuosisatojen

saatossa. Arabit, mongolit, persialaiset, turkkilaiset ja viimeksi Neuvostoliitto olivat yrittäneet sulattaa tämän kansan omiin systeemeihinsä onnistumatta.

Koskettavimman tuokion vietimme kansanmurhan uhreiksi joutuneiden muistomerkillä. Ottomaanit eli turkkilaiset tuhosivat ensimmäisen maailmansodan pyörteissä yli miljoona armenialaista ja ympäri maapallon pakeni valtaisa joukko armenialaisia ottomaanien julmuuksia pakoon. Kerrottiin kahdeksan miljoonan armenialaistaisen henkilön elävän muualla ja autta- van kotimaassa asuvia kolmea ja puolta miljoonaa selviämään karussa vuoristoissa maassa elämän arjesta.

Ryhmämme totesi jo ennen Stalinia ja Hitleriä Armeniassa toteutetun keskitysleirin kauhut. Valitettavasti yhä edelleen eri puolilla maailmaa joutuvat ihmiset pakenemaan sodan jaloista muualle tai tallautumaan armeijoiden jalkoihin.

Seitsemänkymmentä vuotta sitten karjalainen heimomme oli tuossa tilanteessa Neuvostoliiton aloittaessa talvisodan marraskuun lopulla 1939. Tors- taina 30. marraskuuta aloitti Neuvostoliitto sodan sitä julistamatta tykistökes- kityksellä Metsäpirtistä Raivolaan ulot- tuvalla alueella ja 120 000 venäläissoti- lasta aloitti hyökkäyksen luullen pää- sevänsä paraatimarssia Suomen poik- ki.

Toisin kävi. Raskain uhrauksin isän- maamme pelastui, mutta Karjala mene- tettiin.

Noilta ajoilta kertovat evakot ja vete- raanit monenmoisista kohtaloista ras- kaina sodan ja jälleenrakentamisen vuo- sina.

Viimeksi olen lukenut metsäpirttiläis- ten evakko- ja sotamuistoja talvisodan ajoilta uunituoreesta julkaisusta Met- säpirtin osasto talvisodan Taipaleessa. Kirjan on toimittanut Seppo Hynnä ja kirjan lunastin Hyytiän Kaleviltä.

Sakkolalaisia tuntemuksia löytyy luonnollisesti kyläkirjoistamme. Ja lisää kertyy. Esimerkiksi Kasarmilan elämää ja vaiheita saamme tutkailla työn alla olevasta kirjasta ehken jo ensi kesän Sakkola-juhlilla.

Itse sain olla mukana lempääläisessä hankkeessa, jossa jäljellä olevia vete- raaneja ja lottia haastatteli kirjailija Rit- va Mäkelä heidän kokemuksistaan so- tien ajalta. Monenmoiset ovat vaiheet olleet. Kuutisenkymmentä haastateltua, joista noin neljäsosa on sakkolalaisjuu- risia evakkoja.

Sota muistoissa -kirja julkistetaan tal- visodan alkamispäivänä Lempäälässä. Kukin haastateltava saa oman kirjan pienimuotoisessa juhlassa. Usea muis- telija on tällä välin saanut kutsun vii- meiseen iltahuutoon. Hänen omaisil- leen luovutetaan silloin kirja. Hankkeen rahoittajina ovat olleet Lempäälän kun- ta ja seurakunta.

Tiedän monilla paikkakunnilla paneu- dutun talvisodan vaiheisiin, kun vielä veteraaneja on keskuudessamme. Toi- vottavasti välitätte sakkolalaistietoa sisältävät tilaisuudet ja dokumentit myös säatiömme ja museomme tietoon. Suvannon Seudussa kerromme niistä mielellään eteenpäin.

Rauhaisaa syksyn jatkoa ja hyvää it- senäisyyspäivää kaikille lukijoille toi- vottelee

Hannu Viljonpoika Turkkinen

Erillinen Pataljoona 6:n Perinneyhdistys järjestää asevelijuhlan ja Keljan taistelujen muistotilaisuuden

Lempäälän Ehtookodossa sunnuntaina 27.12.2009 klo 13

Jumalanpalvelus Lempäälän kirkossa klo 10.

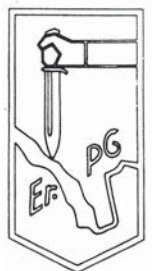
Kirkonmenojen jälkeen kunniakäynnit sankarihaudalla ja Karjalaan jääneiden muistohaudalla.

Tarkemmat tiedot tilaisuudesta annetaan joulukuun lehdessä.

Ilmoittautumiset ruokailun yms. järjestämiseksi ErP6:n perinneyhdistyksen puheenjohtaja

Hannu Turkkiselle, p. 040 581 4398 tai 03-3752 525,

sähköpostilla hannu.turkkinen@kotiportti.fi

VIRKIN VIRKKEET

Muistot ovat voimavara

Talvisodan syttymisestä tulee 30.11.2009 kuluneeksi 70 vuotta. Syksyn ja loppuvuoden 1939 tapahtumia on käsitelty viime kuukausina monissa yhteyksissä. Vielä löytyy keskuudestamme henkilöitä, jotka ovat eläneen tuolloin ja muistavat elävästi ajan tapahtumat.

Evakkojen kokemuksia on kerätty muistiin kiitettävästi, mutta työ jatkuu edelleen vaikkakin muistajien rivit harvenevat koko ajan. Meille tuon ajan jälkeen syntyneille tapahtumat tulevat vastaan toisten kertomana ja kokemana. Tallennettua tietoa on saatavilla, jos vain on mielenkiintoa selvittää asioita.

Olen tutkinut parin vuoden ajan Suvannon seudun alueen elämää sen ajan lehtien tiedonvälityksen kautta. Keskeisen Kannaksen asiat ja tapahtumat kiinnostivat myös esivanhempiamme. Maanviljelyksen lisäksi lisäelinkeinoja oli monenlaista ja kauppaa käytiin ulkopuolella oman pitäjän. Ammatillista osaamista kehitettiin ja erilaisten laajojenkin näyttelyjen kautta vietiin eteenpäin omaa osaamista ja kädentaitoja.

Monella meillä on kotona aarteena säilytettävänä erilaisia lähisukulaisen tekemiä esineitä tai käsitöitä. Ne muistuttavat entisajan elämästä ja hellien niitä toivoisin säilytettävän edelleenkin.

Parhaillaan jo kolmatta kertaa lueskeleen Keski-Vuoksi lehteä mikrofilmien

välityksellä. Runsaan kymmenen vuoden ajan olen matkustellut esi-vanhempieni asuinsijoilla katsellen, tutkien ja yrittäen hahmottaa niiden sijaintia Kannaksen rehevän luonnon keskellä. Kiinnekohтия löytyy ja vuosikymmenten takaisten asumusten perustuksista voi hahmottaa vaikkapa entisajan rakennusten paikat.

Omia muistikuvia minulle ei ole. Olen erilaisista lähteistä löytämiini juttuihin liittänyt vanhoja valokuvia tunnistamista varten. Viime numerossa Uudenkylän kutomakurssilaisia koskevaan kuvaan sain täydelliset lisätiedot Hellen Jokiselta Hämeenlinnasta. Monissa muissakin Vuoksela-asioissa hän on vuosien varrella ollut tarkentavien tietojen täydentäjä.

Viime puhelinkeskustelustamme jäi erityisesti mietityttämään hänen sanonsa ”muistot ovat voimavara”. Kiitos Hellen ajatuksistasi ja palautteista!

Ihmiselämään liittyvät niin ilot kuin surutkin. Niiden keskellä voidaan elää eteenpäin ammentaen positiivista tunnetta jo eletystä elämästä mitä se sitten eri yksilön osalta onkaan ollut.

”Eteenpäin on elävän mieli” – sanonta on tuttua kaikille. Kotiseututyön eteen toivoisin jatkossakin löytyvän innostuneita henkilöitä omasta pitäjästani Vuokselasta.

Erityisesti Vuokselan eri kylien ja koulupiirien osalta tietojen tallennustyössä olisi työsarkaa edessä.

Miten saisimme nuorten innostuksen heräämään tutkimaan omia juuriaan? Aika on valumassa ohitse.

Olisiko paikallaan kääriä joululahjapakettiin joku Vuoksela koskeva julkaisu osoitettuna perheen nuorisolle. Alkuinnostuksen ja karjalapureman voisi saada aikaan tilaamalla henkilökohtainen Suvannon Seutu, kotiseudustamme kertovan lehden.

Puhelinsoitto tai sähköposti minulle, niin asia hoituu pukinkonttiin!

Vuosi on kohta loppuillaan ja toivottavasti ”N1H1” eli tuttavallisesti sikainfluenssa jää meiltä kokematta.

Lukuterveisin

Taisto Virkki

p. 03 – 363 1750

0400 – 576 722

taistovirkki@gmail.com

Itsenäisyyspäivän juhla Karjalatalolla

Karjalan Liiton itsenäisyyspäivän juhlaa vietetään Karjalatalolla Helsingissä sunnuntaina 6.12. klo 12.00. Juhlan ohjelmassa juhlapuhe ja musiikkia. Juhlapuheen pitää Maanmittauslaitoksen pääjohtaja Jarmo Ratia. Mukana mm. Karelia-puhallinorkesteri ja Viipurin Lauluveikot. Juhlan jälkeen juhla-lounas ravintola Kareliassa, varaukset p. (09) 757 0077.

KARJALAN LIITON 70-vuotisjuhla-vuonna 2010 viikkoa ennen juhannusta 18.-20.6. Suomen pääkaupunki täyttyy karjalaisista ja karjalaisjuurisista sekä karjalaisesta laulusta ja musiikista. Kaupungissa vietetään kaikille avoimia karjalaisia laulujuhlia ja vuotuista kesäjuhlaa.

Talvisotaseminaari

Antinpäivän aamu 1939
Karjalatalossa lauantaina
5.12.2009 klo 12-17

Mukana professori, FT Ohto Manninen, FM Liisa Ahokas, oopperalaulaja Raita Karpo ja Exel-kvartetti.
Paneelissa talvisodan alkumyllerryksen kokeneita evakkoja.

Tilaisuuden järjestää
Karjalankannaksen rajapitäjät

Talvisodan syttymisestä 70-vuotta Muistotilaisuus Mynämäellä 28.11.2009

Klo 11:30 Kunniakäynti ja seppelien lasku sankarivainajien ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä Mynämäen kirkkomaalla
Puhujana Rovasti Pauli Tuohioja.

Klo 12:00 Säästöpankin kerhohuoneistossa pidetään muistotilaisuus.
Puheen päivän teemasta: ”Miten talvisotaan jouduttiin” pitää Kimmo Laulajainen.
Ruokailu, kahvi, ohjelmaa.

Järj. Kirvesmäki Kerho Ry
Liput ovelta 7 euroa.

Tervetuloa!

Antinpäivän aamu 1939

Karjalankannaksen rajapitäjien talvisotaseminaari
Karjalatalossa 5.12.2009 klo 12

Antinpäivän aamuna räjähti. Karjalankannaksen koko rajaosuus oli hetkessä voimakkaassa tykistökeskityksessä. Päivän askareisiin valmistautuvat rajapitäjien asukkaat joutuivat aamutuimaan keskelle täysimittaista sotaa. ”Ronstatti ampuu!” oli alku, jota seurasi puna-armeijan eteneminen Suomen puolelle kaikkien rajan ylittäneiden teiden suunnassa.

Antinpäivänä, marraskuun viimeisenä torstaina 1939, aamulla kello kymmentä vaille seitsemän Karjalankannaksen rajapitäjien asukkaiden elämä muuttui. Suunnitelmia pahan varalle oli ehkä tehty tai ajateltu tehdä. Nopeasti oli kuitenkin päästävä pois Neuvostoliiton tykistötulen alta. Kun kello 13.30 presidentti Kyösti Kallio julisti maan sotatilaan, suuri joukko rajapitäjien asukkaita oli jo hätäisesti haalittuine tavaroineen pakenemassa palavalta kotiseudultaan.

Syksyä 1939 oli rajapitäjissä eletty totuttua vuoden kulkua myötäillen arkisissa askareissa. Sodan uhka oli läsnä, voisi sanoa aivan silmien edessä. Kotoisilla pelloilla maanpuolustustalkoolaiset väänivät kiviä panssariesteiksi. Miehiä kutsuttiin ylimääräisiin kertausharjoituksiin, ja jotkut kertoivat lukeneensa lehdestä Moskovan neuvotteluista ja Saksan hyökkäyksestä Puolaan. Osa asukkaista pakeni lokakuussa sodan uhkaa, mutta palasi kotiin marraskuussa. Arveltiin, että uhka ei ehkä muutukaan sodaksi? Kuinka paljon asukkaat tiesivät ajan poliittisista ja sotilaallisista jännitteistä? Venäjän ja Suomen välillä oli voimassa Tarton rauhansopimus ja hyökkäämättömyyssopimus. Ne eivät estäneet puna-armeijan äkinäistä hyökkäystä.

70 vuotta on kulunut talvisodan syttymisestä. Sodan muistot elävät. Miten sodan syttymisen koki perheen äiti? Mitä kokivat evakkotaipaleelle lähteneet lapset? Mitä tapahtui Karjalankannaksen rajapitäjien asukkaille sodan jaloissa?

Talvisodan syttymistä Karjalankannaksen rajaseudun pitäjien näkökulmasta käsittelevä seminaari pidetään Karjalatalossa 5. joulukuuta klo 12. Seminaarissa on mukana professori, FT Ohto Manninen ja FM Liisa Ahokas. Musiikista vastaa oopperalaulaja Raita Karpo ja Mieskvartetti Exel.

Talvisodan syttymisen muistotilaisuus Hyvinkäällä

Talvisodan syttymisen muistotilaisuus pidetään Hyvinkäällä sunnuntaina 29.11.2009. Tilaisuuden järjestää Karjalan Liitto ry ja Hyvinkään Karjala-seura ry. Tilaisuus alkaa jumalanpalveluksella Hyvinkään kirkossa. Juhlapuhuja on kenraalimajuri Sami Sihvo.

Jumalanpalveluksen jälkeen on mahdollisuus syödä lounas viereisessä seurakuntakeskuksessa, johon osallistumisesta on ilmoitettava 26.11. mennessä joko puh. 040 545 4797 tai [eevaliisa.kurki\(at\)mbnet.fi](mailto:eevaliisa.kurki(at)mbnet.fi). Lounaan jälkeen on kunniakäynti ja seppelien lasku Puolimatkan hautausmaalla sankari-patsaalle ja Karjalaan jääneiden muistomerkille.

Päivän ohjelma jatkuu Hyvinkäällä. Päivän aikana on myös mahdollisuus tutustua Hyvinkään kaupungin kulttuurihistoriallisen osaston Talvisota Hyvinkäällä -näyttelyyn Villan Voimalassa sekä Hyvinkään Karjala-seuran museoon Wanhalla Villatehtaalla kaupungin keskustassa.

Lisäksi karjalaisyhteisöt ynnä muut tahot järjestävät muistotilaisuuksia ja talvisotaan liittyviä tapahtumia eri puolilla maata.

Jos...niin? Salasanoman murto auttoi monia

Silloin tällöin tulee mieleeni, miten asiat voivatkaan kytkeytyä toisiinsa lokahtaen. Tulin kuntoutamaan lonkkaani Espanjan Aurinkorannikolle syksyllä 200. Sitä ennen kävin ”saamassa lämpöhoitoja” Sri Lankassa, mm. talvella 2006. Siellä näin vähän yli vuotta aiemmin riehuneen tsunamin tuhoja. Mutta näin myös Lionsien suorana hätäapuna rakennuttamia talojen entisten talojen menettäneille. Yhdessä olin auttajanakin, mutta yksi missä kävin, oli ”Hannu-talo”, lahjoitettu Espanjasta.

Tultuani Espanjaan tapasin LC-Torremolinos-Suomi kokouksessa Hannu Hallamaa, jonka 60-vuotispäivän lahjarahjoilla edellä mainittu avustustalo oli rakennettu.

Viimeisimmän 20 vuoden aikana olen tutkinut juuriani ja historiaa mm. Sakkolassa. Vaikka en ole mieleltäni sotaisa, niin olen tutkinut Kannaksen tais-

telupaikat monta kertaa. Jotenkin nimi Hallamaa oli sotahistoriasta tuttu, mutta asia selkiintyi vuoden 2008 Itsenäisyyspäin juhlissa Espanjassa. Sen jälkeen kiitin ystävääni Hannu Hallamaa käden pitäen hänen isänsä toimista sotiemme aikana, joiden toimien ansiosta – todennäköisesti – olen minäkin saanut kokea, sodan kauhujen jälkeen, elämän itsenäisessä Suomessa.

Nimittäin, JOS Venäjän sodanjohdon tavoite hyökkäyksessään 30.11.1939 olisi toteutunut, niin ehkä en minä ja muutama tuhat muuta Suvannon eteläpuolelta pakoon lähtenytä karjalaista olisi henkiin jäänyt. Tavoite oli vallata sen päivän aikana Rautu, ja eiköhän olisi samalla mennyt muutama kilometri enemmänkin, ainakin Vehmaisten viressä oleva Hovinkylä, jos ei Suvantoon asti!?

Pakoon ehdittiin nimenomaan sen takia, että Hannu isä, majuri Reino Halla-

maa selvitti tiedustelujen johtajana venäläisten yhtä päivää aiemmin antaman salasanoman. Sodan johtajat Airo ja Mannerheim ehdivät määrätä puolustuksen vahvistusta Raudun rajalle!

Muistan selvästi iltaan asti kotiini pysähtyneet, rajan pinnasta tulleet ukot hevosineen ja naiset, jotka olivat paniikissa ja osa jopa sirpaleista haavoittuneina. Yötä myöten pääsimme kaikki Kiviniemen sillan yli, yksi hevoskuorma kerrallaan, koska silta oli jo panostettu räjäyttämistä varten; kertoivat siitä myöhemmin.

Eversti Reino Hallamaa pakeni valvontakomissiota sotien jälkeen v. 1947 Ruotsin kautta Malagaan Hannun ollessa 3-vuotias. Isä elätti perheensä viljelemällä neilikoita.

Ohessa ote kirjasta ”Joppe Karhunen: Salasanomaa ja neilikoita”.

Soini Hartikainen

Marraskuun 29. päivänä saapui salasanoma. Eräs radiokuunteluasemamme oli siepannut venäläisen salakielisanoman, joka avattuna kertoi karvaan totuuden. Salasanomassa annettiin venäläiselle panssariprikaatille käsky edetä tarkoin määriteltujen maastopisteitten kautta Rautuun ja ottaa se haltuunsa, hyökkäys alkaa 30.11.1939 kello 6 tykistön tukemana.

Siinä oli ensimmäinen konkreettinen totuus hyökkäyksen alkamisesta ja rauhaarakastavan Suomen joutumisesta sodan jalkoihin. Hallamaa katsoi salasanomaa pitkään, sillä vaikka hän oli sitä odottanut, sen vastaanottaminen oli raskas velvollisuus.

Hetkeäkään ei ollut hukattavissa. Hallamaa riensi nopeasti yleisesikunnan operatiivisen osaston päällikön, eversti A. R. Airon virkahuoneeseen ojentuen siepatun viestin hänen luettavakseen. Seurasi tiukkaa tuliotusta paperiin.

- Se on väärä tieto.
- Ei ole, vastasi Hallamaa.
- Odota, vien tämän marskille, sanoi eversti Airo.

Marsalkka kutsui heti Hallamaan luokseen ja kysyi välittömästi:

- Vastaatko tästä sanomasta?
- Vastaan. En usko, että kysymyksessä olisi harhauttava käsky. Sitä paitsi radiohiljaisuus on juuri loppunut. Se merkitsee hyökkäyksen alkua.

Aikaa ei ollut paljon käytettävissä, mutta kuitenkin ehdittiin jotain tehdä torjuntavoiman lisäämiseksi ja tilanteen pelastamiseksi Raudun suunnalla.

Hallamaalle yö muodostui painostavaksi. Marskin kanssa käyty sananvaihto kummitte- li vieläkin mielessä. Hän oli ottanut vastuun kuunteluelimensä sieppaamasta salasanomasta. Huomisaamu näyttäisi, olisiko hän väärässä ja vihollisen hämäyksen uhri. Monenlaiset ajatukset pyörivät yhtenä vyyhtenä. Saapui uusia salasanomia. Epäily häipyi mielestä. Hyökkäys oli sittenkin väistämättömästi edessä. Ei tuollaisia käskyjä muuten jaella. Ne merkitsivät toimin-

taa, ja tällä hetkellä niillä oli vain yksi tarkoitus, hyökkäys Suomen rajojen yli.

Pitkän yön jälkeen tuli aamu, varhaisaamu, ja yleisesikuntaan saapui kiireellinen viesti rajalta: Venäläiset olivat tykistövalmistelun jälkeen ylittäneet Kannaksella rajan kaikissa pääsuunnissa.

Vihollisen panssariprikaati ei päässyt saamansa käskyn mukaisesti Rautuun. Yön aikana suomalaiset olivat ryhtyneet vastatoimenpiteisiin ja puolustusta lujitettiin. Täten radiotiedustelun ensimmäinen varsinaisiin sotatoimiin vaikuttava tiedustelutulos oli osunut oikeaan ja tästä alkoi radiotiedustelun kiinteä työskentely kenttäarmeijan hyväksi sotiemme aikana.

Vuoden 1939 syystapahtumia

Edellisessä numerossa ss. 16-19 oli kirjoitus vuoden 1939 tapahtumista alkuvuodesta elokuulle asti. Nyt jatketaan siitä eteenpäin loppuvuotta kohti.

Karjalan kannaksella elämä jatkui ja pyrittiin olemaan kehityksessä mukana. Myös maanpuolustuksellisiin asioihin kiinnitettiin huomiota.

Paikallislehti Keski-Vuoksi jakoi tietoa ja näyttävästi suurin otsikoin kerrottiin mm. Molotov-Ribbentrop-sopimuksen syntyneen 23. päivänä elokuuta Saksan ja Neuvostoliiton välille. Kyseessä oli hyökkäämättömyyssopimus ja sopimuksen salaisessa lisäpöytäkirjassa Itä-Eurooppa jaettiin Saksan ja Neuvostoliiton etupiiriin. Näin suurvalat pystyivät ilman toistensa uhkaa laajentamaan omia alueitaan.

Runsas viikko sopimuksen tekemisestä Saksa ja hieman myöhemmin Neuvostoliitto aloittivat laajennusoperaationsa tunnetuin seurauksin.

Euroopan tapahtumat alkoivat tulla tietoisuuteen, lehdistä luettiin tilanteiden kehittyminen ja arvailut niiden vaikutukset omaan arkielämään alkoivat askarruttaa.

Syksyn 1939 tapahtumia Siltahankkeet Vuosalmeen ja Taipaleeseen

Eduskunnalle annettuun valtion vuoden 1940 talousarvioehdotukseen sisältyi mm. siltahankkeet Vuosalmelle ja Taipaleeseen sekä määräraha Valkjärvelä olevan JP 2:n upseerirakennusten korjaamista varten.

Vuosalmi oli sekä maantieteellisesti että maanpuolustuksen kannalta erittäin tärkeä Vuoksen ylittämispaiikka. Pölläkalän-Räisälän maantiellä salmen lossilla tapahtuva liikenne on nykyisellään hyvin ruuhkautunut.

Taipaleen virran ylitse välittää liikennettä virran voimaa hyväkseen käyttävä lossi. Veden korkeusvaihtelu tekee kuitenkin liikennöimisen lossilla hankalaksi ja vaaralliseksi.

Kiinteiden siltajon rakentamiseksi on jo tehty alustavia suunnitelmia ja kustannusarvioita. Lopulliset sijainnit tar-

kentuvat lopullisissa suunnitelmissa. Siltojen on arvioitu valmistuvan vuoden 1942 aikana, jos määrärahat hyväksytään kohteisiin.

Linnoitustöiden rahallinen tukeminen

Linnoitustyöt jatkuivat myös alkusyksystä Suvannon seutujen pitäjissä. Vapaaehtoisuuteen perustuen Kannaksella oli kymmeniätuhansia miehiä, jotka kantoivat takkinsa rintapielessä olevaa kullankäristä linnoitustyömerkkiä.

Alkukesästä suoritettua kansalaiske-räyksellä ”Rajan Turvana” rahoitettiin toimintaa.

Lisäksi syyskuun 1.-3. päivinä lottien toimesta suoritettiin eri paikkakunnilla keräyskampanja myymällä linnoitustöiden kannatusmerkkejä, joita oli kolmea eri hintaluokkaa; yhden markan paperinen merkki, 10 markan metallinen ja 50 markan hopean värinen erikoisen siro merkki.

Linnoitustyömiesten huolto oli suuri urakka. Lotat huolehtivat tunnetulla taidollaan miesten muonituksesta sekä matkan varsilla että linnoitustyömailla. Miesten viihtyisyyttä ja työtehoa saatiin kohottaa jakamalla ylimääräisiä ruoka- ja kahviannoksia, jotka eivät sisältyneet laskettuun muonahintaan.

Kertausharjoitusajoja pidennettiin

Asevelvollisuuslain mukaan asevelvollisia voitiin kutsua palvelukseen miehistön osalta 40 päivän ajaksi, aliupseerit 50 päivän ja upseerit 60 päivän ajaksi. Kertausharjoituksista saatu kokemus oli osoittautunut, että palvelusvelvollisuus reservissä olon aikana osoittautui varsinkin upseerien ja aliupseerien osalta riittämättömäksi heidän sodanaikaisten johtajakoulutuksensa saattamiseksi tarkoitustaan vastaavalle tasolle.

Tästä syystä eduskunnalle annettiin esitys asevelvollisuuslain muuttamiseksi niin, että asevelvollisista aliupseerit tulisivat vastedes kutsuttavaksi kertausharjoituksiin 75 päivän ja upseerit 120 päivän ajaksi.

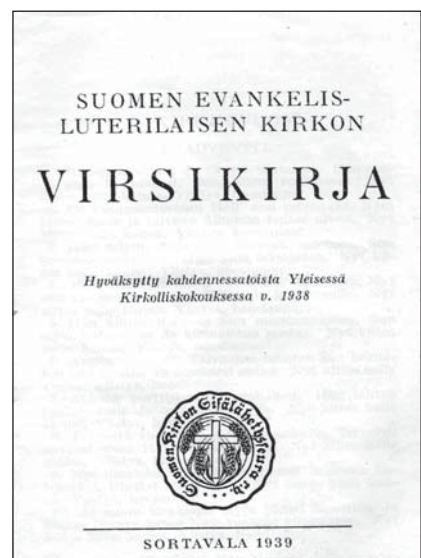
Oppikoululaiset satoa korjaamaan

Kun maaseudulla oli esiintynyt sadon korjuuväen puutetta, oli Suomen Oppikoulujen Toverikuntien Liitto ryhtynyt toimenpiteisiin avun antamiseksi. Monet koulut myönsivät viikon ja jopa kahden viikon kestävän sadonkorjuuloman. Myös kaupunkilaislapsia oli kehoitettu lähtemään maaseudulle reippaaseen elintarvikevarastojen kokoamistyöhön.

Uuden virsikirjan käyttöönotto

Vuoden 1928 kirkolliskokous oli asettanut komitean virsikirjan uudistustyöhön ja komitean ehdotus julkaistiin vuonna 1937. Se hyväksyttiin suurien muutosten jälkeen vuoden 1938 kirkolliskokouksessa. Vuoden 1939 elokuun alussa piispainkokous päätti, että uusi virsikirja otetaan käyttöön kaikissa seurakunnissa yht' aikalaisesti ensimmäisenä adventtisunnuntaina, tulevana joulukuun 3. päivänä. Adventtijumalanpalveluksen alussa tarkoitus oli viettää piispankokouksen laatimien ohjeiden mukaisesti juhlallinen toimitus, jossa uusi kirkokoraamattu ja uusi virsikirja esitetään seurakunnalle.

Kirkollisessa toiminnassa kyseessä tulee olemaan harvinainen juhla, kun samana päivänä voidaan juhlallisesti ottaa käytäntöön sekä uusi kirkokoraamattu että uusi virsikirja.

Tampereen hiippakunnan piispa Aleksander Lehtosen mielestä uuteen virsikirjaan sisältyy olennaisin osa koko kansamme kristillisestä perinnöstä kristillisen virren muodossa. Uusi aika on vireine hengellisine harrastuksineen tuonut oman lisänsä mukaan. Muoto ja kieli ovat kauniin äidinkielemme nykyisen kirjallisen käytön mukaiset. Kirkkomme vaiheissa tulee kuluva vuosi olemaan sen historiaan syvästi piirtyvä merkki-vuosi.

Eduskunta-aloite keskikoulun perustamisesta Kiviniemeen

Maalaisliittolainen kansanedustaja A. Halonen jätti seuraavansisältöisen raha-aloitteen:

Sakkolan pitäjään kuuluva Kiviniemen kylä on itäisen Karjalan Kannaksen tärkein solmukohta. Se on tiheästi asuttua, kaikkiin suuntiin menevien teiden sekä Vuoksen ja Suvannon risteyspaikka, ollen myöskin välittömässä yhteydessä Hiitolan-Raudun rautatien kanssa. Hallinnollisessakin suhteessa alue tulee vuoden 1940 alusta muodostamaan oman tuomiokunnan, jonka nimeksi tulee Suvannon tuomiokunta ja jonka keskus tulee olemaan Kiviniemi.

Siitä huolimatta, että tämä seutu on tavallaan taajaväkinen yhdyskunta, ovat sen asukkaiden asiat pahasti muusta valtakunnasta jäljellä, sillä Kiviniemessä ei ole oppikoulua. Ajankohtaisena asiana on astunut esiin keskikoulukysymys tässä itäisessä Kannaksen keskustassa. Kuuluuhan tähän koulupiiriin noin 30.000 asukasta ja keskikoulun ensimmäisille luokille tulisi viimeisen tilaston mukaan vähintään 95 ja toiselle luokalle 45 oppilasta.

Käkisalmissa käy nykyisin vastaavilla luokilla 60 - 70 oppilasta. Sen vuoksi tätä hanketta lämpimästi puoltavat Sakkolan, Metsäpirtin, Raudun ja Vuoksen kunnat, sekä ne osat Valkjärven ja Pyhäjärven kunnista, jotka kuuluvat tähän koulupiiriin. Sakkolan kunta on puolestaan valmis antamaan ilmaiseksi maa-alueen sanottua koulua varten. Koulun tarpeellisuutta ja kiireellisyyttä puolustaa sekin, että paitsi paikallista vakinaista väestöä on tämän suunnitellun koulun välittömässä keskuudessa kaksi jääkäripataljoonaa, toinen Valkjärvellä ja toinen Kiviniemessä.

Näissä palvelee upseereina ja aliupseereina sekä muissa virkatehtävissä saattoihin nouseva joukko, joiden lapset näissä olosuhteissa jäävät oppikoulun vaikutusta vailla. Tämän lisäksi rajavartiosto sekä rannikkovartiosto, joiden kohdalta tämä kysymys on yhtä tärkeä ja ajankohtainen kuin edellä on sanottu.

Nykyisistä koulunkäyntivaikeuksista mainittakoon, että oppilaat saavat nykyisten olosuhteiden vallitessa istua junassa edestakaisella koulumatkallaan Käkisalmeen noin 4 tuntia päivässä.

Kiviniemen keskikoulun kiireellistä rakentamista puoltaa vielä sekin, että Käkisalmen yhteiskoulun alaluokat alkavat käydä jo liian ahtaiksi.

Edellä oleviin perusteluihin vedoten ehdotus oli

- että eduskunta ottaisi vuoden 1940 tulo- ja menoarvioon 500.000 mk:n määrärahan keskikoulun rakentamiseksi Kiviniemeen.

Kansanhuoltoministeriö perustettiin ja koko kansan "korttipeli" alkoi

Tasavallan presidentti vahvisti keskiviikkona 20.9.1939 eduskunnan hyväksymän lain valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä. Asetuksella säädettiin myös Kansanhuoltoministe-

riön perustamisesta. Kansanhuoltoministeriksi ja valtioneuvoston jäseneksi nimitettiin pankinjohtaja Rainer von Fieandt. Ministeriössä oli aluksi yksi ministeri.

Kansanhuollon tehtävänä on pyrkiä turvaamaan kansalaisten toimeentulo mahdollisissa poikkeusolosuhteissa säätelemällä talouselämää ja työvoiman käyttöä.

Välittömänä toimenpiteenä aloitettiin valmistella korttijärjestelmää, jolla voitaisiin hallinnollisin toimenpitein säädellä määrättyjen tavaroiden jakelua. Valmisteluun sisältyi erilaisten korttien painattaminen, korttien jakeluun liittyvät hallinnollisten organisaatioiden perustaminen.

Sokeri määrättiin ensimmäisenä kulutustavarana takavarikkoon ja säännöstelyyn lokakuun 7. päivänä 1939. Takavarikon ulkopuolelle sai jäädä omaa kulutusta varten kaksi kiloa sokeria henkilöä kohti.

Sokerin ja siirapin säännöstely alkoi 9. päivänä lokakuuta 1939. Sokeria sai henkeä kohti kahdessa viikossa 500 grammaa.

Lokakuun 12. päivänä jaettiin ensimmäiset elintarvikkekortit nimeltä "Valtion ostokortti", jota jokapäiväisessä kielenkäytössä kutsuttiin yleisostokortiksi.

Siitä se "korttipeli" alkoi ja jatkui yli kymmenen vuoden ajan. Erilaisia kort-

Kokokuponkeja — Ravintorasvoja — Näringsfett

Toukokuu 1942

VALTION OSTOKORTTI
STATENS KÖPKORT G₁

Erikoiskuponkeja — Specialkuponger

No. 55 G₁ No. 56 G₁ No. 45 G₁ No. 46 G₁

sukunimi — släktnamn
Taisto Virkki

etunimet — förnamn
Taisto

syntymäaika — födelseår o. datum
22.9.42

osoite — adress
Huvikatu 10
Suomenlinna

No. 52 G₁ No. 54 G₁ No. 53 G₁ No. 44 G₁ No. 42 G₁ No. 43 G₁

Huhtikuu 1942 Ravintorasvoja — Näringsfett April 1942

Kokokuponkeja — Helkuponger

El ostoarvoa ei ole tosin määrätty
Saknar köpvärde om icke annorlunda bestämmes

Erikoiskuponki
Specialkupong
G₁
No. 48

Erikoiskuponki
Specialkupong
G₁
No. 47

Korttijakelu pelasi hyvin.
Taisto Virkki sai oman korttinsa ollessaan kuukauden ikäinen.

teja oli käytössä yhteensä 162 erilaista ja yhteinen painosmäärä oli noin 778 miljoona kappaletta.

Aiheesta löytyy mielenkiintoinen Aake Jermon kirjoittama teos ”KUN KANSA ELI KORTILLA”. Sota-ajan jälkeen syntyneille teos kertoo Suomes-
ta, jota heidän lienee vaikea kuvitella olleen olemassakaan.

Rajakysymyksistä neuvoteltiin tuloksetta – lopputuloksena syttyi sota

Molotovin – Ribbentropin sopimuk-
senteon jälkeen Neuvostoliitto neuvot-

teli Balttian maiden kanssa tukikohtien perustamisesta. Neuvottelujen tulokse-
na Balttian maat suostuivat luovutta-
maan tukikohtia alueiltaan Neuvosto-
liitolle.

Suomi sai Neuvostoliitolta kutsun
saapua neuvottelemaan Moskovaan
”konkreettisista poliittisista kysymyk-
sistä” 5.10.1939. Neuvotteluja käytiin
kolmessa jaksossa eli 12.-14.lokakuu-
ta, 3.-4. ja 9. marraskuuta. Neuvostoli-
ton alueluovutusehtoihin ja maavaih-
totapauksiin Suomi ei suostunut ja neu-
vottelut katkesivat tuloksettomina.

Suomessa reservit oli kutsuttu ylimää-

räisiin kertausharjoituksiin (YH) 10. lo-
kakuuta 1939.

Marraskuun lopulla tapahtuivat kuu-
luisat Mainilan laukaukset ja 28.päivän
marraskuuta Neuvostoliitto sanoutui
irti hyökkäämättömyyssopimuksesta ja
katkaisi diplomaattisuhteet maittemme
välillä 29.11.1939.

Marraskuun 30. päivänä 1939 klo 6.50
puna-armeija hyökkäsi Suomeen. Suo-
mi oli tahtomattaan joutunut jälleen
puolustuskannalle ja alueen asukkaat
evakkotielle.

Taisto Virkki

Lähde: Keski-Vuoksi lehti

Aatami Turpeisen muistolle

”Perin tyhjää ja turhaa on elämä tää”,
Pusan Santeri lausui näin,
kun parakin nurkassa kerran me istuimme allapäin.
”Pula leivästä on ja puista, olis tarpeen meidänkin työ,
mut valtio miljoonat kiinni kiviesteihin, korsuihin lyö.
Se on väärin! Maailman rauhaa me uhkaamme näin
ja niin kuin Tiltukin sanoo, pian kaikki on Helsinkiin päin.”
Pusan Santeri vaikei.
Hetken oli kämpässä äänettömyys.
Joku huokasi raskaasti: niinpä niin. Joku tulta sätkäänsä pyys.
Joku lisäsi koivuja kamiinaan. Oli jokainen allapäin.
Rajatyömies Aatami Turpeinen rykäsi silloin ja haastoi näin:
”Olin ennen samaa mieltä kuin Santtukin on kenties.
Olen vieläkin sosialisti ja rauhanaatten mies.
Mut Taipaleen Terenttilässä sain karvaasti kokea,
miten särkyvät kauneimmat haaveet, jos usko on sokea.
Olin nauranut vanhaa miestä, joka varoitti nuorempiaan:
rajat ensin on turvattava ja sitten leipä maan.
Olin pilkannut intoilijoita, kun Kannakselle he läks
ja palkatta rakensivat rajaamme kestäväks.
Iva huulilla kuuntelin, kuinka he vaativat varustamaan
asevuorin ja betonilinjoin tämän uhatun isäimme maan.
Minä uskoin maailman rauhaan ja Moskovan lupauksiin,
minä kirosin katkerasti, kun jouduimme reserviin.
Mut viimeinen päivä marraskuun vei minulta luulot pois,
ja oli kuin maailman yöhön sana yks vain jäänyt ois:
sana Taipale. Viikosta viikkoon me pidimme asemat:
mitä kestimme, itse tiedämme vain, me vain sekä vainajat!
Olen maannut lakeudella, johon kranaattimyrsky lyö,
olen vastaiskussa nähnyt, miten liekeiksi repee yö.
Minä muistan joulukuussa, kun kaatui joukkueenpää,
tuli mieleeni: kukaan meistä ei eloon täällä jää.
Minä muistan: kuollessansa hän sanoi miehilleen:
minä lähden, mutta voi teitä, jos petätte Taipaleen!
Yhä tykkien jylinä jatkui, teräsmyrsky ikuinen,

omat patterit vain oli vaiti. Hyvin muistamme kaiken sen.
Ah, olispa silloin olleet nuo betonikorsut ja muut,
ei Taipaleen mullissa maatus nyt tuhannen veljeni luut.
Jos tankkilaumojen eteen kiviesteet ois kohonneet,
niin vähemmän kallista verta ois juoneet Laatokan veet.
Minä muistan: helmikuussa oli kolmas sunnuntai,
kun ykköskorsuumme ryssä täysosuman viimein sai.
Me seisoiimme hammasta purren.
Kuin maailma pimennyt ois.
”Näin valtio säästää,” sanoin ja käännyn synkkänä pois.
Mut yöllä montussa me teimme päätöksen:
ens suvena linnoitustöissä me olemme jokainen.
Miten pitivät sanansa toiset, en tiedä, taivas ties –
ens suvena moni jo meistä oli Kuoleman Prikaatin mies.
Sinä Santtu et sillä ollut, et ollut muuallakaan,
älä auo suutasi silloin, kun sodasta haastellaan.
Jos työ ei sinulle maita, voit marssia helvettiin,
olit eukkosi turvissa silloin, kun rajalla taisteltiin.
Tämä elämä ei ole turhaa, minä tiedän ja vannon sen,
olen Taipaleessa ollut,
minä Aatami Turpeinen.

Matti Kuusi

Runon kirjoittaessaan Matti Kuusi
oli erään linnoitusjoukon valistusupseerina.
Välirauhan aikana runon julkaiseminen kiellettiin

Runon lähettäjä kirjoittaa: Talvisodan sytyttyä veljeni
Uno (Uke) Peltonen jäi 18-vuotiaana vapaaehtoisena Tai-
paleenjoelle puolustamaan maataamme ja Metsäpirtin Te-
renttilässä sijainnutta kotiamme. Tämän runon hän oli ir-
rottanut jostain lehdestä, sain runon häneltä joskus pari-
kymmentä vuotta sitten. Veljeni elämä päättyi syyskuussa
2008 ja hänen muistotilaisuudessaan 11.10.2008 luettiin
tämäkin runo.

Pikkusisko Laura

Talvisotaa muistellen

Jo syksyllä 1939 kutsuttiin miehet rajoille kautta Suomenmaan – esteiden tekoon, pesäkkeitä, juoksuhautoja kaivamaan. Oli aavistus jostain, taas rauha rajalla idän järkkyy voi. Kun nuo uutiset neuvotteluista vain vaateita lisää heille toi. Tuon marraskuun aamun muistan, kuin vasta se ollut ois. Päivän valo jo koittaa, työntäen yön hämyn tieltänsä pois. Silloin taivas repeää, koko taivaanranta hehkuu, salamoit. Emme ymmärtäneet silloin, mitä tämä kaikki olla voi.

Sota – me halusimme vain rauhaa, turvata olomme sisäisen. Toisin oli ajatukset tuon naapurimme, ison itäisen. Aikoivat marssilla marssia läpi pienen Suomenmaan. Mutta eihän se käynytäkään, oli sisukas armeija vastassaan.

Kun on valtaa ja voimaa, se voi ihmismielen hämärtää, ei tiedä silloin mitä tekee, ei voi kaikkea ymmärtää. Ei pitänyt nuo sopimukset, ne oli paperilla sanoja vain. Niinhän se siellä vielä lie nytkin, kuten ennenkin ain.

Karjala etuvartioissaan, aina ensin kohdannut rajan kirot, on sen kestänyt, onhan heimolla niin lähekkäin surut ja ilot. Joskus vielä historian lehdet kääntyy ja oikeus voittaa. On Karjala Suomen, ilolaulua kannel Karjalan soittaa.

Viljo Pitkänen

Liekit nielivät koko kotikylän

Aino Välimäki on muistellut evakoonlähtöä Sakkolan Petäjärven kyläkirjassa näin:

Elämä oli harmonista ja oltiin tyytyväisiä. Kunnes syksyllä 1939 alkoi tulla Petäjärvenkin kylään sotilaita ja kalustoa, elettiin jännityksen aikaa. Sitten yksi päivä tultiin sanomaan, että pitää lähteä heti junaan. Pakkasin koulureppuni täyteen pikkutavaroitani, mutta sanottiin, että mitään ei saa ottaa mukaan, vain vaatteet päälle.

Pian sotilasjoukot joutuivat perääntymään vihollista, kuten veljeni Erkki myöhemmin kertoi, kun he perääntyivät Raudusta päin. Hän poikkesi kotona. Leivinuunissa oli vielä uunipuuro lämmintä, ja pikaisesti hän söi viimeisen kerran kotona.

Kaikki kylän talot sytytettiin palamaan. Erkki sanoi, että oli mahtava ja liikuttava näky, kun koko Petäjärven kylä oli liekeissä.

Postipoika pommitusten keskellä

Sydän-Sakkola -kirjassa Aaro Kurikka kertoo nuoren pojan muistikuvia talvisodan syttymisestä seuraavasti:

Kirkonkylän koulun toiminta lopetettiin syksyllä 1939, kävimme koulua vain vähän aikaa. Sotilaita oli kaikkialla, heitä oli metsät täynnä muodostaen isoja telttakylä. Hevoskolonnat olivat kilometrien mittaisia ja kulkivat yleensä öisin. Taivaanrannan maalarit, luultavasti venäläisten kätyreitä, häipyivät kylästä vähin äänin. Suomi varustautui pitämään puoliaan, mutta liian myöhään – näin vanhemmat puhelivat. Meille pikkupojille, itse olin 11-vuotias, oli taas uusi tilanne jännää.

Isäni kutsuttiin kertausharjoituksiin, hän oli ErP 6:ssa, joka taisteli Taipaleessa suurimman osan talvisodan ajasta. Isäni oli Käkisalmissa huoltooporukassa, eikä osallistunut rintamapalveluun kuin vähän aikaa. Sodasta isäni ei sittemmin paljon puhunut, sanoipahan sen olevan vain hullun hommaa koko touhun.

Tuli kolmaskymmenes päivä marraskuuta kello seitsemän, kun ryssä alkoi ampua. Mahtava kumu kuului rajansuunnalta ja näin alkoi ensimmäinen sotapäivä. Jouduin lähtemään postia jakamaan, kun äidillä meni navetalla niin paljon aikaa ja sisareni Marjatta oli vasta puolivuotias ja hänenkin hoitamiseen äidiltä kului aikaa. Hain postin Alamäen postitalolta. Työnsin polkupyörääni pappilan kohdalla, postit takatelineellä repussa, niin Luprikkalan suunnalta lensi venäläinen lentokone ja ampui ympäristöön. Paikalla olleet sotilaat tempaisivat minut ja postipyöräni pappilan kivinavetan suojaan. Samanaikaisesti näin, kun yksi suomalainen sotilas ratsasti siinä tiellä ja hänen hevosensa sai osuman, hevonen kuoli, mutta sotilaan ei käynyt kuinka. Sotilaat ampuivat kahdella pikakiväärillä pappilan navetan ikkunoista ja saivatkin koneeseen osuman ja kone putosi ennen Haitermaan kylää.

Myöhemmin selvisi, että lentokoneeseen oli osunut useita luoteja. Sotilaat eivät päästäneet minua jatkamaan matkaa noin kahteen tuntiin. Näin, kuinka sotilaat köysien avulla vetivät kuolleen hevosen pappilan kujamaalle ja ryhtyivät nylkemään sitä. Sitten tuli yksi vanhempi sotilas ja sanoi: ”Vieläkö tuo poika on tuossa”, ja vei minut pappilan keittiöön, missä pitkään valkoiseen esiliinaan pukeutunut nainen antoi minulle siirappipikkuleipiä. En ollut aikaisemmin käynyt pappilan keittiössä enkä sen jälkeenkään, sillä pappila paloi sodan aikana. Pääsin sitten jatkamaan postinjakoa ja kierroksen tehtyäni päädyin kotiin. Kerroin äidille miten postinjakoni oli sujunut. Äiti tuskin kuunteli kertomustani, hän vaan itki.

Syksyn 1939 kokemuksia vuokselalaisten kertomana

Paavo Junttila

Syksyllä 1939 Moskovassa käydyt neuvottelut aiheuttivat Suomessa puolustusvalmiuden voimakasta lisäämistä. Reserviläisiä kutsuttiin ylimääräisiin kertausharjoituksiin (YH). Kutsuminen tapahtui kahdessa vaiheessa siten, että ensimmäinen YH-päivä oli 10.10.1939 ja toinen 14.10.1939. Myös Vuokselan reservi-ikäiset miehet matkustivat nimettyihin kokoontumispaikkoihin. Samoin lottia määrättiin muonitus-, viestitys- ja ilmailuvuokselalaisiin. Tällöin Vuokselan kylät hiljenivät entisestään. Ei kuitenkaan kauaksi aikaa, reservistä muodostettuja joukkoja alkoi saapua pitäjän alueelle.

Karjalan kannakselle suunniteltu varsinainen puolustuslinja eli pääasema kulki poikki kannaksen, Summan-Muolaanjärven-Punnusjärven kautta ja tuli Vuokselan puolelle Oravaniemen kohdalla, mistä Vuoksen pohjoisrantaan seuraten Kiviniemeen ja Suvannon pohjoisrantaan pitkin Taipaleen joelle. Tätä puolustuslinjaa kutsuttiin talvisodassa Mannerheimin linjaksi. YH:ssä Pohjanmaalla perustetun 8.Divisioonan tehtäväksi määrättiin 7.11.1939 lähtien puolustaa mm. Vuokselaa. Divisioonan kokonaisvahvuus oli n. 10000 miestä. Vuokselan lohkolle ryhmittyivät Jalkaväkirykmentti 26. III Pataljoona Virkkilän alueelle ja II Pataljoona Noisniemeen. Kummankin pataljoonan vahvuus oli keskimäärin 800 miestä. Pataljoonia tukemaan ryhmittyi Virkkilän alueelle.

Kenttätukirykmentti 8 III Patteristo (12 tykkiä). Mainittakoon, että III Pataljoona saapui Sairalan asemalta Vuoksenrannan kautta Virkkilään 21.10.1939 marssittuaan vuorokauden aikana yhteensä 63 kilometriä. Marssin rasittavuutta kuvaa se, että 192 miestä jouduttiin määräämään lääkärin hoitoon jalkasairauksien takia. Marraskuun ajan joukot suorittivat puolustusaseman varustelutöitä. Mahdollisuuksien mukaan miehet majoitettiin taloihin sisä-

Jääkäripataljoona 4 (JP 4) alokkaita Kiviniemen kasarmilla kesällä 1939. Vas.alarivissä Paavo Junttila.

majoitukseen. Paikalliset taloudet möivät sotaväelle heinää ja erilaisia tarvikkeita. Joukoille järjestettiin myös mahdollisuus osallistua kirkossa pidettävään jumalanpalvelukseen. Pitäjän asukkaiden ja sotilaiden väliset suhteet olivat hyvät. Kaikki ymmärsivät tilanteen vakavuuden ja toiminnan tarpeellisuuden. Marraskuun kuluessa suoritettiin Noisniemen-Virkkilän alueella joukkojen siirtoja ilmeisesti sen senkin takia, että vireys joukoissa säilyisi. Niinpä 25. Marraskuuta III Pataljoona siirrettiin Noisniemeen, missä se majoittui taloihin. II Pataljoona siirtyi puolestaan Virkkilän alueelle.

Pekka Karonen

Käkisalmen sotilaspiirin alueelta kutsuttiin Kannaksen pitäjien suojeluskuntien poikaosastoista kylien edustajan Kiviniemen kasarmille ryhmänjohtajakoulutukseen. Minä osallistuin tapahtumaan Vuokselan Kuninkaanristin osalta. Siellä harjoiteltiin erilaisia johtamiseen liittyviä käytännön toimia.

Myöhemmin syksyllä oppeja harjoiteltiin Vuokselassa ja osallistuttiin erilaisiin vartiotehtäviin miesten ollessa muualle kutsuttuna. Ennen sodan syttymistä minunkin ryhmäni oli vartiotehtävissä Ristniemen lossilla kivääri aseistuksena. Kyllä siinä tunsin olevansa tärkeässä tehtävässä, kun joutui ohjaamaan sotilaskuljetuksissa. Lossien tuntemus oli outoa monelle kulkijalle ja miehenalun itsetunto kohosi, kun sotilasesimiehet kysyivät ”Vieläks mahtuu vai joko on tarpeeks?” Lisäksi oltiin mukana voimien mukaan myös sadonkorjuutöissä. Syksyn tapahtumista on jäänyt mieleen myös hevosten luovuttaminen armeijan käyttöön.

Veikko Juvonen

Lokakuun 7. päivän aamu 1939 valkeni syksyisen harmaana. Kesän viimeiset lehdet putoilivat värikkäinä kasarmialueen koivuista. Myöhäissyksy oli tullut ja alkoi talven odottaminen. Varsinkin elämä näytti kulkevan tavallomaisena latuaan. Käytiin pesulla,

suoritettiin aamuvoimistelu, marssittiin ruokailuun ja valmistauduttiin päivän palvelukseen. Silloin alkoi yhtäkkiä taapahtumaan jotakin outoa. Pääportista alkoi saapua kasarmialueelle siviilipukimissa miehiä, milloin yksitellen, milloin pareittain tai jopa suuremmissa ryhmissä. Kyselimme, mitä tämä merkitsee, mitä oli tekeillä. Näin saapuvien joukossa oli tuttuja Vuokselan miehiä. Pian kävi selville, että tulijat oli kutsuttu ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Hetkessä tajusimme tilanteen vakavuuden. Nyt ei ollut enää leikin paikka. Ylimääräiset kertausharjoitukset koskivat tuona päivänä vasta rajaseudun kuntien miehiä, vaikka emme sitä tuolloin tiedäneet. Lokakuun 11. päivänä liikekannallepano toteutettiin koko maassa.

Suuren reserviläisjoukon saapuminen kasarmialueelle sekoitti hetkessä normaalit palveluohjelmat. Majoitustiloja ei riittänyt näin isolle joukolle. Melko välittömästi tuli tieto, että syyskuun saapumiserä siirretään pois kasarmilta jonnekin sisämaahan.

Martta Koiranen

Vuokselan Lotta Svärd -paikallisosaston Virkkilän kyläosaston toimintaa

YH:n alkaessa lokakuun alkupuolella 1939 ilmavalvonta- ja keskuslotat kutsuttiin harjoituksiin Kannaksella. Lokakuun 8. päivästä alkaen lottien oli oltava jatkuvasti vuorokauden ympäri vartiossa Lauttasaaressa (Oravaniemessä) sijaitsevassa iv-tornissa ja hoidettava Virkkilän puhelinkeskusta. Keskus välitti sekä siviili- että sotilaspuhelut sodan alkamiseen asti.

Sodan puhjettua sotilaspuhelut hoidettiin sotilaskeskuksen kautta. Kaikki Virkkilän keskuslotat jäivät sotilaskeskuksiin töihin. He hoitivat myös ilmavartion viestityksen ja välittivät iv-häätäpuhelut. Lokakuun 10. päivänä Virkkilän kylän taloihin alkoi majoittua Keski-Suomen alueelta tulleiden joukko-osastojen miehiä ja se toi myös lottien elämään monenlaista muuta touhua. Iv-lotille ei kuitenkaan jäänyt paljon aikaa mietiskelyihin, sillä milloin yöllä, milloin päivällä oli mentävä polkupyörällä Oravaniemeen vartiovuoroon. Asuintiloissakin oli sopeuduttava yhteiselämään taloihin majoittuneiden sotilaiden kanssa.

Kerttu Lemmetty

Alkoi ylimääräisten kertausharjoitusten aika ja Vuokselaan tuli tykistön miehiä Vaasan seudulta.

Armeijan hevoset täyttivät navettamme edessä olevan katoksen eli kujan. Oma karjamme sullottiin navettaan. Aina kun menimme ruokkimaan karjaa, sotilaat joutuivat vartioimaan potkivia hevosia. Pääsimme kulkemaan navettaan lypsylle vain pienestä karjakeittiön ovesta. Äitini ja Elvi-siskoni hoitivat hankalan navettatyön. minä tein yleensä hevosmiehen hommia.

Kenttäkeittiö kulki kylällä ja jakoi ruoan sotilaille. Ruokailun jälkeen sotilaat pesivät pakkejaan kaivolla kylmällä vedellä. Kuumensimme vettä karjakeittiön padassa ja pesimme pakit pesusoi-kossa. Pian olivat naapurinkin pojat pakkeineen jonossa. Kuulin puhuttavan, että siirtomaatavara oli loppumassa kaupoista. Silti keitimme sotilaiden toivomuksesta pientä maksua vastaan pullakahvit niin kauan, kuin kahvipapuja saatiin. Kolmentoista miehen ryhmä nukkui yönsä kovalla tuvan lattialla. Valmistin erilaisista kangaspaloista ja peitteistä patjoja. Miehet täyttivät patjat pitkillä oljilla, ja ompelimme ne yhdessä. Silloin en aavistanut, että muutaman viikon kuluttua meillä evakoillakin olisi vain kova lattia kyljen alla.

Väinö Ryyppö

Aurinkoisena syyskesän päivänä 1939 saapui koivukujaa pitkin kotini ja riihen väliselle aholle pitkä jono ylimääräisiin kertausharjoituksiin kutsuttuja reserviläisiä Pohjanmaalta ja hevosia, jotka vetivät tykkejä, ammuksia ja työkaluja. Pienen neuvottelun jälkeen 21 reserviläistä asettui asumaan kotiini ja loput naapuritaloihin. Jo samana päivänä he alkoivat rakentaa riihen taakse metsään tykistöasemaa korsuineen kaikkineen. Myöhemmin he siirtyivät Jooseppi Lemmetyn metsään.

Marraskuun viimeisen päivän illan hämärtyessä 1939 seisoi kotini pihalla naiset ja lapset kahdenkymmenen sotilaan ympäröimänä ja katselimme peltoaukeaman yli kaakkoon. Siellä 25-30 kilometrin päässä taivaanranta leimusi punaisena ja tykistön kumea jylinä sävytti näkymää. Ankean tunnelman vallitessa mummoni nosti kätensä koh-

ti kaakkoa ja sanoi vieressä seisoville sotilaille: ”Tuolla on minultakin viisi poikaa”.

Antti E. Haikarinen

Eräänä lokakuun päivänä tulin Viipurista Virkkilään linja-autossa ja kuulin kaikenlaisia hälyttäviä uutisia. Virkkilän Osuuskaupan kulmalla liikkui tuttuja ja tuntemattomia miehiä sotilaspuvuissa ja ilman. Kiire oli kaikilla ja reput selässä. Tuttuja nuoria miehiä suunta-si matkansa kohti Valkjärveä. Lotat toudusivat innokkaasti ilmavalvonnassa. Sotilasautoja kulki yhtä mittaa ja tuntemattomia sotilashenkilöitä vilisi. ”Ylimääräisiin harjoituksiin on kutsuttu”, sanottiin. Menin pappilaan ja kuulin tarkemmin kaikesta tästä. Kaikki, jopa seurakunnan kanttori Gunnar Gyllenbögel, olivat saaneet kutsun. Missä on minun kutsuni, ihmettelin. Olinhan aikani saanut upseerikoulutuksen Haminassa. Huhut kiersivät, ja ihmiset, kotiin jääneet eivät kyenneet hermostuksissaan ja outojen huhujen hälyttämänä muuta tehdä kuin käydä naapureissa kuulemassa ja kyselemässä uutisia. Ryyppön Mikko ja muut naapurit kävivät säännöllisesti luonani pappilan radiota kuuntelemassa. Pareja vihittiin kirkossa pyhäisin oikein joukoittain, sulhaset sotilaspuvuissa. Leenalan Aleksanteri lauloi haudoilla kanttorin poissa ollessa ja opettaja Lehmusvuori Räihärannan koulusta, joka samalla toimi suojeluskunnan paikallispäällikkönä, soitti urkuja.

Miina Koskela os. Pohjalainen

Venäläiset maataistelukoneet tulivat moottorit pauhata ja matalalla lentäen Vuokselan kunnan Alholan kylän ylle joulukuun 1. päivän aamuhämärissä vuonna 1939.

Edellisenä päivänä nuori suojeluskuntalainen oli käynyt ilmoittamassa talosta taloon, että on yksi vuorokausi aikaa lähtöön. Tämän jälkeen kylän on oltava tyhjä. Naisten, lasten ja vanhusten on pyrittävä pois sodan jaloista.

Äitini alkoi leipoa, piti saada evästä mukaan. Joulukuun ensimmäisen illan hämärtyessä vanhempani peittelivät neljä lastaan rekeen. Mukaan pantiin heiniä ja kauria Urho-hevoselle. Myös muuta tavaraa otettiin mukaan, kuten

lämpimiä vaatteita. Yhteen rekeen ei ihmisten lisäksi kovin paljon muuta mahtunut.

Paavo Junttila

Puna-armeija ylitti 1.12.1939 klo 7 valtakunnan rajan. Samana päivänä vihollisen kymmeniä pommikoneita lensi Vuokselan ylitse pommittaen mm. Kiviniemen aluetta. Vihollisen lentokoneet saattoivat pudottaa pommeja myös yksittäisiä taloja kohti ja ampuu konekivääreillään tavallista siviiliasutusta. Noisniemessä olleet III pataljoonan miehet yrittivät parhaansa mukaan ampua ylitse lentäviä viholliskoneita saa-

matta kuitenkaan näkyvää tulosta.

Tilanne oli kuitenkin jo sodan ensimmäisenä päivänä muuttunut Vuokselan-kin alueella niin vakavaksi, että väestön vapaaehtoinen evakuointi alkoi.

Itsenäisyyspäivän 6.12.1939 vastaisena yönä Vuokselan pitäjän asukkaat jättivät määräysten mukaisesti kotinsa ja aloittivat kyynleet silmissä ja sydän tuskia täynnä ensimmäisen evakotaiपालेसा. Samaan aikaan vihollisen saavutti Kiviniemen kosken ja levittäytyi sieltä Vuoksen eteläpuolelle Oravaniemeen saakka. Tällöin myös Vuokselan alue joutui vihollisen tykistötulen ulottuville. Vihollinen ei koko

talvisodan aikana yrittänyt hyökätä vahvoin voimin Vuoksen yli. Sen sijaan vihollisen lentotoiminta oli vilkasta ja tykistön tuli ajoittain kiivastakin kohdistuen rannalla oleviin puolustusasemiin, mutta myös Noisniemen, Päiväkiiven, Virkkilän ja uudenkylän alueille. Tämän vuoksi joukkojen oli luovuttava talomajoituksesta ja siirryttävä erilaisiin korsurakennelmiin. Kova pakkanen koetteli kaikkia.

Taisto Virkki

Lähde: Vuoksela-arkisto/Sotiemme
Vuoksela matrikkeli

Emme saa unohtaa veteraaneja

Olin nyt syksyllä 2009 sairaalareissullani ja tapasin siellä kaksi vanhempaa sotaveteraania. Minun on jonkinlainen pakko kertoa tuosta toisesta, 94-vuotiaasta talvisodan veteraanista – vaikka osaksi huumorin kera. Me emme saa unohtaa näitä miehiä, jotka meille silloin vapauden lunastivat. Eikä senkään jälkeen, kun heistä viimeinenkin on pois.

Vanha veteraaniveli, hän minun kanssani samassa huoneessa on. Ison sairaalan, kirkkaiden valojen keskellä, joiden määrä on loputon. Hän on kuin jo täällä yli laidan heitetty, nukkuu vain selällään. Tukka tuo, mitä jäljellä lie, on kuin pelletillä harallaan.

Pissasuojat sairaalan housuissa kiertää, eivät pysy paikallaan etsien siellä paikkaansa – sama se, vaikka ei olisi ollenkaan. Käytävällä hoitajat kiireellä kulkee, joskus hänen luonansa poikkeaa. He eivät tiedä, mitä mies on kokenut, eivät tiedä sitä kaikkea.

Oli hänellä menossa joskus nuoruus ja sen parhaat päivät. Kun hänet temmattiin talvisotaan, silloin kaikki haaveet jäivät. Kollaanjoen korpiin tiensä vei, rajan pintaan, sinne kaukaa. Torjumaan mahtavaa vihollista, tuota uraata huutavaa laumaa.

Vielä hän päällikkönsä, tuon ”Marokon kauhun” muistaa. Vaikka ei tahdo enää muisti ja puhekin kovin huonosti luistaa. Nuo, nyt jo lusevat peukalot ovat painaneet konekiväärin nappia mustaa. Katse oli kohonnut korkeuksiin, anoen sieltä heille lisää voimaa.

He kestivät siellä silloin. Suomi on tänään vapaa maa. Kiitosmielin heitä kohtaan saamme täällä vapaana taivaltaa. Tätä kaikkea ei jokainen tänään voi täysin ymmärtää. Minä ymmärrän, en voi sille mitään, kyynel poskelle vierähtää.

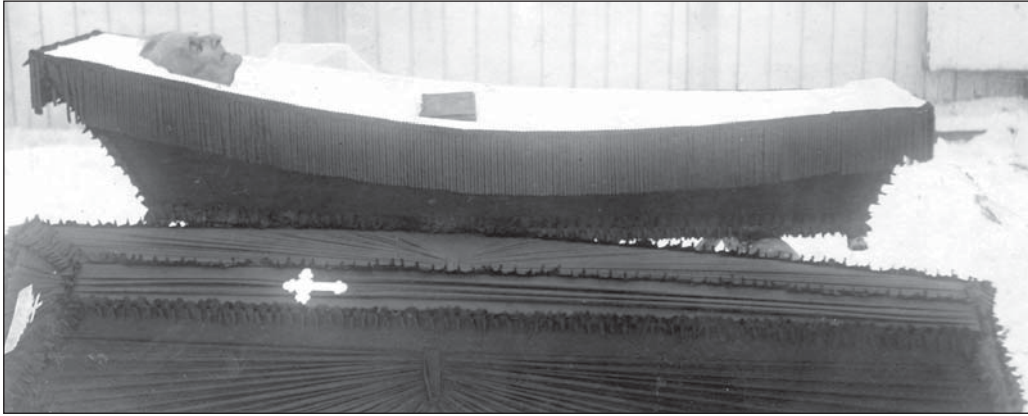
Veteraanin uni

Viljo Pitkänen
nuorempi veteraani

Ammun – hyökkään, olen yksin, ei ole ketään vierelläin.
Olen hiestä märkä, uupunut, vaan kieriskelen sängyssäin.
Ilmanpaine sitten hellittää, kaikki silmissäni hämärtyy.
Näen näyn, ne voitetaan, aron poika itään perääntyä.
Sitten, kuin harson läpi näen kasvot oudot kulmikkaat,
toppatakin, piippalakin ja vinosilmät vieraan maan.
Voi ei, olenko nyt sotavanki, isäntänä vieras maa –
en voi omaa maatani mä millään enää puolustaa.
Hän edellänsä mua saattaa, ehkä kuulusteluun jonnekin.
Kiiruhda sä tsuhnapoika, kylkeen tönii jo toistekin.
Herään – Marihan se tönii, nouse ylös senkin unikeko,
kahvis jäähtyy ja kohta on jo kauppaan meno.
Koko yön kun siinä huitoo piehtaroi, ei kukaan unta saa.
Useinhan se Mari mulle jotain pientä neuvoa, opastaa.
Mutta Mari-kulta, kuinka haluankin olla vanki sinun ain,
vaikka joskus komentelet, äksyilet, se lie rakkautta vain.
Ei mikään uni milloinkaan tästä paremmaksi tulla voisi.
Kotijoukon vääpeliksi, Mari-kulta, hän multa ylennyksen saisi.

Viljo Pitkänen

Mikko Tuomaanpoika Selosen arkku kuistin edustalla kotipihalla.

Päiväkiye äijän ennustukset alkusyksyllä 1939

Isoisä, äijä, niinko meil sanottii loikoil sängy pääl. Hää ol läsint jo jonkii aikaa ja leppäil nyt mielellää päivälkii. Eihä se iha helppoo olt ko koko syksyn talo ol ko kasarmi. Joka puolel pyöri harmaapukusii miehii. Hyö tulliit Pohjamaalt Vuoksela ja assuit nyt meil. Heil ol paljo hevosii, kujane täynnää. Myö lapset ko lähettii katsomaa Anna-tättii ni pit ain männä pello puolelt, eihä sinne hevosii sekkaa mite mänt.

Äijäl on leppäillessä aikaa miittii asjoi. Häne hartioillee ol syksy aikan pantu ikkää ko suur kontti. Se paino ja väsytti. Siel kontis painoit sellaset asjat, joist myö lapset ei viel ymmärretty mitää. Ei hää niist paljo haastelkaa, huokas joskus itseksee. Luul vissii, jot ei sitä kukkaa kuult. Lapse korvat kuulot ihmee paljo. Mie mäninkii sillo häne luoksee ja aloin silitellä häne hiuksiaa. Seisoin siin häne sänkyhee vieres, silitelin ja olin pois toisii jaloist.

Siel äijä huolkontis paino varmast sekkii, ko kaik kylämiehet komennettii johokii ja olliit pois omist toist. Nii ol meikii isä. Se ol jotakii sellasta viel tärkeämpää työtä ja siit ei lapsil paljo haasteltu. Se se äijääkii paino ja sai huokasemmaa. Siel sängyssää hää sit katsel niit tulevii tapahtummii, ikkääkö taikur pallostaa ja sit hää ennust: ”Kyl työ kaik jou’utta lähtemää täält, miun ei tar-

vitse, mie saan jäähä tänne.” Sillee hää sano, katso minnuu jotekii ouost ja sano: ”Tuot sie sit miu hauallein kukkasii?” Miult tais äijä hiuksii silitely sil kertaa loppuu, mut lupasiha mie niit kukkii tuua.

Sit vaa yhten päivän hää ei noustkaa sängyst. Koko syksy ajan koton ol olt kaik asjat iha hämmennyksis, mut nyt se vast oikee ouolt tuntu. Äijä sänky ol tyhjä. Sit jonkuu päivä pääst meil tul paljo vieraita. Kaikil ol mustat vaatteet. Ko sitä arkkuu, mis äijä ol, lähettii viemää ni kujaset olliit nyt niit mustissaa olevii ihmisii täynnää. Mummo lupas, jot mie pääsen häne kanssaa äijä haul sit ko kesä tulloo.

Ei mänt kauaa, ko se äijä toine ennustus käi tottee. Lähtemääh myö jou’uttii ja kiireest. Ne meil asuneet sotilaat panniit yhten päivän äitin ja meijät kolme lasta ja Lauri-serkun kuorma-autoo. Sil myö mäntii Viipurii ja sielt sit junnaa. Se ei olt iha helppoo se junnaa mänö. Äiti kanto sylessää Reijoo, hää ko ei viel kävelt ja sit niit vähäsii matkata-varoi. Kirsti-sisko koitti selvitä itseksee, olha hää jo viis vuotta. Lauri-serkul ol suur urakka saaha miut junnaa. Mieko olin päättänt itse kävellä enkä tahtont männä siihe vähä pelottavvaakii ja täytee ahettuu junnaa. Sinne mie kuitekii jou’uin ja sit mäntii Pohjamaal ast.

Kivistö Arvo ol yks niist meil asuneist miehist ja häne kotihee myö sit tultii. Hää ol tarjont kotiaa meil turvapaikaks.

Mummon ja Anna-tätin pit tulla perästä ja tuua lehmät tullessaa. Mut eihä se nii mänt. Mummo män aamul navettaa, lyps lehmät ja anto kaik maiot elukoil ja lehmil tavallista suuremmat annokset heinii ja hyvästel heijät. Sit hää paino oven perässää kii. Sinne jäivät kaik.

Ko hää pääs takasii tuppaa ja katso ikkunast ni koko Vuoks näytti punaselt. Siel palo Valkjärvekylä Vuokse toisel puolel täysiiä. Mummo otti itselle vähä evästä ja tempas kainalohe pienen pumpultäkin, se ol vissii jäant siihe tuva penkil ielliseen päivään lähteneilt. Ei olt mummollakkaa paljo muuta kannettavvaa. Sit ol jo jou’uttava kiireest kylätiel. Siel tul vastaa tuttu mies, näk pienen täkin mummo kainalos ja sano: ”Tuotak sie kehtaat käyvä kantamaa!” Mummo paino senkii pello oijaa.

Siel Pohjamaal myö uoteltii mummoo, mut ennekö hää tul, ni taloväel tul tieto Arvo kaatumisest. Vaik äijä osas tietää itseese ja mei lähtemise, ni tätä hää ei osant etukättee ennustaa tai ei ainakaa virkkant sitä.

Ebba Penttilä, o.s. Selonen

Pitäjämme internetissä

www.metsapirtti.net

www.sakkola.fi

www.vuoksela-seura.fi

Metsäpirtin osasto talvisodan Taipaleessa

Metsäpirtin osasto talvisodan Taipaleessa

Toimittanut Seppo Hynnä
Kirjapaino Kaarinan Tasopaino Oy
Kirja (184 sivua) on julkaistu Metsäpirtin pitäjäjuhlissa 28.06.2009 Mynämäen Mietoisten Maamies-seurantalolla

Lukijat voivat tilata 20 euron hintaista kirjaa (+ lähetyskulut 5 euroa) suoraan Seppo Hynnältä
Osoite: Kapteeninkuja 4,
23100 Mynämäki
Puh: 02-4306112 ja 050-4673771

Mynämäen karjalaisten pj. Irmeli Raunio ojentaa Seppo Hynnälle stipendin ja ruusun. Kuva: Harri Suomalainen.

Kirjan toimittaja Seppo Hynnä on syntynyt vuonna 1950 Mynämeellä. Hän on kapteeni evp ja ollut eläkkeellä 11 vuotta. Palveluspaikkoja puolustusvoimissa ja YK:ssa ovat olleet Porin Prikaati, Lounais-Suomen ja Turun ja Porin Sotilasläänien Esikunnat sekä YK:n rauhanturvatehtävät Lähi-Idässä Golanilla Persianlahden sodan aikana 1990-91, rotaatiokouluttajana YK:n koulutuskeskuksessa Niinisolassa vuonna 1992 ja Jugoslavian hajoamissotien aikana Makedoniassa vuonna 1993.

Kirjoittaja on sotahistorian harrastaja ja osallistunut mm. sotavainajien etsintöihin luovutetulla alueella Vienan Karjalassa ja Karjalan kannaksella, myös Taipaleessa.

Eläkepäivät kuluvat vapaaehtoisen maanpuolustustyön merkeissä maanpuolustusjärjestöissä: Varsinais-Suomen Maanpuolustuspiirissä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen viestikoulutuksen johtajana, Mynämäen Seudun Reserviupseerikerhossa koulutusupseerina ja 60-vuotishistoriikin kirjoittajana; historiikki ilmestyy juhluvuonna ensi kesänä.

JR 56-60 ja Osasto Törnin Killan jäsenenä, Varsinais-Suomen Sotilaspoika-perinnekillan Mynämäen Osaston jäsenenä, Varsinais-Suomen Laskuvarjojääkärikillan asiantuntijajäsenenä ja My-

nämäen seudun sotainvalidien ja -sotaveteraanien avustus- ja tukitoimintaan osallistuvana tukijäsenenä.

Seppo Hynnän isä Keijo Hynnä on syntynyt vuonna 1921 Metsäpirtin Kirvesmäellä Juho Hynnän talossa. Keijon äiti Elisa o.s. Pitkänen oli kotoisin Sakkolasta.

Keijo osallistui talvisotaan Metsäpirtin Osastossa 2. Erillisen Patterin tulenjohtueessa vapaaehtoisena suojeluskuntalaisena. Varusmiespalveluksen hän suoritti välirauhan aikana jalkaväessä Ylämyllyllä.

Jatkosodassa hän palveli 15. Divisioonassa, Jalkaväkirykmenteissä 36 ja 57 Itä-Kannaksella. Hän haavoittui Vuosalmella 4.7.1944, mutta palasi rintamalle vielä elokuussa 1944. Lapin sodasta hänet kotiutettiin marraskuussa 1944, sotilasarvo oli kotiutettaessa alikersantti. Keijo suoritti elämäntyönsä valtion verovirkamiehenä.

Sepon täti Aili Sares o.s. Hynnä on kirjan alkuunpanija, sillä jouluna 2008 hän kysyi Sepolta: ”Milloin sie kirjoitat Metsäpirtin pojista kirjan?” Kirjan kirjoittaminen alkoi uudenvuodenpäivänä 2009 ja kesti noin kolme kuukautta. Aili on pirteä pian 87-vuotias eläkkeellä oleva opettaja ja hän asuu Mynämeellä.

Veteraanien kertomukset talteen

Kirjan perustana ovat olleet Metsäpirtin Osastossa palvelleiden veteraanien kertomukset, jotka kirjan toimittaja pikkupoikana painoi tarkoin mieleensä.

Kertojista mainittakoon naapurit Tuohiojan Mikko, Oravan Arttu ja Arvo, Tuokon Emppu ja tietenkin isä Keijo, täti Aili ja setä Urho, joka syntynyt vuonna 1930 ja muistaa YH:n ajan ja talvisodan alun erittäin hyvin.

Lauri Laurilan keräämän kokoelman kertomukset, joista osa on kirjattu kirjaan, ovat ehdottomasti kirjan tärkein anti. Taipaleen veteraanien kertomukset ovat vihdoinkin saaneet sotahistoriallisen kehyksen ja tapahtumat voidaan lukea ja ymmärtää, mitä Taipaleessa tapahtui talvisodassa.

Kirja on kertomus Suomen talvisodasta Taipaleen lohkolla 1939-40 Metsäpirtin ja Sakkolan pitäjien alueella.

Alkuosa on kronologinen kuvaus sotatapahtumista, joukoista, johtajista, paikoista, puolustusasemista ja myös vihollisesta.

Loppuosa koostuu edellä mainituista Taipaleen veteraanien kertomuksista.

Vuosien 1938-39 tapahtumia Metsäpirtissä

Syksyllä 1938 jotakin tavallisuudesta poikkeavaa alkoi ilmestyä rajakyläisten rauhalliseen elämään. Suojeluskuntaväkeä kutsuttiin entistä useammin harjoituksiin, puolustuslaitoksen miehiä kulki metsissä ja vainioilla kartojaan tutkien. Meille Paukunmäelle majoitettiin pioneeriporukka. Miehet nukuivat päivät, mutta kun ilta hämärtyi, kokosivat kampeensa ja lähtivät siltojen alle töihin.

Keväälle 1939 alkoi taivaalla lennellä sellaisia isoja palloja, paljailla silmillä katsottuna ei muuta nähty. Rajamiehet seurasiivat niitä kiikareilla ja kertoivat pallosta riipuvan jonkinlaisen korin, jossa istuu mies. He kutsuivat niitä tähystyspalloiksi.

Aivan rajanpinnassa olevien talojen asukkaat kertoivat, että Venäjän puolelta kuului päivittäin sellaista jyminää, kuin jotain raskasta kalustoa kuljetettaisiin. Rajan reunassa Venäjän puolella oli kapea soiro oikein tiheää metsää, sen läpi ei mitään nähty, vaikka ääni kuului läheltä.

Metsäpirtin Osasto oli sodan alussa suojajoukko, joka oli alistettu 10. Divisioonalle ja edelleen Jalkaväkirykmentti 28:lle. Pääasemaan saavuttuaan Osaston alistussuhde vaihtui kulloinkin etulinjavastuussa olevalle rykmentille.

Metsäpirtin Osasto oli koko sodan ajan alistettu joukko, jota johtajat käyttivät säälimättä, koska omaa joukkoa haluttiin suojella. Alistettu joukko saa kyllä taistella vaikka viimeiseen mieheen, sillä ammuksia löytyy, mutta ruoka unohtuu usein ja lepo sekä varushuolto tuppavat puuttumaan kokonaan.

Tämä aiheuttaa väsyneelle ja nälkäiselle joukolle lisää tappioita ja näin tapahtui Metsäpirtin Osastolle. Ensimmäisen sotakuukauden aikana Metsäpirtin Osaston (vahvuus noin 400 miestä) tappiot nousivat 200 mieheen, joista 60 kaatuneina.

Osasto täytti käsketyt tehtävät kunnialla, puolustivathan miehet omaa kotipitäjäänsä ja kotejaan.

Toivotan Suvannon Seudun lukijoille hyvää syksyä ja rauhaa joulun aikaan.

Seppo Hynnä

Tuli kesä, alkoivat linnoitustyöt. Työmiehiä saapui ympäri Suomen. Metsiin hakattiin aukkoja, joihin tehtiin piikkilankaesteita, kaivettiin ojia ja tehtiin maavaljeja. Paikallinen väestö seurasi sivusta ja ihmetteli. Kaikenlaisia huhuja liikkui, viralliselta taholta ei kerrottu mitään.

Ylimääräiset harjoitukset:

YH- aika alkaa

Lokakuun 16. päivän vastaisena yönä toi suojeluskunnan kyläpäällikkö kylänsä joksikseen taloon kirjallisen käskyn, jossa oli määräys miehille ja lotille, mihin oli kokoonnuttava sekä varattava hevonen ajopeleinen puolustuslaitoksen käyttöön. Ei siinä autanut muu kuin isännän pukeutua SK-pukuun ja lähteä.

Kirjeessä annettiin edelleen tiedoksi, että rajanpinnassa olevat kylät tyhjennetään välittömästi, asukkaat saavat jäädä pitäjän keskiosaan ja pohjoisemmaksi, mutta vastaanotto on järjestetty myös Savoon Rantasalmelle ja Pieksämäen ympäristöön. Suurin osa ihmisistä sulloutui omaan pitäjään sukulaisten ja tuttavien taloihin.

Metsäpirtin miehistä muodostettiin kahdeksas- ja yhdeksäs rajakomppania, koostumisaikoina olivat koulut, nuoriso-seurojen talo sekä suojeluskunnan talot. Turun seuduilta saapui kuorma-autokolonna ajamaan karjaa teurastamoille ja viljaa jonnekin, sitä en muista. Automiehet kertoivat, että kun he saivat määräyksen mennä Metsäpirttiä tyhjentämään, ajattelivat, että nimestä päätellen ei siellä kauan viivyttä, mutta huomasivat tultuaan, että olivat arvioineet väärin.

Meiltäkin lähetettiin kaikki muut eläimet, paitsi hevoset ja kymmenkunta parasta lehmää vietiin entiseen kotiin Eevalaan, jonne me myös menimme. Siellä olo jäi lyhyeksi, muutaman päivän päästä tuli käsky, että vanhat ja lapset on vietävä pois koko pitäjän alueelta. Ohjeeksi annettiin, että yleisiä kulkuneuvoja käytettäessä matkatavaraa saa olla yksi matkalaukku henkilölle kohti.

Minun piti lähteä huonosti liikkuvan mummon sekä kolme- ja yksivuotiaiden lasten kanssa. Meillä oli yksi matkalaukku, jossa olivat talon asiapaperit, laatikollinen käyttövaatteita pantiin rahtitavaraksi. Junat olivat tupaten täynnä eivätkä niiden aikataulut pitäneet paikkaansa. Lotat toivat vaunuihin maitoa ja voileipiä ja auttoivat kaikin tavoin lapsia ja vanhoja. Menimme Mäntyharjulle Nirosen taloon. Kun viik-

koja kului eikä mitään tapahtunut, ihmiset kyllästyivät olemaan yhteismajoituksissa eikä virkavaltakaan estänyt, niin suurin osa palasi kotiseudulleen takaisin.

*"Se saapui, min saapua sallittu on,
tulenlieskoista tuvat jo hohti.
Me heitimme kodin ja kartanon,
me kuljimme suuntana tuntematon
pelastustamme, pohjoista kohti."*

Helena Eeva

Marraskuun 30. päivän aamulla kello 7 oli karmea herätys. Kuului sellainen humahdus ja heti sen jälkeen valtava jyrynä, tykin kuulat viuhahtelivat kuin salammat ja pian alkoivat rakennukset palaa joka puolella. Vihollisen lentokoneet kulkivat edestakaisin. Jyrynä vain koveni, kun läheltä olevilta Taipaleen pattereilta alettiin ampua. Ihmiset ryntäsivät ulos, karja päästettiin navetoista ja ohjattiin menemään lossille. Hevoset pelkäsivät, niitä ei tahtonut saada valjastetuiksi. Suojeluskuntalaiset auttoivat ihmisiä lähtemään ja tarkistivat, ettei ketään jäänyt rakennuksiin.

Kaksi lossia kuljetti joen yli ja toi aina tullessaan sotilaita rajalle päin, mutta kun koko pitäjän väki oli siinä lumihangessa odottamassa, oli jo ilta, ennen kuin viimeiset eläimet hoitajineen pääsivät toiselle rannalle. Joen pohjoisrannalla oli kuorma-autoja niitä varten, joilla ei ollut muuta kyytiä. Karjalan kansa oli nyt matkalla, jonka pituutta ja päämäärää ei kukaan tietänyt. Lehmät hoitajineen kävelivät 20-25 kilometriä päivässä Parikkalaan, jossa pääsivät junaan ja vietiin Rantasalmelle.

Perheenjäsenet joutuivat erilleen ja kului aikaa, ennen kuin omaisista saatiin tietoa. Niin oli meilläkin, äidistäni ja sisaristani en tietänyt pitkään aikaan mitään. Elina, mieheni sisar, oli karjan kanssa Rantasalmella, mummo, lapset ja minä Mäntyharjulla. Isä-Jussi siellä jossakin. Kenttäposti kulki miten kului.

Nirosen talossa meitä oli 23 henkilöä: talonväki, apulaiset, meidän lisäksi Nirosen sukulaisperheet Viipurista ja Terijoelta.

Sota jatkui. Uutisten kuunteleminen oli päivän päätapahtuma, radio rätisi.

Tulevaisuus oli tuntematon.

Katri Peltonen o.s. Eeva

Kauhajoki

Vuosia 1938-39 Metsäpirtissä kuvannut kirjoittaja oli tuolloin 24-vuotias talon nuoriemäntä.

Metsäpirtistä sotaa pakoon Juvan kautta Nurmoon

Isä oli tullut edellisenä iltana (29.11.1939) Valkjärveltä polkupyörällä kotiin Metsäpirtin kirkolle lähettääkseen perheensä pois rajan pinnasta. Neuvostoliitto oli sanonut irti hyökkäämättömyyssopimuksen. Illalla kylvettiin sauna. Aamulla piti sitten lähteä. Mutta lähtö tuli toisin kuin oli ajateltu.

30.11.1939 kello 7. tuli Metsäpirtin kirkolla herätys, kun rajalta alkoi tykistökeskitys. Sen kohteena olivat mm. kirkonkylän talot. Majatalossa eli kotonani äiti oli käynyt antamassa heiniä. Isä oli harjoitustalolla, koska elettiin jännittäviä, odottavia hetkiä. Pitkin syksyä oli kulunut ja näkynyt tavallisuudesta poikkeavia merkkejä, mm. tähystyspalot nousivat säännöllisesti rajan takaa näkyviin.

Isän sisaret Liisa ja Kaisa asuivat kanssamme majatalossa. Kaisa oli lotatehtävissä sotilaita muonittamassa. Liisa-täti oli kotona. Isän veli Aapro nukkui sairaana kotona.

Ulkona maa oli ohuen lumen peitossa, hieman valkoinen, mutta vielä ei ollut selkeästi talvi. Äiti oli puolipukeissa, yöpaidan päällä vain navettatakki. Hän näki rajalta päin tulenloimotusta. Tupaan tultuaan hän herätti lapset ja ryhtyi pukemaan näitä, neljä- ja yksivuotiaita. Itselleen hän ei ehtinyt saada lämpimämpiä vaatteita, kun tuli äkkillä lähtö. Lastenkin vaatettaminen oli niin hätäisesti tehty, että Riitalta putosi toinen kenkä heti matkaan lähdettyäessä. Leena olisi halunnut ottaa sen, mutta äiti sanoi: ”Anna olla, jäi sinne muuta-kin!”

Riittaa sylissä kantaen ja Leenaa kädestä taluttaen äiti Lydia lähti pyrkimään kohti Taipaleen lossia, kuten ennakkosuunnitelmissa oli määrätty. Tädit Kaisa ja Liisa löysivät kyydin kuorma-auton hytistä, auto evakuo seurakunnan arkistoja ja omaisuutta. Auton lavalle otettiin ihmisiä niin paljon kuin sinne mahtui, mm. Paussun Hilja kertoi olleensa autossa.

Isämme Adolf tuli harjoitustalolta ko-

tiin lähettääkseen meidät turvaan. Koskelan tienristeyksessä hän tapasi perheensä ja kysyi äidiltä, oliko tämä ottanut vaneriaskin mukaan. Siinä olivat talon paperit ja isän palkintolusikat. Ei äiti ollut sitäkään huomannut ottaa, vaikka puhetta oli ollut. Vain pakattu kangasreppu tuli selkään, siellä piti olla uusia riepuja lapselle sekä lisävaatteita. Mutta Juvalla selvisi myöhemmin, että mukaan tullessa repussa oli Riitan likaisia räsyjä ja kumipallo.

Isä haki kotoa vaneriaskin ja toi sen äidille. Itse hän jatkoi matkaa lautalle liikennettä ohjaamaan. Hänet oli sotapoliisina määrätty tähän tehtävään tarvittaessa. Äidille tuli maantiellä taivaltaessaan mieleen, että jäihän sinne talliin hevonen. Naapuri, Kinnarin Jussi, kääntyi takaisin ja valjasti hevosen reen eteen. Kun hän saavutti pakoon pyrkivät äidin ja lapset, oli reki jo aivan täynnä ihmisiä, niin että reslat olivat pudonneet tielle! Matka jatkui kohti Taipaletta tykkien jylissä takana. Ja koko eteläinen taivaanranta paloi punaisena takanamme.

Ensimmäisen tulituksen jälkeen tuli noin puolen tunnin tauko. Sitten alkoi uusi tykistökeskitys. Metsäpirtin kirkonkylän talot olivat tarkoin kartoitettuja maaleja, mutta onneksi osumatarkkuus oli huono. Ihmiset säästivät, paria kuollutta lukuun ottamatta.

Isäni veli, Apo-setä, oli lähtenyt majatalosta ja päässyt muutaman sata metriä, kunnes sydän löi viimeisen keran. Naapurissa Sutelaisen perheen lapset oli lastattu rekeen. Se oli jo aivan täynnä, mutta mukaan nostettiin Apo-setän ruumis. Sutelaisen Alma, lapsista vanhin, kertoi, että he istuivat ruumiin päällä Pyhäjärvelle asti, jonne ruumis jätettiin haudattavaksi. Alma kertoi välillä nostaneensa ruumiin jalkaa, joka retkotti reen laidan yli.

Lossilla Taipaleenjoella oli ruuhkaa. Liikenne kulki nyt vilkkaana kahteen suuntaan. Sodan jaloista pakenevia metsäpirttiläisiä vietiin pois kotoa ja sotilaita siirrettiin rintamalle rajaa puolus-

”Matka jatkui kohti Taipaletta tykkien jylissä takana. Ja koko eteläinen taivaanranta paloi punaisena takanamme.”

tamaan. Lossin lähellä suojauduttiin metsään ylipääsyt odoteltaessa. Ihmisiä otettiin lautallinen kerrallaan. Lentokoneet häiritsivät liikennettä, mutta eivät pommittaneet lauttaa hajalle. Näin säilyi varmasti tuhansia ihmishenkiä!

Iltaan mennessä perhe pääsi Taipaleenjoen yli. Korvenkylässä opettaja Wilhelmiina Laulajainen tarjosi riisiryynipuuroa Lydia-äidille lapsineen. Äitini kertoi vielä 1999, ettei koskaan riisipuuro ole maistunut niin hyvältä kuin sinä iltana! Olihan se meille sinä päivänä ensimmäinen ateria kotoa lähdettyämme.

Lautalla isä ja äiti olivat jakaneet rahat tasan, molemmille jäi 20 markkaa. Tietoa ei ollut nähdäkö vielä, missä ja milloin. Isä neuvoi äitiä jättämään hevosen heti, kun tulee ensimmäinen auto, johon voi nousta. Kuitenkin jouduimme kulkemaan Enkkuaan asti hevosella. Takanamme paloi koko raja, sillä sotapojat olivat saaneet määräyksen sytyttää rakennukset tuleen, ettei viholliselle jäisi mahdollisuutta suojautua. Jo aikaisemmin oli määrätty, että jokaisen rakennuksen vieressä tuli olla olkikuppo, öljypullo ja tulitikut tätä varten.

Enkkuassa meidän hevosemme jätettiin armeijan käyttöön ja matkaa jatkettiin kuorma-auton lavalla. Näin tultiin Käkisalmeen. Torin varressa asui erään talon yläkerrassa tuttu kauppatarkastaja, joka oli yöpynyt meillä majatalossa. Hänen luonaan saimme olla tuon ensimmäisen yön poissa kotoa. – Yö kuului, välillä hälytykset pakottivat menemään palokunnan talon pommisuojaan. Aamulla yöpymispaikkamme emäntä käski ottaa käytössämme olleet lakanat mukaamme ja antoi vielä ison juuston evääksi.

”Aamulla sitten evakkoja
ryhdyttiin lastaamaan
härkävaunuihin,
ikkunattomiin umpivaunuihin.”

Tätimme Kaisa ja Liisa olivat hakeutuneet samoihin paikkoihin. Aamulla sitten evakkoja ryhdyttiin lastaamaan härkävaunuihin, ikkunattomiin umpivaunuihin. Junalla kolkuteltiin Savoon. Evakkojunat väistivät rintamalle meneviä sotilasjunia. Matkanteko oli hidasta. Kun olimme aikamme matkanneet, pysähtyi juna Kolkontaipaleen asemalle Rantasalmella. Siellä ihmiset lastattiin kuorma-autoihin. Meidän perheemme päättyi Juvan kirkolle Taskisen taloon, jossa asui emäntä ja joku mies työssä.

Taskisessa meitä evakkoja lienee ollut parhaimmillaan noin 20: meidän äiti, Leena-sisareni ja minä, Anni-täti sekä Elma, Aino ja Saara hänen lapsistaan. Ilosen Anu kolmen lapsen kanssa, Leinolan Emmi ja pojat Aleks ja Eero, Kaisa- ja Liisa-tätini sekä kenties muitakin. Kahden hengen talous sai tuntuvan lisäyksen. Taskisessa meidän perheemme majaili 1.12.1939-30.6.1940. Äitini kävi navetassa lypsämässä lehmä, hän halusi tehdä töitä ja auttaa. Joku sukulaisista piti sillä aikaa huolta sisarestani ja minusta.

Isä kävi Taskisessa asuessamme kaksi kertaa lomalla: 1. kerta 7.1.40 ja 2. kerta 23.3.-3.4.40. Hän vapautui sotapoliisin tehtävistä 13.4.1940 iäkkäänä työvelvollisena. Hänet määrättiin kuitenkin rakentamaan Varkauden lentokenttää Joroisiin. Äitini hoiteli kahta lastaan, viisi- ja kaksivuotiaita. Isä asui viikot Rantasalmella Albert Eevan perheen luona ja tuli pyhiksi perheensä luo Juvalle.

Taskisesta perheemme muutti Härkälään 1.7.40, kun haluttiin ”omien leipiin”. Perheemme majoittui nyt Lipsasen Sylvin ja hänen lastensa luokse ns. possakkamiehen tupaan. Täällä asuimme kevääseen 1941 asti. Kyläkoulun opettaja ihmetteli ohikulkiessaan, että olimme niin puhtaita ja kauniisti puettuja lapsia. Äiti virkkasi, kutoi ja ompeli periaatteella ”vanhasta uutta”, hoiti lapsia kun ei ollut muuta työtä.

Leipä meni kortille 26.5.1940. Maitoa saimme ostaa possakkamiehen vaimolta, kunnes me sisareni Leenan kanssa ”harvensimme” porkkanapenkistä taimetkin taikinamarjapensaansa oksille kuivumaan! Emäntä ei enää antanut ostaa maitoa, vaan kaatoi ylimääräisen maahan tuon tapahtuman jälkeen. Äitini olisi kyllä halunnut maksaa lasten tekemän vahingon, mutta siitäkin tuli riittä. ”Minä jos markan määrään maksuksi, niin Sinä katsot sen kalliiksi”. Äitini maksoi pyydetyn summan, mutta emäntä ei lauhtunut. Sen jälkeen äiti haki kävellen Leipimäestä, neljän kilometrin päästä, maitoa. Isä oli kansanhuollon tehtävissä Juvalla. Hän kielsi äitiä tulemasta hakemaan mitään. Siellä huollossa kyllä ihmettelivät, eikö meillä tarvita jotain. Ja he pakottivat isän tuomaan tanskalaisilta tulleesta paketista Leena-sisarelleni nukan ja minulle mekon.

Syyskesällä 1940 leikimme kylän lasten kanssa Härkösen talon pihassa. Minä putosin talon vieressä olevaan kellarin aloitus kuoppaan. Kuopassa oli kivi, johon löin pääni. Sattuihan se. En halunnut kävellä, koska silloin tärinä tuntui pahalta. Päähän tuli seuraavana päivänä iho pahkura. Äiti ja isä veivät minut Rantasalmelle lääkäriin, joka passitti minut Mikkelin lääninsairaalaan. Noin kaksivuotias lapsi vietiin sinne ja jätettiin yksin! Parin viikon kuluttua sairaalasta sitten soitettiin, että lapsen voisi tulla hakemaan. Katsomassa ei käynyt kukaan. Vammasta ei kysytty tarkemmin, selitys oli ”pääluu oli rikki.” Karu ja kova oli evakkolapsen tie alusta alkaen!

Huhtikuussa 1941 isäni sai polkupyörän Vapaasta Huollosta. Se helpotti liikumista huomattavasti. Juvalla isäni toimi asukkaanottolautakunnassa ja työhönsijoittamistoimikunnassa. Näistä maksettiin palkkaa 1200mk/kk. Vuoden vaihteessa 1941 alkoi Pohjanmaalta tulla tietoja, että sieltä olisi saatavissa maata viljeltäväksi. Suunnitelmien mukaan Metsäpirtin kirkonkylän asukkaat sijoitettaisiin Nurmoon Loukon

kartanon maille. Ensimmäinen kokous asiasta oli Seinäjoella 21.1.1941.

Tapahtumat etenivät. Huhtikuun lopulla 1941 isä kävi muiden mukana Nurmossa katsomassa paikkoja, jota tarjottiin. Lunta oli vielä maassa. Selkeää kuvaa uudesta asuinpaikasta ei voinut muodostaa. Mutta isä valitsi kuitenkin valtatie/maantien varresta mäenkumpareen, jossa lienee asuttu torpparikaudella vielä 1900-luvulla. Mäki, uusi kotipaikkamme, kasvoi sankkaa metsää. Peltoaukeama sen alapuolella oli ollut hevos- ja lehmälaitumena vuosikymmeniä. Entiset ojat kasvoivat lähes käsivarren paksuisia pajuja. Maat olivat veden vaivaamia. Niitä oli kynnetty ties vuosikymmeniä sitten. Lohduton näky, mutta se ei musertanut toivoa omasta paikasta, uudesta alusta.

Isän kalenterissa on 1.5.1941 merkinä: 21 kolia + 1 pyörä, 2 matkalaukku (+ 1 pyörä). Tässä oli nelihenken perheen koko omaisuus, joka oli kertynyt puolentoista vuoden aikana kotoa lähdeyämme.

Nurmoon saavuimme tiistaina 6.5.1941. Suden perheen elämässä päiväys 10.5.1941 on tärkeä, uuden ajan avaava. Silloin kävimme koko perheen voimin ensimmäisen kerran tulevan, uuden kotimme paikalla. Ja siksi myöhemmin tuo päivämäärä ikuistettiin lipputangon jalustan valuun!

Me sisareni Leenan kanssa (6v. ja 3v.) olimme saaneet varoituksia vieraissa asuttaessa: ”Ei saa huutaa, ei saa melua, ei saa häiritä muita.” Tätä oli ollut koko aika kotoa Metsäpirtistä lähdön jälkeen. Äiti oli luvannut, että kun päästään Lylyyn, uuteen kotipaikkaamme, sitten saatte huutaa! Tuona toukokuun kymmenentenä kysyimme: ”Olemmeko nyt Lylyssä!” Myönteinen vastaus sai kaksi evakkolasta huutamaan suoraa huutoa lakeuden ylle!

Muistan hyvin, kun seisoiimme Leenan kanssa pihlajan juurella uudella kotimaalla kasvot aukealle päin ja huusimme riemusta, että nyt saa huutaa!

Riitta Ampuja o.s. Susi
Uusikaupunki

”Karu ja kova
oli evakkolapsen tie
alusta alkaen!”

Kirjoittaja oli talvisodan alkaessa alle 2-vuotias, mutta suvun muistiinpanot päivämäärineen ovat tarkat.

Sakkola-Museon uusi aineistotietokanta tulee vähitellen internetiin nähtäville

Ryhdyttyäni Sakkola-Museon museovastaavaksi eräs visioni oli saattaa Museon hallussa olevaa materiaalia digitaaliseen muotoon ja sitä kautta esimerkiksi Internetin välityksellä kaikkien tarkasteltavaksi kaikessa rauhassa kotoaan.

Nyt tuosta visiosta on viimeinkin tulossa totta uuden aineistotietokannan myötä. Viiden vuoden aikana Sakkola-Museon digitaaliseen arkistoon on kerätty niin runsaasti materiaalia, että sen tehokas hallinnointi ja hyväksikäyttö ei enää nykyisen arkistointisysteemin puitteissa ole ollut mahdollista.

Asia tuli konkreettisesti esille arkistoa selatessani ja kerätessäni kuvamateriaalia mm. Sakkolan Kirkonkylän koulupiirin kyläkirjaa varten. Tässä yhteydessä tehty inventaario osoitti, että yksinomaan yksinomaan Museon arkistossa on 11.300 digitaalista dokumenttia 430 erillisessä kansiossa. Dokumenttien koko on kaikkiaan 30 Gt.

Näiden lisäksi Museon hallinnassa on muuta materiaalia, esim. ainoastaan paperikuvina olevia valokuvia. Karkea arvio skannatusta materiaalista on seuraavanlainen (kuten sanottu, materiaali ei enää ole hallittavissa ja siksi arviot ovat hyvin karkeita):

- * Kuvia, jollain tavoin Sakkolaan liittyviä, 5.000 kpl
- * Muita kuvia ja kuvien kaksoiskappaleita, 5.000 kpl
- * Word- ja pdf-dokumentteja, loput

Lisäksi museon digitaalinen arkisto käsittää noin 120 tuntia digitoituja haastattelunauhoja sekä jonkin verran videomateriaalia. Lisäksi mm. Suvannon Seutu-lehdellä on omaa arkistomateriaaliaan.

Alkupalvesta 2009 minulla heräsi ajatus digitaalisen arkiston arkistointisysteemin uudelleen organisoimisesta tie-

tokantapohjaiseksi arkistoksi. Siinä samassa mieleeni välähti aikaisemmin puheena ollut visio, joten miksipä tätä tietokantaa ei laitettaisi nettiin kaikkien kiinnostuneiden selattavaksi. Tein asiasta muistion ja alustavan suunnitelman ja esitin asian Sakkola-Säätiön hallitukselle, jolta sain luvan lähteä projektia työstämään.

Työryhmään sain mukaan nettimuseovastaavan Heikki Karjalaisen, jonka kanssa viimeistelimme tietokannan tekniset vaatimukset. Heikki tunsikin flash-ohjelmoija Jarmo Iivosen, joka loi tietokannan tekniset puitteet.

Kuluvan syksyn aikana tietokantaa on hiottu, niin että tällä hetkellä siihen voidaan syöttää aineistoa, lähinnä siis kuvia, mutta myöhemmin muutakin materiaalia.

Sakkola-Säätiön kotisivuille on luotu linkki, josta käsin kuka tahansa pääsee selaamaan aineistotietokantaa. Linkkiä klikkaamalla pääsee aineistotietokannan kotisivulle <http://www.sakkola.fi/tietokanta/>.

Kotisivun ylälaidassa on linkki ”Kirjaukseen”, mutta se ei ole tarkoitettu suuren yleisön, linkin kautta arkistotietokannan ylläpitäjät (tällä hetkellä Antti Hynnä ja Heikki Karjalainen) pääsevät lisäämään aineistoa tietokantaan ja muuttamaan siellä olemassaolevaa tietoa.

Tällä hetkellä tietokantaan lisätään kuvia maltillista vauhtia, tämänhetkisen arvion mukaisesti noin 50 kuvan kuukausivauhtia. Määrä saattaa tuntua hitaahkolta, mutta itse asiassa kuvien syöttämiseen liittyy monenlaista oheispuuhaa, mm. hakusanon lisääminen sekä suurelle yleisölle näkymättömien teknisten tietojen lisääminen. Kaikkiaan yhteen kuvaan liittyy kolmetoista täytettävää tekstikenttää, joista vain osa näkyy käyttäjille.

Tietokannassa näkyvät kuvat on

Museon hallussa olevista alkuperäiskuvista muutettu matalaresoluutioiseen jpg-muotoon, tämä siksi, että kuvat saataisiin pakattua mahdollisimman pienen tilaan ja sitä kautta mm. lisättyä tiedonhaun nopeutta.

Mikäli jostain kuvasta tarvitaan parempilaatuinen versio, niin alkuperäinen kuva on nyt helposti löydettävissä Museon digitaalisesta arkistosta.

Käyttäjä voi tietokannasta tehdä monenlaisia hakuja, tiettyä kuvaa voidaan hakea mm. paikkakunnan tai kylän nimen mukaan. Lisäksi kuvat on jaoteltu aihepiireittäin sekä kuvausvuoden (mikäli tämä on tiedossa) mukaisesti ja hakuja voidaan tehdä myös näiden kriteeriperusteella.

Lisäksi jokaiseen kuvaan liittyy suppeampi tai laajempi seliteteksti (tämä on lähinnä kuvan skannattavaksi lähetetyn henkilön tekstiä), johon ”hakusana”-kentän kautta mihin tahansa sanaan voidaan haku kohdistaa.

Aineistotietokannan ehkä merkittävin piirre on virheellisyysien tai puutteellisuuden korjausmahdollisuus.

Nimittäin, mikäli käyttäjä havaitsee tekstissä virheellisyyksiä tai puutteita (esimerkiksi käyttäjä tunnistaa alkujaan tunnistamattomaksi jääneitä henkilöitä), käyttäjä voi kirjoittaa havaintonsa kohtaan ”Kirjoita oma kommenttisi”, jonka jälkeen painetaan ”Lähetä”-nappia. Tämän jälkeen kommentti lähtee aineistotietokannan ylläpitäjille, jotka tiedon saatuaan tarvittaessa korjaavat tekstiä.

Käykää ihmeessä tutustumassa! Ainakaan allekirjoittanut ei vielä ole missään törmännyt teknisesti yhtä hienoon ja kehittyneeseen netin kautta selattavissa olevaan aineistotietokantaan.

Antti Hynnä

Sakkola-Museon museovastaava

Tutustu myös internet-sivustoon Luovutettukarjala.fi

Www.luovutettukarjala.fi

Luovutettua Karjalaa esittelevä internet-sivusto syntyi yli 10 vuotta sitten paikkaamaan internetissä olevaa Karjala-tietouden aukkoa. Tänä päivänä sivusto tarjoaa laajan tietopaketin luovutetun Karjalan historiasta.

Sivustolla esitellään kaikki luovutetun Karjalan pitäjät, kaupungit ja kauppalat kartoin, tekstein ja huomattavalta osilta myös kuvin. Tänä päivänä luovutettukarjala.fi -sivusto tarjoaa netin käyttäjälle ja surffaajalle monipuolista palvelua, joista ohessa muutamia esimerkkejä.

Karjala-tietosanakirja

Jo yli 90 käyttäjää on rekisteröitynyt kirjoittamaan tietosanakirjaa. Karjala-tietosanakirja rakentuu tällä tavoin kirjoittajien toimesta artikkeli artikkelilta. Kuka tahansa asiasta kiinnostunut ja luovutetusta Karjalasta jotain tietävä

voi ryhtyä kirjoittamaan Karjala-tietosanakirjaa.

Kovin suuria atk-taitoja ei tarvita. Jos osaa käyttää nettiä, osaa varmasti myös kirjoittaa artikkeleita Karjala-tietosanakirjaan. Mitä sitten Karjala-tietosanakirjaan voi kirjoittaa? Hyvinä esimerkkinä olkoon vaikka hiljakkoin erään nimimerkin kirjoittama Antrean kirkon historia. Karjala-tietosanakirjaa voit opetella kirjoittamaan esim. täydentämällä Luovutetun Karjalan aikajanaa.

Tuleha siekin mukaan yhteisiin talkoihin, että saisimme rakennettua Karjala-tietosanakirjaa eteenpäin tulevien sukupolvien käyttöön!

Karjala-keskustelu

Karjala-keskustelupalstalla voit käydä ajankohtaista keskustelua Karjalasta. Palstalla voit myös kysyä ja saada vastauksia Karjala-aiheisiin kysymyksiin.

Kotiseutumatkakuvina

Sivuston palveluna on mahdollisuus tallentaa kuvagalleriaan kuvia kotiseutumatkoilta. Kuva-galleriaan on kertynyt jo yli 1200 kuvaa kotiseutumatkoilta ja lisää kuvasatoa odotetaan menneen kesän kotiseutumatkoilta.

Mummon ja ukon vanhat valokuvat Karjalasta

Tänne voi tallentaa omia ja suvun vanhoja kuvia luovutetusta Karjalasta.

Aikamatka luovu-tettuun Karjalaan

Vanhoja valokuvia luovutetusta Karjalasta, pitäjittäin ja aihealueittain jaoteltuna.

Luovutettukarjala.fi-sivusto on osa suomalaisten Karjala-muistia

Sivusto on osa suomalaisten Karjala-muistia. Tule sinäkin rohkeasti mukaan käyttämään ja tuottamaan sivuston palveluja ja siten kasvattamaan suomalaisten Karjala-muistia.

Ohjeita saatavilla

Sivustolta löydät ohjeet palveluiden käytöstä. Mikäli tarvitset lisätietoa tai apua, voit kysyä allekirjoittaneelta. Yhteystietoni löytyvät myös sivustolta.

10-vuotta

Luovutettukarjala.fi -sivusto julkaistiin 30.11.1999 ja sivusto täyttää vuonna 2009 jo 10 vuotta. Aika on lyhyt, mutta Internetmaailmassa se on pitkä. Sivusto on yksi vanhimmista Karjala-aiheisista internet-sivustoista.

Kaikki sivuston palvelut ovat ilmaisia. Sivulla on vierailtu jo yli miljoona käyntikertaa sen olemassaolon aikana. Käyhän siekin! Karjalaisin terveisin!

Seppo Rapo, Vaasa
Sivuston toteuttaja
koti: 040 520 5000
tai työ: 050 3341944
seppo.rapo@
luovutettukarjala.fi

Lahjoituksia Sakkola-Museolle

Sakkola-Museon johtaja Antti Hynnä viestittää, mitä uusia lahjoituksia museo on viime viikkoina saanut.

– Joku tuntematon oli jättänyt museolle pyykkikartun. Omistaja Elsa Eräranta o.s. Ukkonen, Pyhäjärvi, Lohijoki, 1914-1989, asui Orivedellä. Valmistaja Adolf (Eeva) Eräranta, Sakkola, Vilakkala, 1909-1991, asui Orivedellä.

Esko Kallonen lahjoitti parisataa vuodelta 1945 peräisin olevia valtionrautateiden lomaketta, ”Matkalipun tilaus siirtoväelle”, joukossa runsaasti sakkolalaisia.

Väinö Leppänen on lahjoittanut kolme omakustanne-CD:tä, joissa on hänen yksinlauluaan pianon säestyksellä.

Ole Tarvoselta saatiin lainaan neljä valokuva-albumia skannattavaksi.

Tiina Lehmusvaara luovutti CD-levyn kopiaitavaksi. Sisältönä on hänen isänsä Ilkka Lehmusvaaran muistelmat Kiviniemestä ja muualtakin.

Liisa Helo lahjoitti Suomen lipun, Karjalan isännänviirin sekä valokuvia. Niiden tarina on seuraava:

Suomen lipun Ensi Helo sai sen serkultaan Alisa Pitkäseltä Ida Pitkäsen kuoleman jälkeen (v. 1976). Lipun on luultavasti tehnyt Ensin äidin (Emilia o.s. Pitkänen) sisar Ida Pitkänen Sakkolan Haitermaassa. Muistitiedon mukaan se valmistui v. 1939. Pitkäset palasivat välirauhan tultua Haitermaahan, mutta nostettiin lippua monestikaan salkoon? Ainakin kerran, Tauno Pitkäsen hautajaisissa oli suruliputus v. 1942.

– Lippu juhlisti juhannustamme kesäpaikassamme Lempäälän Suojalan Veikolassa viimeksi juhannuksena v. 2005, kertoo Liisa Helo.

Suvannon seudun säätiöiden edustajat tapasivat Lempäälässä 27. syyskuuta. Takarivissä vas. Erkki Heiskanen, Kullervo Huppunen, Robert Rainio, Hannu Turkkinen, Taisto Virkki, Yrjö S. Kaasalainen, Antti Hynnä, Kalevi Hyytiä, Hannu Paukku, Marja Huovila, Anja Kuoppa ja Matti Naskali. Edessä vas. Kaarina Pärssinen, Pirjo Kiiala, Aila Alanen ja Salme Rintala.

Suvannon seudun säätiöt tutustuvat seuraavaksi Käkisalmeen

Käkisalmen, Metsäpirtin, Pyhäjärven, Raudun, Räisälän, Sakkolan ja Vuoksen säätiöt jatkavat yhteistyötään ainakin parin vuotuisen kokoontumisen ja yhteismatkojen voimalla.

Lempäälässä 27. syyskuuta pidetyssä Suvannon seudun säätiöiden tapaamisessa päätettiin seuraavaksi tutustua Käkisalmeen ja sen lähiseutuun. Toukokuussa 2010 toteutettavaa matkan järjestävät Käkisalmi-Säätiön edustajat. Valmisteluja on jo tehty ja tutustumiskohteita suunniteltu, kävi ilmi Erkki Heiskanen ja Marja Huovisen puheenvuoroista. Käkisalmen kaupunkikierroksen oheen löytyy niin arkkitehtonisia kuin arkeologisia kohteita – tietysti kauniita maisemia unohtamatta. Vierailu Käkisalmeen tehdään nelipäiväisenä, ja käyntikohteina saattavat olla myös Konevitsa ja Kaarlahti.

Aikaisempina vuosina naapuripitäjistä ovat säätiöiden edustajille esittäytyneet Vpl. Pyhäjärvi ja Räisälä, Sakkola ja Vuoksa sekä Rautu ja Metsäpirtti. Kokouksen osallistujat summasivat kokemuksia jo tehdyiltä matkoilta, ja naapureiden nähtävyyksiin tutustuminen nähtiin antoisaksi koko Karjalan matkailun kannalta. Samalla eri säätiöiden toimijat ovat tulleet toisilleen tutuksi, mikä osaltaan edistää yhteistyötä. Karjalan käynneillä on yleensä onnistuttu tapaamaan myös venäläiskuntien johtoa ja Käkisalmen alueen päättäjiä.

Käkisalmen linnan pihalla on isot keuhlat 31.7.2010. Niihin osallistumisesta kukin säätiö päättää tahollaan, koska samaan aikaan järjestetään myös joidenkin pitäjien omia juhlia Suomessa, kuten Sakkola-juhlat Vesilahdessa. Sakkola-Säätiön isännöimässä koko-

uksessa keskusteltiin myös Suvannon seudun säätiöiden yhteiseintymisestä Karjalan Liiton kokouksissa. Tällä hetkellä Metsäpirtin Kalevi Hyytiä on Karjalan Liiton hallinnossa mukana. Karjalaisessa pitäjähdistyksessä (Pylä) toimivat nyt Kalevi Hyytiä sekä Kaarina Pärssinen Vpl. Pyhäjärvi-seurasta. Pitäjähdistysten liitto järjestää vuonna 2010 neljä pitäjäpäivää, joiden alueelliset teemat ovat Laatokka, Vuoksi, Viipuri ja Suomenlahti.

Suvannon seudun yhteyksiä ylläpitävät myös alueen sukututkijat.

Kalevi Hyytiä piti tilaisuuden päätteeksi pienen esitelmän siitä, miten 1930-luvun Suvannon seudun talot ja asukkaat näyttäytyvät internetissä. Virtuaali-Karjalan avulla voidaan kertoa niin alueen historiasta kuin nykypäivästä, ja tämän tietovarannon avulla tehdä ”virtuaalimatkoja” Karjalaan. Kartoille

Karjalaissäätöt tapasivat Tampereella

Karjalaissäätöt ovat kymmenkunta vuotta kokoontuneet säätiöseminaareihin Helsingissä, mutta tänä vuonna tilaisuus pidettiin Tampereella, Aamulehden tiloissa 9.10. Ensi vuonna on tarkoitus tavata Turussa, ennakoitiin säätiötoimikunnan puheenjohtaja Martti Talja.

Tapaamisiin on kuulunut säätiöiden ja pitäjien esittelyjä. Tällä kertaa vuorossa oli Vpl. Pyhäjärvi, josta kertoi Yrjö S. Kaasalainen. Säätiön verotuskäytännöistä antoi esimerkkejä Reino Äikiä.

Projektivastaava Mervi Piipponen Karjalan Liitosta kertoi Vanhat hautausmaat -hankkeesta Karjalan tasavallassa ja Leningradin alueella. 204 suomalaista hautausmaata on dokumentoitu niin suomen- kuin venäjänkielillä. Tavoitteena on turvata suomalaisten siviilihautausmaiden asema, mutta ongelmana on, ettei Venäjän laissa kyseistä käsitettä tunneta. Sankarihaudat ovat sopimuksen mukaan suojattuja. Hautausmaatilanteesta pidetään laajempi seminaari 14.11. Karjalatalolla pitäjä- ja sukupäivän yhteydessä.

Liiton toiminnanjohtaja Satu Hallen-

berg antoi katsauksen KL:n 70-vuotisjuhlavuoteen 2010. Luvassa on juhlatilaisuuksia, näyttelyitä ja seminaareja, joissa tuodaan mm. 2000-luvun Karjala-tutkimuksia tykö. Karjalaisuuden näkyvyyden eteen säätiöt ja seurukset tekevät osaltaan työtä eri puolilla maata.

Katsauksen yhteisöviestintään teki yhteiskuntatieteiden tohtori Juhani Wiio, joka on ollut mukana laatimassa Karjalan Liiton viestintästrategiaa. Strategiaa toivottiin hyödynnettävän myös säätiöissä ja seuroissa.

Tietoverkon merkityksen yhä kasvavassa siitä rakentuneesta myös KL:n tärkein viestintäväylä. Jotta sähköiset uutisviestit menevät perille, toiveena on, että yhteisöjen puheenjohtajilla ja sihteerillä olisi ainakin sähköposti käytössään.

– Mutta siitä huolimatta verkko ei korvaa yhteisiä tapahtumia, joissa ollaan näköä, muistutti Hallenberg.

Säätiöiden edustajat saivat myös katsauksen talousennusteista ja sijointinäköistä, joista puhui TSOP:sta sijointipäällikkö Laura Ovaska. Aamulehden toiminnasta kertoivat toimitusjohtaja Juha Ruotsalainen ja viestintäpäällikkö Juha Ranta.

Karjalaisseurojen Tampereen piirin puheenjohtaja Tuomo Nenonen kertoi, että musiikkitoimikunta on käynnistänyt kilpailun, jossa etsitään uusia karjalaisia sävellyksiä.

Marjo Ristilä-Toikka

Aamulehti otti karjalaiset vieraanvartaisesti vastaan toimitusjohtaja Juha Ruotsalaisen johdolla. Karjalan Liiton toiminnanjohtaja Satu Hallenberg kiitti hyvää kokouspaikasta.

voidaan merkitä kylät talo talolta ja kerätä infoa vaikka asukaskohtaisesti. Internetin tarjoamia työvälineitä tähän ovat Google-Map ja Google-Earth -ohjelmat; työhön tarvitaan vain henkilöt, jotka informaatiota nettiin syöttävät ja ylläpitävät.

– Oikeat ylläpitäjät ovat ne, jotka asioiden äärellä ähkivät, totesi Hyytiä, joka itse on vienyt mm. Metsäpirtin tiedot esille.

Suvannon seudun säätiöt kokoontuvat seuraavan kerran Tampereella 31.1.2010 Vuoksen toimissa kokoonkutsujana.

Hannu Turkkisen johtamassa Lemppälän kokouksessa vietettiin hiljainen hetki sairaskohtaukseen menehtyneen Räsälä-Säätiön puheenjohtaja Juhani Huppusen muistolle. Samoin Huppusen muistoa kunnioitettiin karjalaisten säätiöiden seminaarissa Tampereella.

KARJALAN LIITTO
1940–2010

www.karjalanliitto.fi

Karjalan Liitto perustettiin 20.4.1940. Talvisota oli päättynyt noin kuukausi aiemmin. Noin 420 000 karjalaista oli joutunut jättämään kotinsa.

Karjalan kunnat, seurakunnat ja maakunnalliset järjestöt perustivat Karjalan Liiton, jonka tärkeimpänä tehtävänä oli valvoa kotinsa menettäneiden siirtokarjalaisten etuja asutus- ja korvauskysymyksissä.

Liiton perustamisen jälkeen alettiin ripeässä tahdissa perustaa alueellisia karjalais- ja pitäjäseuroja.

Haluatko oman nimikkotuolin Karjalatalolta?

Halukkailla on nyt mahdollisuus hankkia oma nimikkotuoli Helsingissä sijaitsevan Karjalatalon juhlasalista ja tukea karjalaista asiaa.

– Kaiveramme nimesi metallilaattaan, joka kiinnitetään nimikkotuoli selkänojaa. Tuolin 100 eurolla varanneiden

nimet kaiverretaan myös juhlasalin seinälle kiinnitettävään laattaan, kertoo toiminnanjohtaja Satu Hallenberg, jolta saa aiheesta lisätietoja.

– Karjalatalon juhlatili on OP 572194-60921107. Kirjoita viestiosaan haluamasi kaiverrusteksti.

Vaskelan Sukuseura juhli

Vaskelan Sukuseuran vuosijuhla ja vuosikokous vietettiin Hämeenlinnassa Vanajavedellä risteilyn merkeissä. Elokuista tapahtumaa suosi upea kesäaurinko ja vehreät maisemat. Matkalla nautittiin lohikeittoa, haitarisoittoa sekä yhteislaulua, jotka hottivat tunnelmaa.

Sukuvanhin Yrjö Koskinen luopui tehtävästään ja uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Pentti Kaihoniemi Tampereelta. Hallitukseen valittiin uusiksi jäseniksi Jaakko Koskivaara, Risto Koskinen sekä Maire Saarinen. Sukukokous palkitsi kunniamerkein viisi elossa olevaa perustajajäsentä: Kyllikki Laurila, Aarne Laurila, Aulis Laurila, Lydmila Nieminen ja Aulis Koskinen. Lydmila Niemiselle toimitetaan palkinto myöhemmin.

Sukuseuran hallitukselle myönnettiin tili- ja vastuuvapaus. Alkaneen toimintakauden suunnitelmat hyväksyttiin.

Kuvassa vasemmalta Aulis Koskinen, Aarne Laurila, Kyllikki Laurila ja Aulis Laurila.

Tavoitteena on lapsille suunnatun satukirjan painattaminen ja markkinointi niin omalle jäsenkunnalle kuin muillekin.

Vuosijuhlissa esiteltiin taiteilija Liisa Björnin suunnittelema isännänviiri. Viiri sai erinomaisen vastaanoton ja juhlaan varatut tuotteet myytiin loppuun. Leppoisasti sujunut risteily päättyi Hämeenlinnan satamaan ja osa väestä

suunnisti linnan keskiaikamarkkinoille jatkamaan omaa ohjelmaansa.

Hallitus valitsi varapuheenjohtajaksi Aila Martelius-Mäkelän ja sihteerinä jatkaa Anne Vaske. Vaskelan Sukuseura viettää vuonna 2010 juhlavuotta, seuran perustamisesta tulee kuluneeksi tällöin 25-vuotta.

Pentti Kaihoniemi

Metsäpirttijärjestöt tapasivat Tampereella

Metsäpirtti-järjestöt kokoontuivat Tampereella 17.10.

Infoa tiivistetysti tapaamisesta:

- * kiitos vielä kaikille Mietoisten juhlien toteuttajille
- * ensi kesänä Metsäpirttijuhlat Metsäpirtissä 3.7.2010
- * matkoja juhlille järjestämässä tällä tietoa:
Aila Martelius-Mäkelä, Kiviniemi varattu jo,
Etelä-Pohjanmaan kerho sekä Metsäpirttiseura
- * patsasalueiden kunnostushanke myönteisessä
- * Muistolehtojen rahastoon kertynyt n. 7000 euroa
- * museo matkalaukussa – perinteenkeruuhanke
- HK

**Metsäpirtin
lehtiyhdyshenkilö**

Helka Korpela,
Kalevan puistotie 13 C 58
33500 Tampere,
p. 040 565 0905
helka.korpela@kolumbus.fi

**Metsäpirtin hautausmaan Muistolehtojen rahaston tili:
435500-16875 Mietoisten Säästöpankki.**

Vaskelan sukuseuran uusi puheenjohtaja esittäytyy

Olen Pentti Kaihoniemi. Synnyin 29.03.1952 Laitilassa. Olen naimisissa Anneli Yrttimaan kanssa, Anneli on kotoisin Jalasjärveltä. Vanhempani, Eenok (Eino) Kaihoniemi Vaskelasta (05.11.1919-27.05.1973) ja Elsa Kaihoniemi os. Torikka Joentaan kylästä (25.09.1922-25.12.1981). Isän vanhemmat olivat Aleksanteri (e. Jeremejev) ja Olga e. Feodorova Koskinen (Jerlan Olka) Äidin vanhemmat olivat Paavo ja Katri (os. Hiltunen) Torikka. Sisareni ovat Pauli, Paula, Pirkko ja Pertti.

Ilmavoimien Teknilliseen kouluun Kauhavalle pyrin ja pääsykokeet läpäistyäni pääsin suorittamaan varusmiespalvelusta 1970. Tästä alkoi urani Ilmavoimissa, jota kesti noin 33 vuotta. Palveluksen aloitin lentokonemekaanikkona Satakunnanlennostossa, HävLLv 21:ssä Porissa. Lentotekniikkalaitokselle Tampereelle siirryin 1980 elektroniikkatoimistoon Insmaj Raimo Lipposen alaisuuteen. Rami oli Karjalan poikia niin kuin moni muukin Ilmavoimissa palvelut.

Jo ennen eläkkeelle siirtymistäni olin mukana erilaisessa yhdistystoiminnassa ja tuntuu, että tämä on suo, johonka uppoaa aina vaan syvemmälle. Luottamustoimia minulla on AL Tampereen seudun osaston hallituksessa, AL:n liittovaltuusto edustaja, Metsäpirttikerehon hallituksessa, Inginmoision tiehoitokunnan toimitsijamiehenä. Taloyhtiön hallituksen puheenjohtajana, yhtiössä jossa hallitus hoitaa isännöinnin.

Nykyisin opetan päätoimisena tuntiopettajana Tampereen Ammattiopistossa lentokoneasentajiksi opiskelevia nuoria. Nämä erilaiset toimet ja tehtävät vievät aikaani niin, ettei metsänhoitoon Jalasjärvelle tunnu liikenevän aikaa millään.

Mökillä Ikaalisissa olemme ehtineet käydä muutamia kertoja kesässä, muttei koskaan viikkoa yhtäjaksoisesti. Matkailu ja erityisesti kaukomatkailu on meille molemmille hyvin tärkeä henkireikä.

Edeltäjäni Vaskelan sukuseurassa ovat tehneet suuren ja merkittävän työn sukuseuran eteen. Otan hyvin nöyränä vastaan puheenjohtajan tehtävän ja yritän täyttää edes osan minulle jätetyistä saappaista. Toivon, että sukuseuran toiminta pysyy yhtä vireänä kuin on pysynyt edeltäjienikin aikana. Yhteisenä toiveena meillä kaikilla on nuorten saaminen mukaan sukuseuraan ja vaalimaan Karjalaista perintöämme.

Pentti Kaihoniemi

Pentti Kaihoniemi "kotitalon pihassa Vaskelassa".

Vuoden karjalainen ruoka sopii syksyyn: Punajuurikeitto

2½ l vettä
700 g keittolihaa
4-5 laakerinlehteä
1 iso sipuli
300 g porkkanaa
200 g perunaa
1 kg punajuuria raakana
500 g etikkapunajuurta
3 tl tuoretta timjamia
etikkaa
mustapippuria
lihalientä
smetanaa

Ohje on 10 annokseen. Huuhtelee liha kylmällä vedellä ja laita 2½ litraa kylmää vettä kattilaan, lisää liha kiehumään.

Kun vesi alkaa kiehua, pinnalle muodostuu vaahtoa, kuori vaahto reikäkahalla pois kunnes liemi kirkastuu.

Lisää halkaistu sipuli, pippuri ja laakerinlehdet kiehumään, keitä liha kypsäksi.

Ota liha ja sipuli pois keitinliemestä.

Lisää keitinliemeen porkkanasuikaleet kiehumään ja suikaloi muut kasvikset

sekä liha sillä aikaa kun porkkanat ovat puolikypsä (punajuuret kannattaa esikeittää kypsiksi).

Lisää ainekset liemeen kiehumään.

Tarkasta maku ja lisää lihalientä, suolaa, etikkaa ym.

Keiton voi tehdä myös kokonaan ra'asta punajuuresta, lisää silloin etikkaa keittoon.

Voit tehdä keiton myös säilötyistä punajuurista, huuhtelee ne ensin kylmällä vedellä.

Tarjoo keitto smetanan kanssa.

Sukuseuran mukana Vuokselassa

Sain olla kesäkuun alussa Himasen sukuseuran retkellä Karjalan kannaksella. Jo aiemmilta matkoilta tuttu Ari Mattilan tilausajobussi kokosi vaimoni isän suvun jäseniä reitillä Tampere-Forssa-Riihimäki-Kouvola retkeilemään suvun asuinsijoille.

Himasen-suvun juuret löytyvät Muolaan Himalan kylästä, mutta yksi haara suvusta asui Vuokselassa. Tämänkertaisen retken ensimmäisenä tavoitteena oli vaimoni lapsuuskodin paikka Vuokselan Hirvisaaressa.

Eräältä aikaisemmalta matkalta muistan, miten hänen tunnetasonsa nousi, kun lähestyessämme kodin paikkaa havaitsimme, että siellä oli alkamassa rakennustyöt. Aavistelimme, että joku äkkiä rikastunut rakentaisi huvilansa hänen kotinsa kohdalle. Paikanpäällä selvisi helpotuksena, että kyseessä oli munkkiluostarin rakentamistyö, jonka kirkon perustukset olivat vaimoni kodin ja sen navetan perustusten tuntumassa. Viime keväänä rakennustyö oli edennyt niin, että koko luostarialue oli aidattu ja useita pieniä rakennuksia oli kohonnut alueelle. Keskeisenä kotikummulta kohosi hirsinen ortodoksinen kirkko. Soiteltuamme hetken auton torvea saimme portit avautumaan ja pääsimme tutustumaan lähemmin kauniiseen kirkkoon. Muutamasta eurosta ystävälliseksi tullut ummikkovenäläinen nuori munkki opasteli meitä vielä kirkkotorniin ihastelemaan Hirvisaaren maisemia.

Kauniita maisemia ja kasvuston rehevyyttä saimme ihastella matkalla tuontuostakin. On lehtoja, on upeita metsiä ja vesistöjen kruunaamia näkymiä. Jospa vielä näkisi enemmän hoitavan käden kosketusta maisemissa. Silmiinpis-

Vastarakennettu tsasouna Vuokselan Hirvisaaressa.

tävää oli uusien loma-asuntojen kasvava runsaus. Näyttää syntyvän kokonaisia lomakylä Pietarin rikkaiden iloksi.

Vuokselan kirkolle emme päässeet poikkeamaan, sillä tie oli sellaisessa kunnossa, ettei kannattanut lähteä kokeilemaan auton kestävyyttä.

Majoituspaikkamme oli hotelli Losevossa. Paikka oli aivan hyvä ja sopiva. Siellä kehomme solut saivat rauhassa hakea entisiä paikkojaan loppumatkan rynkytyksen jälkeen.

Losevosta matka suuntautui Muolaaseen. Kävimme Muolaan sankarihaudoilla ja sodassa tuhotun kirkon paikalla. Laskimme kukkamme kirkon muistoristin juurelle ja hiljennyimme yhteiseen hartauteen. Sitten lähdimme Himalan kylään. Suvun kantatilan paikalle

palautimme korjattuna Himasen suvun asumisesta 1500-1939 kertovan muistolaatan. Olimme sen sinne juurevasti istuttaneet aikaisemmallalla matkalla, mutta se oli sieltä kadonnut. Sattumoisin muistolaatta löytyi läpiammuttuna lähellä olleesta metsästä ja nyt saimme sen ehostettuna takaisin. Mahtaneeko löytyä vielä ensi kesänä?

Muolaasta suuntasimme sitten kohti Viipuria ja kotimaata. Rajalla totesimme, että ”hidas kaupunkiaate” oli saavuttanut tullimiehet ja -naiset. Kolmen tunnin odottelun jälkeen pääsimme Suomen tulliin, josta selvisimme kolmessa minuutissa.

Muuten olen sitä mieltä, että Karjala kuuluu Suomelle.

Eero Vainio

KYSY MEILTÄ KARJALANMATKOISTA JA MUISTAKIN REISSUISTA

Vesilahden Liikenne

Myllytie 58, 37370 NARVA
p. (03) 373 7300,
040 716 6170
info@vesilahdenliikenne.net

Sakkola-Säätiön 60-vuotishistoriikki

Lähes 100 sivua,
värikuvin,
10 euroa kpl.
Tilaa omasi! p. 040 730 2622

Tutkija kyselee evakkolasten kokemuksia

Tarvitsen juuri Sinun apuasi. Teen Turun yliopistossa kasvatustieteen alaan kuuluvaa väitöskirjatutkimusta, jonka aiheena on evakkolapsuuden kokemusmaailma. Jos olet syntynyt suunnilleen ennen vuotta 1939 ja tehnyt evakkomatkaa kerran tai kahdesti, olet juuri oikea henkilö tutkimukseen. Tutkimus on valtakunnallinen ja pyrin saamaan siihen kattavan joukon eri puolelta Karjalaa lähteneitä henkilöitä, jotka katselivat sota-aikaa evakkolapsen silmin.

Sota-ajan kokemuksia tutkitaan monilla eri tieteenaloilla uudenlaisista näkökulmista. Oma tutkimukseni haluaa kaivaa esiin kasvatukseen ja koulutukseen liittyviä kokemuksia: Millaista oli Sinun lapsuudessasi asettua uusille kunnalle, uusiin ihmissuhteisiin kaikkien evakkomatkojen ja muuttojen jäl-

keen? Kun nyt elämää nähneenä ja kokeneena ajattelet aikaa lapsen näkökulmasta, millaisia ajatuksia ja tunteita se herättää? Sinun ja vertaistesi lapsuuden kokemusten pohjalta voidaan kasvatuksen historiaa osaltaan täydentää ja tallettaa sitä jälkipolvien kasvatustodellisuutta selkiyttämään.

Aikaa tapahtuneesta on kulunut paljon ja evakkolasten joukko harvenee koko ajan. Tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi toivon hartaasti, että tavoitan tällä tiedotteella mukaan mahdollisimman monia evakkolapsuuden kokeneita henkilöitä. Kyselylomake on helpolukuinen. Toivon, että olet mukana ja välität osoitetietosi minulle joko puhelimitse, sähköpostilla tai postikortilla. Postitan Sinulle syksyn kuluessa palautuskuorella varustetun kyselylomakkeen.

Osallistuminen on täysin luottamuksellista ja tietoja käytetään vain tähän tutkimukseen. Kenenkään vastaukset eivät tule yksilöidysti esille. Olen tutkimuksen tekijänä sitoutunut vaitiolovelvollisuuteen ja tieteentekijöiden eettisiin periaatteisiin.

Ystävällisesti yhteydenottoasi odottaen

Eeva Riutamaa

KM, psykodraamaohjaaja CP
os. Siikatie 15 C 01490 Vantaa
puh. 040 705 6966
eeva.riutamaa@nic.fi
emriut@utu.fi

Eeva Riutamaalla itsellään on myös siirtokarjalainen tausta; isovanhempien juuret ovat Salmissa ja Mantsinsaaressa, äitinsä lähti evakkoon Äyräpäästä ja isänsä perhe Jääskestä.

Jälkipolvet veteraanien asialla

Jo 16 vuoden ajan on Finnairin lentävä henkilökunta järjestänyt viih-teellisiä rosvopaistitapahtumia sotaveteraaneille ja heidän puolisoilleen.

Kuluneena kesänä niitä järjestettiin kymmenen eri puolilla Suomea. Elokuun 7. päivänä oli vuorossa Salo, missä tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Puolustusvoimien Turun aluetoimiston ja Porin prikaatin kanssa.

Tuhatpäisestä kunniakansalaisten joukosta Finnairin lentokapteeni Väinö Meskanen (isä Taito Meskanen Sakkolan Vilakkalasta) löysi Bertta Henttosen Sakkolan Kaarnajoelta, ja johdatteli hänet ”Lentäjän valssin” pyörteisiin.

Metsäpirttiläistä jälkipolvea taas edusti ylikersantti, rkm Jari Ukkonen Varsinais-Suomen maakuntakomppaniasta (isä Heikki Ukkonen Harlusta, äiti Sylvi Ukkonen Kirvesmäestä, isoisa monelle tuttu Junalan Mikko). Hän oli vastuussa varusmiesten ja koko muun

Jari Ukkonen (vas.) Bertta Henttonen, Tarja Niemi ja Väinö Meskanen. Alakuvassa Väinö ja Bertta valssaamassa.

talkooväen ruokailusta. Tarkkasilmäisenä hän huomasi jo kaukaa tutun posupaidan, joka Finnairin purseri Tarja Niemellä (isä Asko Puolakka Sakkolan Petäjärveltä) oli yllään.

Sydän sykkii yhteiselle asialle meillä jälkipolvillakin; sinivalkoiselle isänmaalle, jota me evakkojen jälkeläiset osaamme erityisesti arvostaa, mutta myös yhteisille juurille siellä Suvannon rantamilla.

Tarja Niemi

Salon Sakkolan tytöt kiertelivät kotikonnuillaan

Niin kuin muuttolinnut palaavat joka kevät synnyinseudulleen, niin tuli meillekin koti-ikävä, joten ei muuta kuin menoksi. Matkavalmisteluina oli Viskarin Ritva omakätisesti valmistanut kolme kaunista jäkäläsepelettä sekä leiponut maittavaa suuhunpantavaa koko 14 hengen matkaseurueelle.

Elokuun 11. päivänä jo aamuyöllä lähdimme Putus Oy:n pikkubussilla matkaan. Varhain iltapäivällä olimmekin jo Kiviniemessä hotelli Losevossa. Hetken levähdyksen jälkeen suuntasimme tutkimaan Koirasen ja Koppasen asuinsijoja Kiviniemessä. Koirasella oli sekä asuin- että navettarakennus vielä jotta-kuinkin pystyssä, mutta Aunen kotitalo oli hajotettu maan tasalle. Iltaa vietimme hotellin terassilla vaaleanpunaisissa porsastellen ja nauttien lämpimästä kesäillasta.

Aamulla suuntasimme matkamme Sakkolan kirkolle. Siellä laskimme seppeleen kirkkotarhan muistomerkillä, jonka sankarihaudassa lepäävät sekä Ritva Viskarin että Maire Saarisen 1941 kaatuneet isät. Maire lausui äitinsä Anna Lampun 60 vuotta sitten Punkalaitumen Sankaripatsaan paljastustilaisuuteen kirjoittaman runon ”Rukoileva soturi”. Runo sai mielet herkistymään.

Kirkonkylän kaupan tattari- ja hersyyneistä tyhjennettyämme jatkoimme matkaa Sakkolan vanhalle hautausmaalle. Sieltä löytyivät Koirasen ja Koppasen sukuhaudat. Hiljennyimme hetken ja lauloimme sydämemme kyllyydestä: Maa on niin kaunis. Matka jatkui Haparaisiin katsomaan Mirja Aurasen omaisten asuinpaikkoja. Viljami Pylkkään pihamaa oli autio ja tyhjä.

Pysähdyimme Keljaan Runteenmäelle. Sodan uhrien muistokiven jalusta olikin jo valmiina ja sille laskimme oman seppeleemme. Juuri täällä, Suvannon pohjoisrannallahan isämme talvisodan aikana taistelivat. Muistomerkillä vajaan kilometrin päässä, tien vastakkaisella puolella Ritva Viskarin kodin pi-

Sakkolan kirkon rappusilla edessä Koirasen sisarukset vas. Annikki Hammond ja Marja Laiho, takavas. Maire Saarinen, Mirja Auranen ja Ritva Viskari.

Sukuhaudan ristissä teksti: Koiranen, Kiviniemi. Ristin valmistanut Jari Koiranen ja ketjut Matti Koiranen. Kuvassa vas. Timo Koiranen, Mauno Koiranen, Marja Laiho os. Koiranen, Annikki Hammond os. Koiranen, ja Riku Nurminen (äiti Orvokki os. Koiranen)

hamaalla meitä tervehti hento juhanusruusu. Matka jatkui vielä Vilakkaan päin, mutta tien huonon kunnon vuoksi palasimme takaisin Kivinie-

meen. Paluumatkalla kävimme katsomassa Kasarmilan ankeutta sekä viivähdimme tuokion kauniissa Viiksanlahden tsasounassa.

Sitten Raudun kautta Riiskaan, entisen Riiskan Nuorisoseurantalons paikalle, Maire Saarisen synnyinkodin maisemia katsomaan. Koko Riiskanjoen Notkon puoleinen alue oli autiona, ei edes heinää ollut kesän aikana niitetty. Tuokonmäen ja Raajun alueelle on vieri viereen nousemassa toinen toistaan mahtavampia datsoja. Emme olleet uskoa silmiämme!

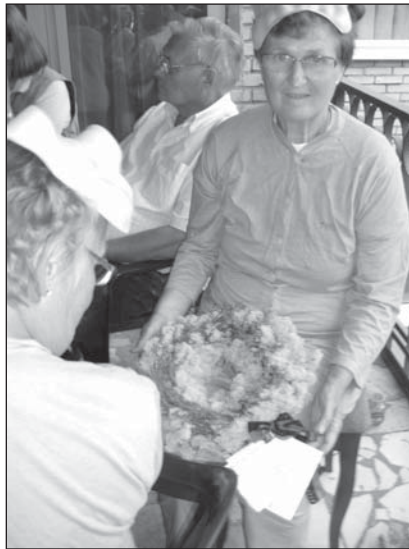
Paluumatkalla ajoimme Palkeelan hautausmaalle laskemaan seppeleemme Larin Parasken muistomerkillä. Etsimme vielä Petäjärveltä tietä Lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkillä, mutta päädyimme lopulta Dachahotellille. Oli palattava Kiviniemeen, jossa ruoka jo odotti meitä.

Hauskat illanistujaiset venähtivät lähelle puolta yötä kuunnellen Koppasen Aunen ja Hammondin Annikin muistoja. Heitä tyttöjä ei ikä painanut! Tarinaa riitti kaikilla ja piti oikein pitää varansa saadakseen suunvuoron.

Autonkuljettaja Pantsulle kiitokset hyvästä kyydistä ja asiantuntevasta selostuksesta matkalla, varsinkin Viipurissa, jossa hän vei meidät iloksemme tyhjentämään pellavakaupan.

Kiitokset koko porukalle onnistuneesta matkasta!

Maire Saarinen

Ritva Viskari viimeistelee seppelettä.

Palkeelassa Larin Parasken muistomerkillä Aune Koppanen ja Maire Saarinen.

Seppeleenlasku Keljan Runteenmäellä vähän ennen muistokiven asentamista paikalle.

Rukoileva soturi

Ken lienet omainen sä sankarin
käy luokse rukoilevan kivisturin,
Hän puhuu meille, vaik muille mykkä lie,
ja ajatukset maasta iäisyyteen vie.

Hän puhuu, alla kumpujen
on lepopaikka aseveljien.
Jäi monet meistä taiston kentille,
me multaan päästä saimme kotikirkkomme.

Me elävinä emme palanneet,
on toverit he meitä muistelleet.
Pää äidin harmaa painuu kumaraan,
sai uhrin kalliin heiltä isänmaa.

Hän puhuu hiljaa, jos sä kuuntelet
ol viime näky meille rakkaat omaiset.
Me taiston työstä lepoon pääsimme,
ken turvaa rakkaittemme askeleet?

Näin kertoo rukoileva kivisturi,
on rajan kalmistoissa aseveljeni.
Mä polvistun myös heidän puolestaan,
täältä luokoon kukat sinne loistoaan.

Näin vastaa sulle vaimo sankarin,
on turvattu tääl elo lastesi.
Heiss kasvaa isäin usko jumalaan,
he isäin työtä käyvät jatkamaan.

He ovat joukko puku valkoinen
ne karitsan on pesty verehen,
on heillä rauhan palmut käsissään
ja viholliset aseveljinään.

Sun veljeshaudan kivisturin kun nään,
niin kanssas rukoukseen painan pään,
ja huokaan Taivaan korkeutehen,
oi saata sielut lepoon pyhien.

Anna Lamppu

Runo esitetty Punkalaitumen sankaripatsaan
paljastustilaisuudessa elokuussa 1948.

Sakkolaseuralaiset retkeilivät Lopella

Sakkola-seuran retki suuntautui nyt Kanta-Hämeeseen Lopelle. Syyskuisena perjantaiamuna kokoontui joukko innokkaita retkeläisiä matkaan.

Ajoimme ohi Mikkolan suoramyyntin. Olimme matkassa niin aikaisin ettei myymälä ollut vielä auki. Mutta jos haluatte ostaa Suomessa kasvatettua tattaria, kannattaa poiketa joskus sin-

ne ostoksille. Myymälä on avoinna kesällä päivittäin, mutta talviaikaan vain viikonloppuna. Missään muualla en ole nähnyt myytävän ”lettujuhojakaan”.

Heikki Mikkola on aikoinaan voittanut motocrossin maailmanmestaruuden. Luopui sitten moottoriurheilusta ja alkoi viljellä maata. Nytemmin on tapahtunut sukupolvenvaihdoskin eli poika pitää vaimoineen paikkaa.

Ensimmäinen kohteemme oli Mikael Vesperin ateljee. Isäntä itse oli vastassa jo tienvarressa. Hänen juurensa ovat Impilahdelta (Vepsä-sukua). Kuljimme luontopolun. Kuulimme juttua Lopelle siirtymisestä ja ateljeen rakentamisesta. Sisällä rakennuksessa oli paljon kiinnostavia töitä. Muun muassa oli mai-semia Impilahdelta ja Viimeinen ehtoolinen, jossa oli mukana sakkolalaisten

Sakkolaseuralaiset retkeilivät tänä vuonna kahteen otteeseen, ja ensi vuotta jo suunnitellaan.

Lopen vanha kirkko, Pyhän Pirjon kirkko, Santa Birgitta. Kirkonmäellä on Sakari Pälsin hautakivi.

Mikael Vesper esitteli ateljeetaan.

hyvin tuntema ”Puukirkon pappi” Matti Hakkarainen. Matti oli toivonut tauluun suomalaisen rukiisen reikäleivänkin. Mielenkiintoinen tulkinta kaikille tutusta aiheesta. Matin juurethan ovat Sakkolan Sipilänmäellä. Ukko-Pekan reliefin viereiset aseetkin kiinnostivat osaa retkeläisiä kovasti.

Seuraava kohde oli Lopen vanha kirkko, Pyhän Pirjon kirkko, Santa Birgitta. Kirkko on vaatimaton pärekattoinen hirsikirkko. Kirkkoa on käytetty jumalanpalveluksiin vuoteen 1805 asti. Alkuun arveltiin kirkon olleen 1400-luvulta, mutta tuoreimmat tutkimukset kertovat vuodesta 1666. Kirkossa ei ole lämmitystä ja viileätä tuntui nyt jo syyskuussakin. Kokeilimme akustiikkaa ja lauloimme virren. Hyvin kaikui. Kirkonmäellä on Sakari Pälsin hautakivi.

Sitten siirryimme Punelia-järven rannalle Suomen marsalkka Mannerheimin kelohonkaiselle metsästysmajalle. Teuvo Zetterman esitteli asiantuntevasti majaa. Se rakennettiin alun pitäen 1942 marsalkan 75-vuotislahjaksi Itä-Karjalaan Lieksajärven rannalle. Sodan käännyessä maja purettiin ja se sai uuden paikan Lopelle Leppäniemen kartanon maille. Marsalkka otti majan vastaan Lopella kesäkuussa 1945. Vuodesta 1959 alkaen se on ollut myös yleisölle avoinna. Myöhemmin alueelle avattiin myös kenttävartiomuseo. Kuulimme että presidenteistä Martti Ahtisaari on useimmin vieraillut majalla. Monta muutakin tarinaa kuulimme. Ilmeni myös, että retkeläisten joukossa oli henkilö joka oli myynyt vappumerkin marskille Mikkelissä. Unohtumaton tapahtuma. Ruokailimme myöhemmin majan läheisyydessä olevassa tilausravintolassa. Kelpo noutopöytä.

Mukava tavata karjalaisia ja retkeillä tutussa joukossa. Tänä vuonna Hämeenlinnassa ja Lopella. Minne mennään ensi keväänä? Villalaanko Sakkolan kirkon alttaritaulua katsomaan?

Anni Purontaa

Isäni Martti Karosen muistelmia kesästä 1944

”16.6.1944 piti Sakkolasta lähteä, ei annettu kuin muutama tunti aikaa pakata tavaroita. Saatoin perheeni, vaimoni Liisan joka oli raskaana, äitini Marian, lapsemme Paulan 3v. ja Kirstin 1v. Voloskaan muutaman kilometrin päähän Sakkolan asemalta, jonne evakkoon lähtijät kokoontuivat. Asema olisi ollut liian vaarallinen lastauspaikka siviileille. Eipä hevosen kärräihin kovin paljon tavaraa mahtunut eikä mukaan voinut ottaa muuta kun minkä kantaa jaksoi. Muut tavarat jotka oli pakattu, kuljetettiin junalla Suonenjoen asemalle, sillä perheellä oli määränpäänä Rautalampi. Itse jäin vielä muutamaksi päiväksi Sakkolaan sotatoimiin.

18.6.1944 lähdin Sakkolasta viimeisen kerran, hevoseni Leimun ja vaimoni veljen Santeri Laamasen nuoren varsan kera, jonka kiinnitin kärrin perään. Lähdin kohti Kaukolaa, missä tapasin Hannes Lemmetin ja hänen kanssaan jatkoimme matkaa. Juhannusaatonna pääsimme erään talon saunaan. Puumalassa ylitimme järven lossilla.

Päivää en muista milloin saavuimme Rautalammin kirkolle. Tapasin siellä Laamasen Peko-Matin ja kyselin, tietääkö hän minne perheeni oli sijoitettu asumaan, sillä minulla ei ollut muuta osoitetta kuin Rautalampi.

Matti neuvoi tien. Paikka osoittautui Ropolan kartanoksi. Hevoset jätin pappilan riiheen. Ropolan kartano sijaitsi erittäin kauniilla paikalla, mäellä, järven rannalla. Perheeni oli saanut asuttavakseen mökin, joka oli kartanon pellon reunalla ja jonka tuvassa asui myös Halisen perhe. Pienessä peräkammarissa oli meidän sakki. Oli yö, koputin varovasti ikkunaan, sillä ovesta en voinut mennä, jottei muu väki havahtuisi. Ikkuna aukesi ja nousin sisään kuin varas yöllä. Sieltä löysin läheiseni, oman perheeni.

Koitti heinäkuun 9. päivän yö, lapsemme ilmoitti tulostaan, synnytyksen aika oli tullut. Lähdin noutamaan kättilöä soutaen järven toiselta puolen. Järvessä oli kova virta, soutelin virran yli ja toin kättilön kartanon mökkiin. Tyttö, Maire syntyi aamulla, hänellä oli pitkät pikimustat hiukset.

Päivä oli sunnuntai, oli lämmin ja aurinko paistoi. Saman päivän aamuna tuli Ropolan kartanon laiturin laiva noutamaan hääväkeä kirkkoon, sillä kartanon tytär Anna vihittiin Rautalammin kirkossa. Se oli suuri juhlapäivä, joka on jäänyt erityisesti mieleeni.”

9.7.2009 Kotiseuturetkellä Sakkolan Sipilänmäellä, vanhempieni syntymäpaikalla, siellä vei ajatukseni näihin isäni muistelmiin.

Kuljimme kuusikujaa ja polkua pitkin Karoselle isäni kotipaikalle, paikkaan josta olimme evakkoon lähteneet. Kävimme tervehtimässä talon asukkaat, jotka nauttivat aurinkoisesta ja lämpöisestä kesäillasta saunoen.

Sipilänmäen aholla avasimme puolisoni Leevin kanssa samppanjapulon ja kohotimme maljat syntymäpäiväni kunniaksi.

Ahon laittaa astellessamme äitini syntymäkodin Laamasen pihan kukkaniitylle, tuli nykyinen kesäasukas Vladimir meitä iloisena vastaan ja pyysi luokseen. Toistemme puhetta emme ymmärtäneet, mutta juttu luisti silti hyvin. Aivan kuin hän olisi tiennyt, miksi olimme paikalle saapuneet juuri tänään, hän ojensi minulle suuren avaimen, jonka oli löytänyt kaivauksia tehdessään piha-alueelta. Lienee aitan tai kellarin avain. Ruostunut avain on aarteeni, ”syntymäpäivälahjani” – näin luulen saaneeni luvan palata uudelleen juurilleni.

Maire Kanervisto

Sakkolalaisperäinen Rytyn suku hoitaa yhdistysrutiinit internetin Google-dokumentit -palvelussa

”Koska monien suvun jäsenet asuvat hyvin hajallaan, tarjoavat nykyaikaiset internet-palvelut oivan ja ilmaisen tavan yhdistystoimintarutiinien hoitamiseen”, tietää Rytyn sukuseuran varapuheenjohtaja Jaakko Rytty ja kertoo lisäksi, että ”Googlen-dokumenttipalveluita voidaan käyttää sukuseuran hallituksen kokous- ja työryhmäohjelmiana sekä nettiarkistona. Sähköposti sopii puhelinneuvotteluiden tapaan myös kokouksien pitoon sekä kirjeenvaihtoon, suvun verkkosivut toimivat ilmoitustauluna ja niille, joilla ei ole mahdollisuus saada tietoa nettiyhteyksien kautta voidaan viestittää Skypen edullista ryhmätekstiviestipalvelua, puhelinta tai kirjeitä avuksi käytäen”.

Jaakko onkin avannut Sukuseura Ryttylle Google-dokumentit palvelun, jossa voi helposti työelämän ryhmätyöskentelyn menetelmien tapaan pitää sukuseuran hallituksen kokouksia. Nettiarkistossa sijaitsevat dokumentit eli kaikki sukuseuran toiminnan aikana syntyneet pöytä- ja asiakirjat on helpo-
 po tulostaa ja jakaa sähköpostissa pdf-tiedostoina. ”Palvelua voivat kaikki hallituksen jäsenet käyttää yhtäaikaan ja muokata vaikka samaa asiakirjaa samanaikaisesti. Toiminta on helpompaa kuin aikanaan vuodatus.netissä”, Jaakko summaa. ”Palvelua voi käyttää tehokkaasti avaamalla oman Google-tilin”.

Rytyn sukua ryhmäkuvassa suvun kantatilan 62-vuotiaan talon edessä Vesilahdella. Takaa vasemmalta: Sanna ja Veera Vesto, Vesa Tarvainen, Jaakko Rytty, Kari Viikari, Esa Haliseva. Seuraava rivi: Helena ja Tuuli Tarvainen, Eija Peltoniemi, Paula Siekkinen, Jukka Peltoniemi. Istumassa keskellä: Maija Haliseva, Riitta Kärkkäinen-Rytty, Ritva Laaksonen, Vesa Rytty ja Viljami Vesto, Tuula Viikari. Istumassa edessä: Juho Tarvainen, Liisa Antila, Aarre Rytty, Mirja Antila, Susanna Pesch. Edessä: Fanny-koira, Niklas Haliseva ja Rasmus Haliseva. Kuvasta puuttuvat: Tapio Haliseva, Marjatta Rytty, Soile-Maritta, Teppo, Ville ja Vili Virta. Kuva: Tapio Haliseva.

Sukuseura Rytty perustettiin sakkolalaisen Juho Yrjönpoika Rytyn suuhaaran vanhimman, Aarre Rytyn 70-vuotispäivillä Vantaalla 10.7.2006. Sukuseuratoimintaa alkoi valmistella toimikunta, joka piti yhden nettikokouksen vuodenvaihteessa 2007-2008 kokeilukäytössä olleessa Vuodatus.netin palvelussa. Tästä kokoussivustosta luovuttiin. Sähköpostikokouksia pidettiin vuonna 2008 kolme ja 2009 kaksi. Tiedottamiseen on käytetty verkkosivustoa osoitteessa www.rytynsuku.vuodatus.net. Sivut on avattu 15.11.2006 ja käyntikertoja 25.7.2009 mennessä on ollut 4696. ”Olen

ylläpitänyt sivustoa ja niillä on kerrottu suvun eri tapahtumista, muun muassa sukujuhlista, onkikilpailusta, vierailuista, valmistumisista ja siellä on esitetty suvun surunvalitteluja omaisten antamalla luvalla. Henkilötietoja sisältävät asiat ovat salasanalla lukitulla sivustolla”, kertoo Jaakko Rytty.

Tällä hetkellä jäsenmäärältään lähes neljäkymmenen hengen suuruisella Rytyn sukuseuralla on lisäksi oma päääänenkannattajansa, lehti nimeltä Rytyn Sanomat, jossa kerrotaan suvun historian ja tapahtumien lisäksi myös henkilö- ja perheasioissa tapahtuneet muutokset. Se lähetetään pääosalle sähkö-

postissa pdf-tiedostona ja julkaitaan verkkosivuilla. Osalle lehti jaetaan kirjeenä. ”Lehti on ilmestynyt vuosina 2005, 2006 sekä 2008 ja sitä pyritään julkaisemaan vuosittain”, lehden toimittaja Mirja Antila selvittää.

Lisäksi Rytyn suvulla on käytössään oma sukukalenterinsa Google-kalenterina. Siihen saadaan vakiona nimi- ja syntymäpäivät sekä sukuseuran tapahtumat. ”Suvun jäsenen merkkipäivät ja muut suvun tapahtumat voidaan ohjelmoida hälyttämään hallituksen sähköpostiin, jolloin ne voidaan noteerata onnitteluin ja muistamisin”, Jaakko Rytty kertoo. ”Rytyn suvun Facebook-ryh-

mää pidetään myös yllä, sillä se luon-takteja suvun nuoremman polven kesken”, Mirja Antila mainitsee.

Ensimmäinen sukujuhla ja -kokous

Rytyn suvun ensimmäinen sukujuhla ja -kokous pidettiin 8.-9.8.2009 Vesilahdella, suvun kantatilalla Kiviahossa, joka on nykyisin Marjatta ja Vesa Rytyn omistuksessa. Paikalla oli 28 sukuun kuuluvaa, joista oli ilahduttavasti 9 suvun nuorempaa polvea. Lauan-taina 8.8. pidettiin onkikilpailu lähellä sijaitsevalle Pyhjäjärven Kuralanlahdella, jossa palkittiin sukuseuran t-paidoilla ja lippalakeilla 3 parasta sekä yli 18-vuotiaiden että alle 12-vuotiaiden sarjasta. Sunnuntai-aamuna 9.8. kunnioitettiin menneiden sukupolvien muistoa viemällä kukkatervehdykset sukuhaudoille Vesilahden hautausmaalle. Kiviahossa lipun noston jälkeen piti hartaus-hetken Vesilahden seurakunnan eläkkeelle jäänyt kirkkoherra Aarre Laitila, joka on hoitanut vuosien varrella monia suvun kirkollisia toimituksia.

Koska kaikki paikallaolijat eivät tunteet toisiaan, esittelivät kukin perhekunnittain itsensä ja kertoivat perhe-suhteistaan, mitä tekevät työkseen ja missä asuvat. Juhlapuheessaan valmistelutoimikunnan varapuheenjohtaja Jaakko Rytty selvitti Rytty-nimen alkuperää ja kertoi, että suvun kantaisä on sakkolalainen Antti Yrjönpoika Rytty (1724-1787). Vanhin merkintä Rytty-nimisistä löytyi asiakirjoista kuitenkin lähes sataa vuotta aiemmin. Jaakko esitti huolensa nimen kohtalosta, koska Ryt-

ty-nimisiä on enää vain 18 ja toivoi, ettei suku jäisi ilman nimensä kantajaa.

Suvun ”vanhimman” tervehdyksen esitti jo aiemmin Don Arskaksi nimetty Aarre Rytty ja suvun nuoremman sukupolven puheenvuoron piti Kari Viikari, jonka jälkeen Liisa Antila soitti kanteleella Laps’ olen köyhän kalliin Karjalan sekä Konevitsan kirkonkellot. Ritva Laaksonen lausui isänsä Kaino Rytyn Hovinkylän 50-vuotis-juhlaan 1.7.1962 kirjoittaman runon Valoa ja varjoa. Sen jälkeen Marjatta ja Vesa Rytty palkittiin Sakkolan seinävaakunalla kiitokseksi siitä, että he järjestivät juhlan ja kokouksen luonaan.

Tämän jälkeen seuranneessa ensimmäisessä varsinaisessa sukukokouksessa päätettiin sukuseuran toiminnan jatkamisesta rekisteröimättömänä yhdistyksenä. Sukuseuran puheenjohtajaksi valittiin Mirja Antila Vantaalta ja varapuheenjohtajaksi Jaakko Rytty Kajaanista. Muut hallituksen jäsenet ovat Susanna Pesch Hel-singistä, Soile-Maritta Virta Kangasalalta ja Esa Haliseva Liedosta. Varajäsenet ovat Ritva Laaksonen Tampereelta ja Kari Viikari Vesilahdelta. Tilintarkastajaksi valittiin Vesa Tarvainen Vantaalta ja varatilintarkastajaksi Vesa Rytty Vesilahdelta. Hyväksytyissä säännöissä päätettiin, että sukujuhlia ja -kokouksia järjestetään jatkossa kerran kolmessa vuodessa. Toimintasunnitelmaan kirjattiin tavoitteeksi mm. aloittaa sukututkimustoiminta ja julkaista sukukirja sekä havainnollinen sukupuukaavio.

Sukuseuran tavoitteita tukevaa ja suvun yhteenkuuluvuutta lisäävää toi-

mintaa on Rytyn suvun keskuudessa ollut paljon. Merkkipäiväjuhlien viettämisen lisäksi tärkeimpänä voidaan pitää yli 25 vuotta jatkuneita Kivi-ahon onkikilpailuja. Sen lisäksi keväisin on pyydetty Rymättylässä merikuhaa ja ongittu Helsingissä silakoita. Marjattus on koonnut omat harrastajaryhmänsä Kainuun lakkasoilla ja Pohjois-Karjalan puolukkakankailla.

Tapio ja Esa Haliseva ovat suvusta ainoina pitäneet karjalaista kyykkäkilpailuperinnettä yllä ja menestyneet siinä erinomaisesti. Tapio esitteli sukujuhlissa yleensä arvostettua kyykän kiertopalkintoa, UKK-pokaalia, jonka Liedon Karjalaseuran nelihenkinen joukkue voitti ensimmäisen kerran miesten joukkuekilpailussa Imatralla viime vuonna ja otti näin lajin jopa SM-kultaakin tavoitellun voiton. Joukkueeseen kuului isä ja poika Halisevan lisäksi Jari Pentikäinen ja Kenneth Finnholm. Ensi kesänä pokaalista pelataan Liedossa.

”Taso UKK-pokaalin kisoissa on aina ollut kova, sillä kiertopalkinnosta pääsevät pelaamaan 18 piirin parhaat joukkueet. Me pääsimme mukaan voitettunamme Turun piirin kyykkäkilpailun”, kertoi Tapio Haliseva. Tapio ja Esa esittelivätkin tilaisuuden lopuksi kyykkää sukulaisille. Mainittakoon vielä, että Esa Haliseva on kyykän henkilökohtaisessa kilpailussa heittänyt tänä kesänä tuloksen 29, kun paras tulos Suomessa kautta aikojen on 30, jonka on saavuttanut aikaisemmin vain viisi henkilöä.

Mirja Antila

Rytyn 10-henkisestä sisarussarjasta seitsemän sukuhaudalla Vesilahden kirkkomaalla. Vasemmalta: Ritva Laaksonen, Vesa Rytty, Jaakko Rytty, Tuula Viikari, Eija Peltoniemi, Maija Haliseva ja Aarre Rytty. Kuvat: Mirja Antila.

Kyykän UKK-pokaali ja Esa Halisevan kunniakirja. Tasavallan presidentti Urho Kekkonen lahjoitti joulukuussa 1968 hopeapokaalin kiertopalkinnoksi Karjalan Sivistysseuralle. Vuodesta 1969 alkaen tästä kyykän kiertopalkinnosta on mitelty nelihenkinen joukkuein.

Kiviniemen ja Viiksanlahden juttuja kaivataan

Kiviniemen, Kasarmilan ja Viiksanlahden kyläkirjaa koostava toimikunta on edennyt työsään vaiheeseen, jossa Kasarmilan aineisto on jo lähes kasassa.

Eritoten nyt toivotaan vielä muistoja, kirjoituksia ja valokuvia ynnä muuta materiaalia liittyen Kiviniemeen ja Viiksanlahteen. Toki Kasarmila-aineistoa-kin saa vielä tarjota. Ottakaapa yhteyttä, yhteystiedot ohessa!

Työryhmä kokoontuu seuraavan keran vuodenvaihteessa, ja aineistoa viimeistellään tällä tietoa vielä alkuvuodesta, jonka jälkeen alkaa kirjan taittaminen. Tavoitteena on julkaista kirja ensi kesänä Sakkola-juhliilla Vesilahdesa.- MRT

Kiviniemen, Kasarmilan ja Viiksanlahden kirjatyöryhmän yhteystiedot

Airi Uosukainen

Niittykatu 7 A 5 13100 Hämeenlinna
p. 050 576 9850
airi.uosukainen@aina.net

Marja Saksa

Kirjastopolku 3 B 13, 08500 Lohja
p. 050 564 5524

Kari Nurmi

Hevossalmentie 22 G 00870 Helsinki
p. 09-6980 892
nurmi.kari@elisanet.fi

Ole Tarvonen

Kivikartiontie 7 B 57 20720 Turku
p. 040 547 0075

Jukka Marttinen

p. 040 517 4286
jukka.marttinen@suomi24.fi
Maisa Söderström p. 040 547 6477

Sirpa Seppä, o.s. Käppi

Höytämöntie 40 A 33880 Lempäälä
p. 050 5151 691
sirpa.seppa@kolumbus.fi

Satu Karvinen

Leppärinne 2 37370 Narva
p. 040 722 9926
satu.karvinen@gmail.com

Antti Hynnä

Ollilantie 11 37500 Lempäälä
p. 040 849 0048
antti.hynna@tut.fi

Marjo Ristilä-Toikka

Rautasementtie 375 37550 Lempäälä
p. 040 730 2622
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

LÄHDE MUKAAN OMAN
KYLÄKIRJAN TEKÖÖN!

Vieläkö löytyy muistoja ja valokuvia Valkjärveltä?

Valkjärven kylän eli Sakkolan ”Vennäin Valkjärven” kirja-aineistosta on alustavan käsikirjoituksen koostanut Eero Kukko. Siitä iso kiitos Eerolle!

Mikäli aineistoa vielä löytyy, täy-

dennyksiä ja lisäyksiä otetaan yhä vastaan. Yhteydessä voi olla joko Eero Kukkoon tai suoraan kirjan kokoavaan toimittaja Marjo Ristilä-Toikkaan. Kai-velkaahan pian arkistojanne, että tämäkin teos saadaan valmiiksi!

Kuka tunnistaa lypsyseurueen?

Asto Kukko on laittanut kirjaan muisteluksia, joita hänen vanhempansa Ester Tenhonen ja Aleksander Kukko ovat kertoneet.

Mukana seurasi myös valokuva, johon kaipaillaan lisätietoa. Kuvassa Anna-Liisa Tenhonen lypsää lehmäänsä, oikealla tyttäret Aili, tuntematon sotilas, Ester, Jenny, kolme tuntematonta sotilasta, ja hännänpohdalla Tauno noin kymmenvuotiaana.

Kuva on Martti Tenhoselta, hän on saanut sen Taunon jäämistöstä. Tunnistako joku sotilaat ja mistä päin Suomea he olivat?

Vastaukset voi antaa lehden toimitukseen tai

Asto Kukolle p. 0400 850 389,
Nahikkaantie 22, 40640 Jyväskylä.

Sakkolan Riiskan kyläkirjan teko on loppusuoralla!

**Otamme aineistoa vastaan
vielä marraskuun
loppuun asti.**

Aarno Tenkanen, p. 040 5882 112
sähköposti:
aarno.tenkanen@kolumbus.fi

Maire Saarinen, p. 044 5586 937
sähköposti:
maire.saarinen@salonseutu.fi

Irma Havumäki, p. 040 5646 275

Kyläkirjaseminaari Luumäellä

Karjalan Liitto ja luovutetun alueen monet pitäjäsäätiöt ovat eri yhteyksissä painottaneet kyläkirjojen tekemisen tärkeyttä. Aika alkaa käydä vähiin, mikäli halutaan saada kerättyä muistitietoa kylissä eläneiltä ihmisiltä. Luumäen Karjalaseuran alaisessa kyläkirjatoimikunnassa (Säkkijärvi, Heinlahti-Vilaniemi) esitettiin viime talvena idea Kyläkirjaseminaarista Luumäen kunnantalolla Taavetissa la 28.11.2009 klo 10.00-16.00. Ohjelmassa on mm. aiheet:

Kyläkirjan merkitys identiteetille;
suunnittelija Terhi Willman

Kyläkirja tallentaa paikalliskulttuuria;
yliopettaja Urho Ylä-Outinen

Ihmiset muistavat menneisyyden;
yliopettaja Urho Ylä-Outinen

Suvut kylässä;

sukututkija Kari-Matti Piilahti

Yhteiskunnalliset muutokset kylässä;
varatuomari Ari Vainio

Kyläkirja meneillään;

toimittaja Petra Ristola

Seminaariin on vapaa pääsy.

Kannaksen Kuismat -sukukirja poiki paljon tietoa ja lisää kerätään

Kannaksen Kuismien sukukirjan julkaistiin tammikuussa 2009. Kirja on heti ilmestymisensä jälkeen herättänyt vilkasta keskustelua ja mielipiteenvaihtoa. Ilahduttavaa on, että kevään ja kesän aikana on henkilö-
määrä lisääntynyt 20 000 henkilönimellä, eli sadantuhannen henkilön raja on ylittynyt.

Kirjatoimikunta toivoo, että kaikki ne jotka ovat kirjan ostaneet tai saaneet, tarkistaisivat omat ja lähipiirinsä henkilötiedot ja ilmoittaisivat puuttuvat tiedot kirjaryhmälle. Samoin kantaisien keskinäisiin suhteisiin on saatu lisävalaistusta, joten uusia sukulaisuksia on paljastumassa.

DNA-tutkimus tulee myös mukaan ja otamme jokaisen sukuhaaran kahdesta miespuolisesta jäsenestä näytteet ja näin voimme tämän avulla varmistella lisää sukulaisuksia. Uuden DVD-levyn julkaisuajankohta ilmoitetaan seuran kotisivuilla ja jäsenkirjeessä.

Tarinoita Kuisman suvun vaiheista otamme edelleen vastaan ja tallennamme niitä seuraavaa kirjaa varten.

Vanhoista, kannaksella tapahtuneista asioista on kulunut jo yli 60 vuotta, näiden tarinoiden ja mahdollisten kuvien tallentamiseen alkaa olla jo kiire koska kertojien määrä vähenee, joten kaikki haastattelevaan omia vanhempia ja isovanhempia.

Myös uudemmat, mm. siirtymiset uusille asuinpaikoille ja kotiutuminen uusiin elinympäristöihin, on tallentamisen arvoisia asioita, myös näitä tarinoita aivan näihin päiviin asti otamme kiitollisena vastaan tulevia julkaisuja varten.

Kannaksen Kuismat sukukirjan tilaustiedot www.kuismansuku.fi

Kari Kuisma

Kuisman sukuseura ry

Tikansaari-aineistoa arkistoidaan

Tikansaari-kirjan tekemiseen osallistuneet sekä muut aktiiviset Tikansaari-seuran jäsenet kokoontuivat 24.7.2009 käsittelemään kirjan laatimisvaiheeseen liittyneitä yksityiskohtia sekä suunnittelemaan tulevaa toimintaa. Kirjan laatiminen on ollut iso projekti, eikä siinä prosessissa opittuja tietoja, taitoja ja dokumentteja haluta unohtaa.

Seuran jäsenet käynnistävät seuraavaan projektinaan kirjan laatimistyössä hankitun materiaalin arkistoinnin jollakin sopivaksi katsomallaan tavalla. Tavoitteena on että kaikki materiaali on seuraavien uusien tikansaarelaisten elämää ja karjalaisten arjesta kiinnostuneiden henkilöiden käytettävissä luotettavalla ja helposti saatavalla tavalla. Mahdollisesti ainakin osa materiaalista tullaan arkistomaan sähköiseen muotoon.

Vapaamuotoisen kokouksen jälkeen seuran jäsenet siirtyivät katsomaan Myrskyluodon Maijaa Birgitan kesäteatteriin Höytämön rannalle. Myrskyluodon Maija sopi hyvin tikansaarelaisten elämään. Sillä olihan Myrskyluodon Maijakin vahva ja rohkea nainen, jota elämän tyrskyt eivät lannistaneet, aivan kuin tikansaarelaiset arkisessa elämässään Karjalaisessa kuin siirtolaisina Hämeessäkin.

Seija Henttinen

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Sakkolalaisjuurinen Antti Koiranen täytti 60 vuotta Lempäälässä 24.9.2009. Hänen vanhempansa: Eeva o.s. Jääskeläinen Sakkolan Kirkonkylästä ja Toivo Koiranen Sakkolan Sipilänmäeltä.

Merkkipäiviä juhlittiin pienessä piirissä lähimpien sukulaisten ja ystävien kesken. Lahjoja merkkipäiväsankari ei toivonut, sen sijaan kukkarahan sai laittaa hänen ja puolisonsa Siru Koirasen

edesmenneen pojan Juho-Antti Koirasen muistorahastoon, josta mm. jaetaan stipendeja nuorille pelimanneille.

– Aika paljon kukkia olisi tullut: rahastoon kertyi yli 1 400 euroa, kiittelee Antti.

Fil.lis. Antti Koiranen työskentelee Tampereen yliopiston Virtain kulttuuritutkimusaseman johtajana ja on mm. Suomen Kansanmusiikkiliiton puheenjohtaja.

Antti oli myös merkittävässä roolissa, kun hiljattain julkaistua Sakkolan Kirkonkylän kirjaa ”Sydän-Sakkola” koostettiin. Koirasen perheyhtye eri kokoonpanoissaan on esiintynyt monissa karjalaisten tapahtumissa. -MRT

Hiitolan Kekeille sukuseura

Yli kaksisataapäinen joukko Hiitolan Kekki -sukuun kuuluvaa kohtasi sukukokoontumisen merkeissä Porin Kauppaoppilaitoksen juhlasalissa elokuun ensimmäisenä lauantaina Hiitola-juhlien yhteydessä.

Suvun piirissä on jo vuosia ollut halukkuutta kokoontua yhteen ja samalla selvittää ja tutkia enemmän sukua ja saada tietoja suvusta ja sukulaisista.

Yksimielisesti päätettiin perustaa sukuseura. Sukuseuran perustamisen valmistelutyöhön valittiin kuusijäseninen toimikunta tavoitteena vuoden kuluksi pidettävä sukuseuran perustava kokous.

Toimikuntaan valittiin Helinä Kekki (isovanhemmat Eino Mikonpoika Kekki ja Hilja Mikontytär Parkkali), Liisi Rautio (isovanhemmat Juho Juhonpoika Piippu ja Riitta Heikintytär Kekki), Henna Tuomikoski (isovanhemmat Matti Mikonpoika Kekki ja Vilhelmiina Eskontytär Pessi), Merja Välimäki (isovanhemmat Johannes Pekanpoika Jyrkiäinen ja Saima Mikontytär Kekki), Pertti Viinanen (isoisovanhemmat Tuomas Matinpoika Huuhka ja Katri Juhontytär Kekki) sekä Harri Kekki (isovanhemmat Pekka Pekanpoika Kekki ja Maria Vilpuntytär Puputti).

Harri Kekki

KARJALA-lehti

10
VUOTTA

JUHLISTAMME 10. KERRAN
KARJALA-LEHDEN PERINTEISTÄ
KARJALAISTEN PIKKUJOULUA
22.-23.11.2009
M/S BALTIC PRINCESSILLÄ

10-VUOTIASTA PIKKUJOULUA JUHLISTAA
MYÖS MONIPUOLINEN ESIINTYJÄJOUKKO

- Tanssin tahdit takaa perinteisesti suosittu **KORSUORKESTERI**
- Valovoimainen, uuden karjalaisen kansanmusiikin uranuurtaja, musiikin tohtori **SARI KAASINEN**
- Suomalaisten liikuttaja, taiteilija, tanssinopettaja **AIRA SAMULIN**
- **KARJALAN KAIKU** ja **ILTATÄHTI**
- ”70 VUOTTA TALVISODAN SYTYMISESTÄ” **EVL ILMARI HAKALA** ja **LEENA HAKALA**
- ASIAUNTUTIJALUENTOJA

HYTTILUOKKA HINTA/HLO	henkilöä/ hytti	ilman bussi- kuljetusta	sis. bussi- kuljetus
Sisähytti (B-lk)	4 hlöä	34	68
	3 hlöä	39	75
	2 hlöä	50	86
Ulkohytti (A-lk)	4 hlöä	43	79
	3 hlöä	49	87
	2 hlöä	64	99
ExcSuite	2 hlöä	185	215

Sari Kaasinen

Aira Samulin

REITTI 6
 12.45 Tampere, linja-autoasema
 14.05 Forssa, linja-autoasema
 14.15 Tammela, Hakkapeliitta
 14.45 Hämeenlinna, linja-autoasema
 15.20 Hyvinkää, linja-autoasema
 15.40 Nurmijärvi, Myllykukko
 17.00 Helsinki, Länsisatama

Taisto Virkki
 0400 576 722, (03) 363 1750
 taisto.virkki@luukku.com

Heino Silvonon, 0400 624 523
 heino.silvonon@pp.inet.fi

REITTI 15
 12.45 Narva, Osuuspankki
 13.00 Vesilahti, KK
 13.15 Lempäälä, matkahuolto
 13.35 Multsilta
 13.45 Tampere, linja-autoasema
 14.00 Vaihmalan pysäkki
 17.00 Helsinki, Länsisatama

Hannu Turkinen
 040 5814 398, (03) 3752 525

HINTAAN SISÄLTYY

- Bussikuljetus Helsinkiin ja takaisin.
- **BUSSIREITIT ERI PUOLILTA SUOMEA.**
- Risteily m/s Baltic Princessillä valitussa hyttiluokassa, hytti käytössä koko risteilyn ajan
- **SISÄÄNPÄÄSY KARJALA-LEHDEN YKSITYISTILAISUUKSIIN, JOISSA ON RUNSAS JA MONIPUOLINEN OHJELMA**

Viime vuonna meitä oli 981 iloista karjalaista!
Tuuthan siekii!

Ratinanlinna, Aleksanterink. 32, 33100 Tampere
 p. 010 289 8100, 010 289 8101 (ryhmät)

www.lomalinja.fi

Sininen risti

Kuparisen sisarusten Hilkan ja Lainan 90-vuotisjuhlissa viime kesänä luovutettiin molemmille Vapaussodan perinneyhdistyksen ”Sininen risti”.

Tämä risti on tarkoitettu annettavaksi maanpuolustustehtävissä toimineille lotille ja suojeluskuntalaisille. Nämä sisarukset olivat toimineet Sakkolan suojeluskunnan Petäjärven kyläosastossa ennen talvisotaa muutamia vuosia sekä sotien aikana kotirintamalla, ja Hilka jonkin aikaa kenttäarmeijan mukana.

Sinistä ristiä on jaettu jo viime sotien loputtua ja jaetaan edelleen suojeluskunta- ja lottajärjestöihin kuuluneille. Neuvostoliittokin totesi näiden järjestöjen toiminnan sodan aikana niin tehokkaaksi, että sen valvontakomissio melkein ensi töikseen nämä järjestöt lakkautti. Nykyisin näitä jäseniä ei enää

moniakaan ole elossa, joten nämäkin ristit saattoivat olla melko viimeisiä.

Ristissä suojeluskuntaa tarkoittaneet tunnukset on nyt korvattu havunoksalalla. Varsinainen risti on muuten alkuperäisen näköinen.

Yrjö Raaska

Yhdeksänkymppiset kaksoset Laina Nuora ja Hilka Kuparinen sekä Siniset ristit luovuttanut Yrjö Raaska. Kuva: Ritva Hinkkanen.

Siirtoväen muistomitalin voi saada myös jälkeläinen

Karjalan Liiton kautta voi hankkia myös Siirtoväen muistomitalin. Sitä kannetaan karjalaisjuhlissa, kunniakäynteillä ja isänmaallisissa tilaisuuksissa siirtokarjalaisia yhdistävänä tunnusmerkkinä.

Mitalin ovat oikeutetut saamaan kaikki siirtokarjalaiset, joilla oli koti luovu-

tetulla alueella talvisodan syttymisen hetkellä tai jatkosodan aikana. Lisäksi mitaliin ovat oikeutetut näiden henkilöiden jälkeläiset.

Siirtoväen muistomitaliin kuuluu saajan nimellä varustettu kunniakirja. Muistomitali maksaa 58 euroa.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

70 vuotta täytti 24.10.2009 Ritva Kyylikki Lahtinen, o.s. Lemmetty Korpilahdella. Hän on syntynyt Sakkolan Kiviniemessä; isä Tauno Lemmetty Kiviniemestä ja äiti Helena Lemmetty, o.s. Pauku Metsäpirtistä.

Vuonna 1939 Ritva joutui kuukauden ikäisenä äitinsä sylissä lähtemään syntymäkodistaan. Monia paikkakuntia ja kaupunkeja tuli sitten kierrettyä. Vuonna 1945 he tulivat Korpilahdelle, joka jäikin pysyväksi asuinpaikaksi, missä Ritva edelleen oman perheensä kanssa viihtyy. Onnentoivotukset lähettää

siskosi Sirkka

KUOLLEITA

Maire Arve In Memoriam

Maire Mirjami Arve s. 10.01.1926 Sakkolassa, k. 22.08.2009 Paimiossa.

Maire Mirjami Arve o.s. Vulli, syntyi 10.1.1926 Anna ja Matti Vullin esikoisena Sakkolan pitäjän Röykkylän kylässä Suvannon rantamailla. Perheeseen syntyivät nuoremmat sisaret Eila 1928 ja Aira 1934.

Hän vietti huolettoman ja muistorikkaan lapsuuden kauniissa Karjalassa sisarusten, serkkujen ja ystävien kanssa leikkien ja vanhempia pientilan töissä avustaen.

Synkkiä pilviä Suomen ja erityisesti Karjalan kannaksen taivaalle alkoi kerääntyä syksyllä 1939, kun ylimääräiset kertausharjoitukset ja linnoitustyöt alkoivat Karjalassa. Myös Matti Vullin talossa majoitettiin linnoitustöissä olevia sotilaita.

Talvisota syttyi 30.11.1939 venäläisten pommikoneiden aloitettua pommituslennot Suomeen. Saman päivän iltana klo 21.30 tuli tieto, että Röykkylän kylän tuli olla tyhjä klo 24.00 mennessä. Kiireesti kasattiin joitakin tarpeellisia tavaroita mukaan. Eila ja Aira pääsivät kyytiin hevoshuoneen päälle. Äiti Anna sekä 13-vuotias Maire taluttivat lemmiä perässä.

Rauti paloi jo ilmieliekeissä omien joukkojen sytyttämänä. Viholliselle ei haluttu jättää kiinteitä ja lämmitettäviä asuinsijoja ehjiksi.

Lunta oli paljon ja huopatossut jalassa äiti Anna ja Maire joutuivat kävelämään viisi päivää ennen kuin Ojajärven asemalla Hiitolassa he pääsivät junaan. Ihmiset ja lemmät lastattiin junan kyytiin härkävaunuihin.

Vullin perhe sijoitettiin Hämeeseen Kylmäkoskelle Jokihaaviston kartanoon. Evakot saivat käyttöönsä yhden huoneen, johon Vullin ydinperheen lisäksi sijoitettiin 13 sukulaista eli yhteensä samassa tilassa asui 17 henkilöä.

Talvisodan päätyttyä perhe siirtyi maaliskuussa 1940 Tottijärvelle.

Evakkoihin suhtauduttiin aluksi kylmäkiskoisesti, mutta vähitellen asenteet muuttuivat positiivisemmiksi.

Jatkosodan hyökkäysvaiheen jälkeen syksyllä 1941 alkoi evakkojen paluumuutto kotiseudulle Karjalaan. Myös Vullin perhe palasi Röykkylään ja rakensi väliaikaisen asuinrakennuksen sekä navetan. Neuvostoliittolaiset sotavangit olivat apuna talojen jokapäiväisissä töissä.

Noin 2,5 vuoden kuluttua alkoi toinen evakkomatka Karjalasta manner-Suomeen. Neuvostoliittolaisten suurhyökkäys alkoi 9.6.1944. Pommikoneet ilmestyivät jälleen Röykkylän ja Kiviniemen päälle. Maire lähti taas lemmiä taluttaen muun perheen päästessä kuorma-auton lavalla. Tällä kertaa perhe sijoitettiin Saarijärven pappilaan, jossa Maire perheineen asui vuoteen 1946 saakka.

Punkalaitumelta Koskioisten kylästä Vullin perhe sai rintamamiestilan. Maire kävi kansakoulun, kansanopiston sekä talouskoulun.

Kaikki koulunsa hän suoritti erinomaisin arvosanoin. Suunniteltu oppikoulu jäi vain haaveeksi sodan vuoksi.

Punkalaitumella Maire tapasi tulevan puolisonsa Erkki Juhani Arven, jonka kanssa he yhdessä keväällä 1947 perustivat kodin Erkin kotitalalle Koskioisten Vähälle-Kurjelle.

Perheeseen syntyi kuusi lasta: Marja-Tuula, Heikki, Ilkka, Hannu, Anna-Liisa ja Ulla-Maija.

Keväällä 1956 Erkki ja Maire ostivat Heikkilän tilan Paimiosta, Kurjenkylästä, jonne muuttivat huhtikuun lopulla 1956. Kurjenkylässä Maire kasvatti kuutta lastaan, hoiti kotitalouden ja lypsykarjan.

Maire-äidin ja Erkin äidin Sylvia Arven innostuksesta ja tuen avulla viisi perheen lapsista suoritti ylioppilastutkinnon ja Heikki maanviljelyskoulun.

Elämänsä aikana Maire koki paljon iloisia ja onnellisia asioita, mutta myös surua ja menetyksiä: puoliso Erkki kuoli tapaturmaisesti jo vuonna 1970 ja vanhin lapsista Marja-Tuula vaikeaan sairautteen tammikuun alussa 1988.

Erkin kuoleman jälkeen Maire koulutautui ja suoritti laitospulaisen kurssin ja työskenteli Paimion sairaalassa lähes 20 vuotta, josta jäi eläkkeelle 1986.

Eläkevuosinaan Maire piti aktiivisesti yhteyttä lastensa perheisiin, sisariinsa ja muihin sukulaisiin sekä ystäviinsä. Hän osallistui aktiivisesti erilaisiin kerhotoimintoihin, teki paljon käsitöitä, osallistui sukukokouksiin sekä suvun matkoihin Karjalaan, jossa esim. Kyllikki Masurowin kanssa he viettivät ikimuistoisen 80-vuotisjuhlaketken.

Erityisen tärkeää Mairelle oli Puolukkatien naapureiden kanssa vietetyt monet hauskat yhdessäolon hetket sekä yhteydenpito entiseen Kurjenkylän naapuriin Hilma Pirhoseen.

Maire oli varsinainen viherpeukalo; hän nautti sekä puutarhatöistä että kukkien loistosta. Heikki-veljeni ansiosta Maire sai nauttia viimeisestä kesästään kotonaan.

Me kaikki muistamme hänet rakkaana Äitinä ja Mummona sekä Iso-Mummona ja Anoppina sekä iloisena ja auttavaisena ystävänä, jonka luokse aina olimme tervetulleet käymään.

Hannu Arve
Mairen poika

Julkaisemme jokaisessa Suvannon Seudussa tietojasi suku- ja perhetapahtumista. Lähetä tiedot toimitukseen. Kysythän asianosaisilta luvan tietojen julkaisemiseen.

Tilaa sakkolalaisen kyläkirjasarjan uusin teos
Sydän-Sakkola;
Kirkonkylä-Luprikkala,
Karhola ja Sipilänmäki.
544 sivua, runsaasti
valokuvia ja karttoja.
Hinta 40 euroa +
postituskulut.

Sakkolan Tuvasta tupaan -kirjan uusinta- painos valmistuu

Sakkolan kylät tuvasta
tupaan 1939 -
Sakkolan historiaa II
teoksen uusintapainos
ilmestyy lähiviikkoina!

Tarkistettu painos on noin
350-sivuinen teos, jossa
käydään läpi Sakkolan ky-
lät talo talolta vuoden 1939
tilanteen mukaan.

Esillä kirjassa on siis jo-
kainen perhe ja suku, ja
yleistietoa Sakkolan pitä-
jästä ennen talvisotaa.

Hannu J. Paukun kirjoit-
taman teoksen ensipainos
julkaistiin vuonna 1983 ja
kahden tuhannen kappaleen
painos on myyty loppuun.

Uudelle painokselle on jo
ollut runsaasti ennakkoky-
syntää. Soita ennakkovara-
uksesi ja saat kirjan vielä
ennen joulua! Tilaukset:

Marjo Ristilä-Toikka
p. 040 730 2622
Aila Alanen,
p. 040 707 6164

Kyläkirja on hyvä lahjavihje!

Tilaa oma teos Sakkolan kyläkirja-sarjasta:

* **VILAKKALA**, Vilakkalan, Volossulan ja Kaarjanjoen
koulupiiri, 30 euroa kpl + postituskulut.

* **MUISTOJEN LAPINLAHTI**,
30 euroa kpl + postituskulut.

* **PETÄJÄRVI**, Petäjärven ja Ryhmän koulupiiri,
30 euroa kpl + postituskulut.

* **RÖYKKYLÄ**, hinta 35 euroa + postituskulut

* **SUVANNON HELMI**, Haparainen, Kelja ja Purpua,
hinta 35 euroa kpl + postituskulut

* **TIKANSAARI ja KOTILA** * **SYDÄN-SAKKOLA**

hinta 30 euroa + postituskulut hinta 40 euroa + postit.

TILAUKSIAVASTAANOTTAVAT:

Marjo Ristilä-Toikka
p. 040 730 2622

marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Aila Alanen p. 03-375 2852

tai 040 - 707 6164

aila.alanen@lempaala.fi

Putkiliike P. Nuora Ky

37560 KULJU

Puh. 367 6100

SUVANNON SEUTU

Tilaa oma

pitäjälehtesi!

puh. 040 730 2622

Kahdeksan numeroa
vuodessa karjalaista asiaa,
historiaa, muistoja ja
nykypäivää.

Vuosikerta 25 euroa

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseutulehti
vuodesta 1957, 8 kertaa vuodessa.

Vuosikerran hinta 25 euroa

Julkaisija: Sakkola-Säätiö

Kirjapaino: Koski-Print, Valkeakoski

Toimitus: Suvannon Seutu,

Rautasementtie 375,

37550 Lempäälä

Päätoimittaja

Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä

Puhelin 040 730 2622

tai (03) 374 8 448

marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Metsäpirtin yhdyshenkilö

Helka Korpela,

Kalevan puistotie 13 C 58

33500 Tampere, p. 040 565 0905

helka.korpela@kolumbus.fi

Vuokselan yhdyshenkilö

Taisto Virkki, Tampere

p. 03 - 363 1750, 0400-576722

taistovirkki@gmail.com

SAKKOLA-SÄÄTIÖ

Hannu Turkkinen,
hallituksen puheenjohtaja,
Turkkisentie 12, 37550 Lempäälä,
puhelin 040-5814398 tai 03-3752525
hannu.turkkinen@kotiportti.fi

Matti Naskali, sihteeri,
Rautaranta 8, 28400 Ulvila,
p. 02-538 0855, 0500-721902
matti.naskali@mknpalv.inet.fi

VALTUUSKUNTA

Hannu J. Paukku, puheenjohtaja,
Harjatie 5, 32210 Loimaa
puh. 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Esko Kallonen, varapuheenjohtaja
Kukkolantie 4, 37560 Lempäälä
p. 03-3676603, 040-5540747

SAKKOLA-SEURA

Leena Rantakari, puheenjohtaja
Haapaniemenkatu 16 A 142,
p. 09-710 846, 040-514 1682
leena.rantakari@elisanet.fi

HOVINKYLÄSEURA

Mirja Antila, puheenjohtaja
Kitarakuja 1, 01390 Vantaa
mirja.antila@kolumbus.fi
p. 050 599 6936

**PITÄJÄMME
INTERNETISSÄ**

www.sakkola.fi
www.metsapirtti.net

**www.
vuoksela-seura.fi**

METSÄPIRTTI SEURA RY

Kalevi Hyytiä, puheenjohtaja
Norppakuja 6A, 01480 Vantaa
p. 04050 22750
kalevi.hyytia@metsapirtti.net

Anja Kuoppa, varapj
p. 0442 844 330
anja.kuoppa@gmail.com

Marja-Liisa Vesanto
sihteeri
Pajatie 6
01800 Klaukkala
marjalis.vesanto@hotmail.com

METSÄPIRTTIKERHOT:

TAMPEREEN METSÄPIRTTIKERHO

Helka Korpela
Kalevan puistotie 13 C 58
33500 Tampere
p. 040565 0905
helka.korpela@kolumbus.fi

ETELÄ-POHJANMAA

Esko Lylander
Mustikkatie 1, 66400 Laihia
p. 050 5997 720
esko.lylander@pp.inet.fi

Anja Paksu
Tammistontie 4 b 4, 65300 Vaasa
p. 040 5239 466
anja.paksu@saunalahti.fi

UUSIKAUPUNKI

Anneli Virtanen
Pappilankuja 15, 23600 Kalanti

TURKU

Aila Martelius-Mäkelä, puh. joht.
Eeronpolku 6, 23100 Mynämäki
p. 050 5948 712
aila.martelius@nettikirje.fi

Niilo Kiiski, sihteeri
Tennaritie 7, 21200 Raisio
puh. 050 357 5767
niilo.kiiski@dnainternet.net

METSÄPIRTTI- JÄRJESTÖT TMK

Aila Martelius-Mäkelä, puh. joht.
Eeronpolku 6, 23100 Mynämäki
p. 050 5948 712
aila.martelius@nettikirje.fi

Esko Lylander
Mustikkatie 1, 66400 Laihia
p. 050 59 7720
esko.lylander@pp.inet.fi

Ilmi Pesonen
p. 040 7306 166
ilmi.pesonen@welho.com

KIRVESMÄKI KERHO RY

Mauri Ukkonen, puheenjohtaja
Ojahaanpolku 8 B 23
01600 Vantaa
p. 0509192629

METSÄPIRTTI ARKISTO

Mynämäen kirjasto
Yhteyshenkilöt:
Kari Ahtiainen p. 0445843107
Markku Lemmetti
02-4310956, 050-5119720
marku2@saunalahti.fi

VUOKSELA-SEURA ry

Tapio Sihvo, puheenjohtaja
Formupojantie 8, 14500 Iittala
p. 03-6765024, 040-5411502
tapio.sihvo@gmail.com

Kauko Komonen, varapj
Linvallinkatu 4 A 1, 30100 Forssa
kauko.komonen@surffi.net
p. 03-4224883, 040-5020487

Ebba Penttilä, sihteeri
Leppämäentie 5, 31300 Tammela
ebba.penttila@gmail.com
p. 03-4360136, 040-8232016

Sukututkimusasiat
Pentti Warvas,
Tervatie 25, 03100 Nummela
pentti.warvas@dnainternet.net
p. 019 - 334 606

Internet-asiat (vuoksela-seura.fi)
Tuula Nieminen
Erätie 26, 33800 Tampere
p. 03-2231400, 0400-833386